

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І. В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

на тему: «Лексико-фразеологічна репрезентація концепту ТЕРОРИЗМ у сучасному британському газетному дискурсі та особливості її відтворення українською мовою»

Студентки групи МПа 52-19
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Сивун Вікторії Володимирівни

Допущена до захисту
«_____» _____ 2020 року

Завідувач кафедри англійської і німецької
філології та перекладу імені професора
І. В. Корунця

_____ проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
доктор філологічних наук,
професор Ніконова В.Г.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Korunets Department of English and German Philology and Translation

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Lexical and phraseological representation of TERRORISM concept in contemporary British newspaper discourse and peculiarities of its reproduction in Ukrainian”

Group MPa 52-19
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation (English
and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Viktoriiia V. Syvun

Research supervisor:
V.G. Nikonova
Doctor of Philology,
Full Professor

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І. В. Корунця

Затверджую:

Завідувач кафедри англійської і німецької філології
та перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2019 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) II курсу МПа 52-19 групи факультету перекладознавства КНЛУ
Сивун Вікторії Володимирівни

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи «Лексико-фразеологічна репрезентація концепту ТЕРОРИЗМ у сучасному британському газетному дискурсі та особливості її відтворення українською мовою»

Науковий керівник доктор філологічних наук, професор Ніконова В.Г. _____

Дата видачі завдання “10” вересня 2019 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2019 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2019 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2019 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2020 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2020 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2020 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедрі	07 жовтня 2020 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2020 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2020 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) курсу групи МПа 52-19 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), , перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова) _
Сивун Вікторії Володимирівни _____

(ПІБ студента)

за темою «Лексико-фразеологічна репрезентація концепту тероризм у сучасному британському газетному дискурсі та особливості її відтворення українською мовою»

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

(підпис керівника)

(_____)
(ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2020 року

**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) П курсу групи МПа 52-19 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Сивун Вікторії Володимирівни

(ПІБ студента)

за темою «Лексико-фразеологічна репрезентація концепту ТЕРОРИЗМ у сучасному британському газетному дискурсі та особливості її відтворення українською мовою»

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — <i>загалом 10 балів</i> (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____ (ПІБ рецензента)

_____ (підпис рецензента)

” ” _____ 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1	5
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ КОНЦЕПТУ У СУЧАСНОМУ БРИТАНСЬКОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ	5
1.1 Концепт як основне поняття когнітивної лінгвістики	5
1.1.1 Теоретичні підходи у дослідженні концепту.	5
1.1.2 Структура концепт.	13
1.2 Відтворення концептів у перекладі	17
1.3 Британський газетний дискурс як контекст актуалізації концепту ТЕРОРИЗМ	23
Висновки до 1 розділу	28
РОЗДІЛ 2	30
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОЗНАКИ ТЕРОРИЗМУ: МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУ <i>ТЕРОРИЗМ</i> У СУЧАСНОМУ БРИТАНСЬКОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ	29
2.1 Інтроспективно-лексикографічний аналіз феномену «тероризм»	30
2.2 Внутрішня форма лексеми-номінанта концепту ТЕРОРИЗМ	35
2.3 Когнітивне наповнення інтерпретаційного поля концепту ТЕРОРИЗМ.....	41
2.4 Концепт ТЕРОРИЗМ у мові газетного дискурсу: ядро номінативного поля, периферія.....	50
Висновки до 2 розділу	53
РОЗДІЛ 3	55
ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ КОНЦЕПТУ <i>ТЕРОРИЗМ</i> У СУЧАСНОМУ БРИТАНСЬКОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ.....	55
3.1. Адаптивні стратегії і тактики.....	55
3.2.1 Експлікація.....	56
3.2.2 Елімінація.....	58

3.2.3 Ампліфікація.....	59
3.2 Відтворення концепту ТЕРОРИЗМ в британському газетному дискурсі	60
3.2.1 Лексичні трансформації. Прийом диференціації і конкретизації.	60
3.2.2. Граматичні трансформації.	66
3.2.3 Лексико-граматичні трансформації.	71
Висновки до розділу 3	72
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	85
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	86
ДОДАТКИ.....	88
SUMMARY	114

ВСТУП

Когнітивні дослідження в лінгвістиці ХХІ століття охоплюють ряд проблем в області взаємодії мови і культури, мови і свідомості людини, мови і психології, мови і етносу. Одними з основних термінів когнітивного дослідження є концепт – операційна одиниця свідомості, що забезпечує цю діяльність (О. Л. Бессонова, Л. І. Белехова, М. М. Болдирєв, В. Г. Ніконова, М. М. Полюжин, А. М. Приходько, Ю. С. Степанов, Й. А. Стернін), та дискурс – це ситуативно обумовлена мисленнєво-мовленнєва діяльності людини (Н. Д. Арутюнова, А. Д. Белова, О. М. Ільченко, В. І. Карасик, А. О. Кібрик, О. С. Кубрякова, О. І. Морозова, В. О. Самохін, Л. В. Солощук, І. Є. Фролова, І. С. Шевченко, Т. А. van Dijk, D. Schiffrin).

Пріоритетним напрямком в рамках когнітивної лінгвістики є вивчення культурних особливостей, затребуваних в суспільстві і поповнюють відкритий список антропологічно значущих понять. Концепти, які відіграють ключову роль у житті як окремого індивіда, так і суспільства у цілому, заслуговують на особливу увагу.

Не вимагає сумнівів факт, що в наші дні політична ситуація в світі нестабільна і світове співтовариство все частіше стикається з проблемою тероризму і загрозою нових терористичних атак. Відбуваються трагічні події з регулярною періодичністю висвітлюються в засобах масової інформації. Засоби масової інформації активно формують концепти у свідомості населення. Дане дослідження присвячене концепту ТЕРОРИЗМ.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що концепт ТЕРОРИЗМ ще не був предметом комплексного лінгвістичного дослідження з позицій діяльнісного когнітивно-дискурсивного підходу. Діяльнісна методологічна платформа, збагачена дискурсивними методиками аналізу, відкриває нові можливості для дослідження концептів, дозволяючи встановити не лише усупільнене знання про відповідний феномен,

репрезентоване концептом-метаконструктом, а й індивідуальне знання, що формується продуцентом тазнання про відповідний феномен, репрезентоване концептом-метаконструктом, а й індивідуальне знання, що формується продуцентом та інтерпретатором дискурсу в ситуації дискурсивної взаємодії.

Мета роботи полягає у встановленні специфіки актуалізації концепту ТЕРОРИЗМ та відтворення його при перекладі у сучасному британському газетному дискурсі.

Досягнення мети роботи передбачає вирішення таких завдань:

1. Ознайомитися з основними поняттями когнітивної лінгвістики і сучасними підходами до дослідження концепту;
2. Надати визначення концепту ТЕРОРИЗМ;
3. Розкрити зміст логічного поняття ТЕРОРИЗМ;
4. З'ясувати зміст і структуру поняттєвої категорії ТЕРОРИЗМ на основі систематизації синонімів імені концепту;
5. Виокремити кореляти конвенційних метафор, що прояснюють образний зміст концепту ТЕРОРИЗМ;
6. Описати особливості реалізації ціннісного змісту концепту ТЕРОРИЗМ у дискурсивних контекстах;
7. Виявити особливості та труднощі відтворення концепту ТЕРОРИЗМ та класифікацію перекладацьких рішень.

Об'єкт дослідження: лексико-фразеологічні засоби реалізації концепту ТЕРОРИЗМ у сучасному британському газетному дискурсі.

Предмет дослідження особливості перекладу концепту ТЕРОРИЗМ у сучасному британському газетному дискурсі з англійської на українську мову.

Методи дослідження: в якості основних у роботі використані описовий та порівняльний методи, реалізовані через комплекс більш частих прийомів і методик аналізу, таких як концептуальний аналіз, метод кількісного аналізу, семантичний аналіз, метод структурно-функціонального аналізу,

контекстологічного аналізу, зіставного, трансформаційного, типологічного аналізу, суцільної вибірки.

Наукова новизна дослідження зумовлюється тим, що у ньому вперше встановлено специфіку актуалізації концепту ТЕРОРИЗМ у сучасному британському газетному дискурсі; з'ясовано зміст і структуру логічного й повсякденного понять ТЕРОРИЗМ; виявлено структуру поняттєвої категорії ТЕРОРИЗМ; виокремлено метафоричні образи, що прояснюють зміст концепту ТЕРОРИЗМ; розкрито лінгвокультурну специфіку поняттєво-ціннісного і образно-ціннісного змісту концепту ТЕРОРИЗМ; удосконалено методика модульного моделювання концептів та виявлено найтипівіші перекладацькі трансформації концепту ТЕРОРИЗМ, застосовувані у процесі перекладу британського газетного дискурсу на українську мову, які відкривають перспективи для подібних досліджень на матеріалі інших мов.

Теоретична значимість роботи полягає в системному підході до дослідження концепту, детальному розгляді структури концепту і методики його опису, а також в розгляді особливостей реалізації концептів в засобах масової інформації, основні положення і результати є певним внеском у теорію та практику перекладу; системне представлення зіставлюваних мов є внеском в основи перекладознавства; новизною відзначається особливості перекладу концепту ТЕРОРИЗМ в британському газетному дискурсі на українську мову, що поглибить знання з типології та зіставного мовознавства.

Практична цінність дослідження полягає у можливості використання його результатів у лекційних курсах із лексикології англійської мови (розділи «Слово, його структура і мотивація», «Фразеологія»), загального мовознавства (розділи «Мова і мовлення», «Мова і мислення»), спецкурсах з когнітивної семантики та дискурсології, а також у лексикографічній практиці; у теоретичному та практичному курсах перекладу британського газетного дискурсу на українську мову і навпаки, а також у курсі лексикології англійської мови мови (розділ «Концепт») і загального мовознавства (розділ «Мова і мовлення») та у лексикографічній практиці при укладанні словників.

Матеріалом дослідження є 120 дискурсивних контекстів актуалізації концепту ТЕРОРИЗМ, виокремлених із сучасних британських газетних друкованих та інтернет-видань та переведені нами на українську мову.

Апробація результатів дослідження. Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Світ як інтертекст» 17-18 червня 2020 р.

Структура кваліфікаційної роботи магістра. Робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків до кожного із них, до загальних висновків додатків, списків використаної літератури (88 позицій), лексикографічних джерел (12 позицій) та джерел ілюстративного матеріалу (11 позицій). Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок. Обсяг основного тексту – 74 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ КОНЦЕПТУ У СУЧАСНОМУ БРИТАНСЬКОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ

1.1 Концепт як основне поняття когнітивної лінгвістики

1.1.1 Теоретичні підходи у дослідженні концепту. В сучасній лінгвокогнітивній науці сформувалося кілька напрямів дослідження концептів. Найбільш повною видається класифікація А. П. Мартинюк, яка виділяє *онтологічну* (А. М. Баранов, Д. О. Добровольский, М. М. Болдирев, В. З. Демьянков, С. А. Жаботинська та інші), *логічну* (Н. Д. Арутюнова та ін.), *лінгвокультурологічну* (А. Д. Белова, С. Г. Воркачев, Г. Г. Слишкін, В. І. Карасик, М. М. Полюжин та інші), *психолінгвістичну* (О. О. Залевська, В. А. Піщальнікова), *семантико-психологічну* (Й. А. Стернін, З. Д. Попова), *поетологічну* (Л. І. Белехова, О. П. Воробйова, В. Г. Ніконова, М. Фрімен, Р. Цур) й *дискурсивну* (О. В. Кравченко, А. П. Мартинюк, Ю. С. Степанов) концептологічні школи й розмежовує їх з урахуванням їх філософсько-методологічного підґрунтя, що визначає тлумачення природи мовного знака і відповідно концепту (значення одиниці мови мислиться як концепт, схоплений знаком [44: 6]; отже «значення мовних виразів дорівнює концепту чи концептуальній структурі, яку вони відображають» [39: 92]).

Логічний, семантико-психологічний, поетологічний підходи, а також школа онтологічного напрямку розглядають концепт у рамках репрезентаційної семантики, закоріненої на філософській платформі об'єктивізму. З позицій об'єктивістської філософської платформи мовний знак постає як матеріальна сутність, яка набуває значення лише тому, що репрезентує речі, які лежать поза межами мови; мовні знаки є посередниками між світом матеріального (реально існуючими фізичними предметами та відношеннями) та світом ідеального (думкою індивіда про реальний світ) (див. критичний аналіз [39: 148]). Суть такої точки зору підсумовується

О. С. Кубряковою, яка, полемізуючи із зарубіжними представникам конструктивізму та біосоціальної теорії мови, підкреслює, що відмова від матеріалістичних позицій у мовознавстві є деструктивною: «Хоча мовлення мовця і відображає суб'єктивний образ об'єктивного світу й індивідуальну картину світу, все це переломлюється через колективні відомості про світ, вже пропущені через мову й об'єктивовані в ній» [14: 10]. Обґрунтовуючи свою точку зору, О. С. Кубрякова акцентує, що пізнання з усіма своїми конструкціями має справу з реальністю [14: 11].

Філософською основою тлумачення концепту прихильниками лінгвокультурологічного підходу, а також засновниками західних когнітивістських шкіл у рамках онтологічного підходу є суб'єктивізм. Суб'єктивістська платформа лежить в основі трактування значення як концептуалізації, тобто погляду суб'єкта на ситуацію. Згідно з таким розумінням значення породжується суб'єктом, який інтерпретує зміст мовних знаків, виходячи з наявного у нього знання про комунікативну ситуацію [28: 10].

Лінгвокультурологічне трактування концепту спирається на ідеї В. Гумбольдта, що в подальшому отримали розвиток у суб'єктивістській гіпотезі Сепіра-Уорфа, згідно з якою мова зумовлює спосіб мислення представників відповідної лінгвокультури [51: 169].

Зарубіжні автори, приналежні до онтологічного напрямку, не експлікують, яким чином уявлення про світ – ментальні репрезентації – співвідносяться з онтологічною реальністю. Вони лише зазначають, що будь-яке явище або річ можуть виступати об'єктом тоді, коли вони оформилися у ментальні репрезентації; інформація, якою користується мовець, стосується лише світу-проекції [51: 28].

При всіх розбіжностях об'єктивістські та суб'єктивістські концептологічні школи об'єднує розуміння мовного знака й, відповідно, концепту як засобу репрезентації «готового» знання про об'єктивний реальний світ (об'єктивізм) або світ-проекцію (суб'єктивізм) універсальним

(абстрактним та індиферентним) суб'єктом. Обидві філософські концепції спираються на репрезентаційний стиль мислення, і тому в обох випадках концепт постає як сформована стала одиниця структурованого знання заданої культурної значущості. При цьому об'єктивістське розуміння знакового відношення виходить з апіорної даності знака як матеріальної сутності, а суб'єктивістське – з ідеальної природи знака як продукту інтенціональної діяльності свідомості.

Дискурсивну та психолінгвістичну школи концептології об'єднує принципово відмінне від зазначених вище розуміння концепту, що спирається на діяльнісний стиль мислення, з позицій якого концепт постає як динамічна ментальна сутність, що виникає в ситуації інтерсуб'єктної дискурсивної взаємодії «в універсумі інтерсуб'єктивного дискурсу як частини матеріального світу, в якому проходять інші (недискурсивні) види діяльності» [42: 153].

У сучасній лінгвістиці спостерігається тенденція вивчення мови як продуктивного способу інтерпретації людської культури. Це пояснюється тим, що мова є ключем до системи людської думки, до природи людської психіки, він служить для характеристики нації. На думку Л. Ельмслева, мова «може відкрити дорогу, як до розуміння стилю особистості, так і до подій життя минулих поколінь» [18]. Концепт як ментальне утворення високого ступеня абстрактності пов'язаний переважно саме зі словом.

Терміном «концепт» зацікавилися представники різних лінгвістичних дисциплін. Ось чому, до цього часу не існує єдиного, загальноприйнятого визначення. Серед дослідників поширеним є твердження, що мова сьогодення не може розглядатися незалежно від її безпосереднього носія – людини. Провідним напрямом розвитку сучасної антропоцентричної лінгвістики є когнітивний підхід, саме тому надзвичайно важливим постає чітке визначення терміна «концепт» – основного для цієї галузі мовознавства.

Термін «концепт» запозичений із лат. „*conceptus*” – поняття, від „*concupere*” – вбирати в себе; представляти себе; утворювати тощо. Префікс

con-, позначаючи спільну дію, об'єднання в ціле, визначає філософський зміст концепту, який виник у логіці П. Абеляра. Середньовічний філософ описував концепт як сукупність понять, пов'язування висловлень у єдину точку зору на той чи інший предмет за умови визначальної сили розуму. Він стверджував, що концепти виникли до створення природи в Божественному розумі як ідея Бога та прообрази одиничних речей [7: 23].

Зважаючи на різноманітність тлумачень концепту, В. І. Карасик та Г. Г. Слишкін чітко виокремлюють параметри відношень концепту до мови, культури і свідомості мовця; свідомість – місце перебування концепту; концепт – ментальна проекція елементів культури; мова й мовлення – сфери, у яких опредметнюється концепт [31: 76]. Сам В. І. Карасик характеризує концепти як «ментальні утворення, які являють собою збережені в пам'яті людини значущі усвідомлені типізовані фрагменти досвіду», «багатомірне ментальне утворення, у складі якого виділяються образно-перцептивна, понятійна та ціннісна сторони», «фрагмент життєвого досвіду людини» [31].

О. Селіванова зазначає, що цим терміном називають інформаційну структуру свідомості, різносубстратну, певним чином організовану одиницю пам'яті, яка вміщує «сукупність знань про об'єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п'яти психічних функцій свідомості й позасвідомого» [55: 256].

О. Цапок визначає чотири аспекти визначення концепту: логікофілософський (концепт пов'язує із поняттям); логіко-семантичний (ототожнює його зі значенням); психологічний, в основі якого є ідея О. Потебні про тривірневу структуру слова, де поряд із внутрішньою та зовнішньою формою є «зміст, що відповідає чуттєвому образу чи розвинутому з нього поняттю» [63]; й інтегративний (усвідомлення концепту як інформаційної структури свідомості звертаючи увагу на різні способи отримання інформації) [63]. Вищезгадані аспекти визначені наявністю дискусій у галузях лінгвоконцептології, когнітивної лінгвістики, психолінгвістики, когнітивної психології.

Одним із найголовніших питань для розуміння природи концепту є співвідношення концепту, поняття та значення. Концепт і поняття часто ототожнюються, якщо брати до уваги зміст терміну «концепт». Поняття вважають логічно конструйованим концептом, який позбавлений образності [3].

М. Алефіренко стверджує: «У мові виражаються не лише результати понятійного відображення, а й складна різноманітність психіки – внутрішній світ переживань людини, роздумів, цінних суджень. У мовних значеннях утілені й форми допонятійного відображення – сприйняття й уявлення» [3: 67]. Загальновідомо, що значення ширше поняття, оскільки поняття пропускає значення крізь призму національного світобачення й певної мовної системи. Концепт розглядають як інформаційну структуру, ширшу за значення, таким чином поняття є не лише ядром значення, а і ядром концепту [2: 45].

Когнітивісти намагаються розмежувати поняття й концепт. Ю. Степанов диференціює їх в залежності від їхньої приналежності до різних наук: поняття – до логіки, філософії, концепт – до математичної логіки, культурології та лінгвістики [58: 40]. Ф. Клікс зазначає: «понятійні структури є підґрунтям класифікаційного пізнання, певна множина об'єктів може пізнаватися на базі фіксованої в пам'яті структури ознак» [34: 149], в той час як концепт залучає і чуттєву, оцінно-емотивну, образну, метафоричну та іншу інформацію.

С. А. Жаботинська тлумачить концепт як родові поняття для ряду ментальних сутностей, таких як уявлень, понять, гештальтів і схем дій [22].

На думку Є. Г. Білявської, поняття і концепт порізному структуровані. Поняття структурується за принципом від більш важливих ознак до менш важливих. Структурування концепту, за Є. Г. Білявською, залежить від мовної системи, у якій він вербалізується. Крім того, при диференціації термінів «концепт» і «поняття» їх можна розглядати як взаємообумовлені сутності; в основі їх взаємозв'язку часто закладена дихотомія «частина – ціле» [9].

Л. О. Чернейко стверджує, зокрема, що концепт містить поняття, проте не вичерпується ним, а охоплює весь зміст слова [63: 75].

М. Болдирєв підкреслює, що поняття – це раціональний, логічно осмислений концепт, яке виникає шляхом виділення й осмислення важливих характеристик предметів і явищ у результаті поступового абстрагування від другорядних, індивідуальних ознак, тобто на основі теоретичного пізнання, а концепт є наслідком когніції [11: 24].

Сьогодні в лінгвістиці набули поширення два основні підходи щодо розуміння природи «концепту». Один із них пропонує власне когнітивне тлумачення, унаслідок чого на перший план виходить взаємодія свідомості та знань людини: «концепт – це інформація про те, що індивід знає, припускає, думає, уявляє про об'єкти світу» [41: 102]; «концепт – це оперативна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку, усієї картини світу, квант знання» [33: 90]; «концепт – це сукупне, категоризуюче знання про дійсність, про її елементи та перспективи» [44: 80].

Уся накопичена людиною інформація про навколишню дійсність проявляється в матеріальних формах мови. При цьому природна мова не володіє функцією породження думки, а лише забезпечує для людини перехід на рівень оперування думками, які виражаються в семантиці вербальних форм. Природна мова стає засобом виявлення структури думки носія мови, ключем до «реконструкції» його свідомості [54].

Одним із шляхів розв'язання цього питання вважається спроба типології концептів відповідно до різних способів мовної репрезентації. Відтак, І. А. Стернін і Г. В. Бикова запропонували класифікацію, відповідно до якої виділяються номінативні концепти, тобто представлені словом або фразеологізмом, та неномінативні концепти, які не мають стандартного мовного вираження і які можна проаналізувати лише за допомогою великого масиву мовних одиниць [60: 9—17].

На думку В. І. Карасика, усі концепти в змістовому відношенні можна розділити на параметричні та непараметричні ментальні утворення [32: 30—33].

М. В. Піменова виділяє базові концепти, які становлять підвалини мови та всієї картини світу; концепти-дескриптора, які кваліфікують базові концепти; та концептирелятиви, які реалізують типи відношень [49: 129].

Термін «концепт» є найбільш поширеним і дискусійним у сучасному мовознавстві. Протягом кількох десятиліть він використовується як базовий у дослідженнях, присвячених опису мовної картини світу. Потребу його виникнення й функціонування пояснив А. Бабушкін: «Необхідність створення нового терміна, який синтезує лексикографічну й енциклопедичну інформацію, в семантиці якого зливалися б денотація і конотація, «ближче» і «дальше» значення слова, знання про світ і суб'єкт, який його пізнає, пояснюється в тому числі потребами когнітології, зокрема, когнітивної лінгвістики, що зосереджує увагу на співвіднесенні лінгвістичних даних із психологічними ...» [7: 12].

Як наслідок того, що сформувалася лінгвоконцептологія (нова мовознавча дисципліна), термін «концепт» розповсюдився надзвичайно широко (зокрема у лінгвокультурології, психолінгвістиці, когнітивістиці, лінгвофілософії, семантиці і под.). При цьому, поняття концепту у лінгвістиці позначає та охоплює весь обсяг знань, уявлень, інформації про певний об'єкт або цілий клас об'єктів.

На думку В. А. Маслової, у сучасній лінгвістичній науці існує три підходи до визначення концепту:

1) культурологічний, тобто вся культура розуміється як сукупність концептів та відношень між ними. Відповідно, концепт – це основний осередок культури в ментальному світі людини (Ю. С. Степанов, В. М. Телія);

2) семантичний, коли семантика мовного знаку представляється єдиним засобом формування змісту концепту (Н. Д. Арутюнова, Т. В. Булигіна, Н. Д. Шмельова та ін.);

3) лінгвокультурологічний, де вважається, що концепт не безпосередньо виникає зі значення слова, а є результатом зіткнення значення з особистим та народним досвідом людини [37: 4], тобто концепт є посередником між словами та дійсністю (Д. С. Ліхачов, О. С. Кубрякова).

Отже, концепт – це семантичне утворення, відмічене лінгвокультурною специфікою і яке тим чи іншим способом характеризує носіїв певної етнокультури. Але в той же час це деякий квант знання, який відображає зміст усієї людської діяльності. Він оточений емоційним, експресивним, оціночним ореолом [32: 47].

Завершуючи екскурс у теоретичний огляд розвитку терміну «концепт», хочемо пригадати визначення І. А. Стерніна, З. Д. Попової., яке нам імпонує: «концепт – дискретне ментальне утворення, яке є базовою одиницею мисленнєвого коду людини, яке має відносно впорядковану внутрішню структуру і являє собою результат пізнавальної (когнітивної) діяльності особистості та суспільства, і яке містить комплексну, енциклопедичну інформацію про відображений предмет чи явище, про інтерпретацію даної інформації суспільною свідомістю та відношення цієї свідомості до даного явища чи предмету» [45]. Отже, термін «концепт» є, так би мовити, «парасольковим» (термін С. Г. Воркачова) [12], він «покриває» предметні галузі декількох наукових напрямів, перед усім когнітивної психології та когнітивної лінгвістики, які займаються проблемами мислення та пізнання, зберігання і переробки інформації, а також лінгвокультурології.

Різні визначення концепту дозволяють виокремити наступні інваріативні ознаки, які виокремила В. А. Маслова:

1) це мінімальна одиниця людського досвіду в його ідеальному представленні, яка вербалізується за допомогою слова і має польову структуру;

- 2) це основні одиниці переробки, зберігання та передачі знань;
- 3) концепт має рухомі рамки і конкретні функції;
- 4) концепт соціальний, його асоціативне поле обумовлює його прагматику;

5) це основна комірка культури [37]. Таким чином, у всіх вище поданих дефініціях підкреслено суб'єктивний характер концепту. Оцінний характер даного терміну виражається способами його вербалізації, адже, насамперед, саме через мовне оточення експлікується цінність того чи іншого феномену культури [37: 77].

Лінгвісти наголошують, що концепти, являючи собою наслідок і результат набутого людиною пізнавального досвіду, є чітко структурованими, мають конкретно оформлену форму існування.

Слід зазначити, що фактично необмежений науковий узус поняття «концепт» є доволі важливим чинником. З одного боку, це сприяє істотному збільшенню його інтерпретаційного потенціалу. З іншого, цей інтерпретаційний потенціал може надавати певні переваги. Тенденція до загальної наукової інтеграції і, відповідно, до істотного зближення мовознавства з різними галузями наукового знання в кінцевому підсумку зумовлює формування в сучасній лінгвістиці міждисциплінарних підходів до вивчення концепту.

Отже, концепти представляють світ у свідомості людини, утворюючи концептуальну систему, а знаки людської мови кодують в слові зміст цієї системи. Згідно з визначенням Д. С. Лихачова, концепт є семантичним утворенням, зазначеним лінгвокультурної специфікою і певним чином характеризує носіїв тієї чи іншої етнокультури [34: 211].

1.1.2 Структура концепт. В когнітивній семантиці важливе місце посідає опис та визначення структури концепту, складність якого обумовлена неможливістю проконтролювати процес ментальної діяльності. Для детального опису структури концепту необхідне комплексне системне

дослідження усього мовного корпусу, в якому репрезентується той чи інший концепт.

І. А. Стернін та З. Д. Попова вважають, що концепт має певну структуру, та для дослідження концептів пропонують побудову номінативного поля, яке охоплює мовні засоби, що об'єктивують концепт [45: 75]. Під номінативним полем розуміється сукупність мовних вербалізаторів досліджуваного концепту у певний проміжок розвитку суспільства.

Основна відмінність номінативного поля від структурних мовних угруповань, таких як лексико-семантичних груп, тематичних груп, синонімічних рядів, лексико-фразеологічних полів, полягає в тому, що номінативне поле носить комплексний характер та включає у свій склад усі перераховані вище групи мовних засобів.

У сучасній лінгвістиці виокремлюють діадну, що складається з ядра та периферії, та тріадну структури концепту, яка представлена поняттєвим, образним та ціннісним компонентами. Діадну структуру концепту запропонували науковці І. А. Стернін та З. Д. Попова, на думку яких у центрі поля будь-якого концепту знаходиться ядро; найчастіше, це – ключова лексема, що позначає концепт. Для побудови ядра номінативного поля доцільно виявити ключове слово та його синоніми. Наприклад, ядро номінативного поля концепту *death* охоплює прямі номінації *to die, dead, to pass away*, а також евфемізми *to lie to rest* та okazіональні синоніми *to end up*.

За М. М. Болдирєвим, ядро складається з конкретно-образних характеристик, які є результатом повсякденного пізнання світу та накопичення досвіду про реальну дійсність [10: 29]. У ядрі закріплюються етимологічні особливості концепту та зміст відповідного поняття. І. А. Стернін та З. Д. Попова виділяють два способи побудови ядра номінативного поля, а саме:

1) завдяки підбору синонімів та похідних лексем до ключового слова, при цьому під ключовим словом розуміється така лексична одиниця, яка найбільш вичерпно номінує досліджуваний концепт;

2) через аналіз контекстів, в яких вербалізується досліджуваний концепт, наприклад на матеріалі художніх або публіцистичних текстів. До ядра номінативного поля належать лексеми, які відзначаються високою частотністю вживання, найбільшою узагальненістю за семантикою та стилістичною нейтральністю.

Окрім лексем, які входять до ядра номінативного поля, виділяють також периферійні компоненти, які виокремлюються шляхом аналізу контекстів або сполучуваності лексем, які вербалізують концепт у мові. До способів встановлення периферійних компонентів номінативного поля відносять: аналіз художніх та публіцистичних текстів, побудову лексико-фразеологічного, дериваційного, пареміологічного полів. Тріадну структуру концепту виокремлює В. І. Карасик, який відносить до концепту такі складові:

- 1) поняттєву, що відображає ознакову та дефініційну структуру;
- 2) образну, що охоплює когнітивні метафори;
- 3) ціннісну, що розкривається як сукупність значущих орієнтирів вагомих для людини і соціуму.

В. І. Карасик, описуючи структури концептів як духовних цінностей, виділяє в них, окрім образного, понятійний та ціннісний складники [32: 39]. Образний складник дослідник розуміє як „відбиток чуттєвого знання в пам’яті в єдності з метафоричними переносами” [32: 27]. Понятійний складник, на думку В. І. Карасика, – це «сукупність значущих ознак об’єкта чи ситуації і результат їх пізнання» [32: 39].

С. Г. Воркачов, беручи до уваги напрацювання В. І. Карасика, пропонує таку структуру концепту. Окрім понятійного, образного й ціннісного, дослідник також виділяє значеннєвий складник лінгвокультурного концепту, він (значеннєвий складник) «визначається місцем, яке займає ім’я концепту в мовній системі» [14: 7]. Значеннєвий складник також містить етимологічні й асоціативні характеристики імені концепту. До складу значеннєвих характеристик концепту входять, на думку С. Г. Воркачова, також

співвідношення частиномовних реалізацій його імені, його словотвірна продуктивність.

Представники семантико-психологічного підходу запроваджують польову модель концепту, згідно з якою концепт складається з ядра – одиниці, що має найбільшу чуттєво-наочну конкретність і може бути загальнонародною, груповою чи індивідуальною; базових шарів, які залежно від ступеня абстракції послідовно нашаровуються на ядро; інтерпретаційного поля, що містить у собі оцінки і трактування національною, груповою та індивідуальною свідомістю змісту ядра концепту, заковані в пареміях, фразеологізмах, афоризмах, та прецедентних текстах [47: 60-64].

Моделюючи структуру концепту, лінгвокультурологи використовують принцип прототипу, згідно з яким, ядро концепту репрезентоване найбільш актуальними для носіїв мови асоціаціями, а менш значущі нашарування конституюють периферію [31: 12]. Лінгвокультурологічна модель перегукується з відомою моделлю концепту Ю. С. Степанова, який виділяє:

- 1) основну актуальну ознаку, що відома кожному носію культури;
- 2) додаткову або кілька додаткових пасивних ознак, які актуальні для певних груп носіїв культури;
- 3) внутрішню форму концепту, яка не усвідомлюється у повсякденному житті й відома лише спеціалістам, але визначає зовнішню знакову форму для вираження концепту [20: 47—48].

Усі перелічені моделі структури концепту видаються дещо спрощеними і механістичними порівняно з модусною моделлю М. В. Нікітіна [145].

За М. В. Нікітіним, з моменту означення концепт існує як складна гештальтна структура взаємозв'язаних операційних підструктур або модусів – форм структуризації цілісного знання для операційних цілей [45: 54—55]. Кожен модус вміщує як когнітивну (предметну), так і прагматичну (емоційно-оцінну) частини. Загальна кількість модусів концепту ще не встановлена. Вони складаються як результат препарування накопичуваного знання про світ.

Найбільш загальним призначенням модусів є орієнтація у світі з метою оптимізації поведінки. Це мета реалізується низкою функцій, які й формують відповідні модуси концепту. Основних функцій три – систематизація світу, упізнання його сутностей і структурація класів сутностей [45: 187].

1.2 Відтворення концептів у перекладі

Лінгвістичні дослідження перекладу рекламної комунікації мають давні традиції в зарубіжній науці (Дж. Бернет, Б. Гарфілд, А. Дейян, Д. Коен, Дж. Ланд, Д. Огілві, та Д. Стюарт, У. Уеллс, Дж. Шугерман та ін.), проте в україністиці ця галузь мовознавчих розвідок почала розвиватися лише в 90-х роках ХХ ст.

Основні положення перекладу концепту в газетному дискурсі ґрунтуються на базових засадах знаних теоретиків перекладу Л. Бархударова, В. Комісарова, Я. Рецкера, О. Федорова, О. Швейцера та ін.

В останні десятиліття перекладацький аспект дослідження концептів набуває актуальності, проте наразі переважають наукові розвідки компаративного характеру, де представлено порівняльний аналіз у різних мовах.

Основні принципи сучасного перекладознавства: актуалізація форми і змісту. Теоретичні праці з перекладознавства висвітлюють проблеми моделей, механізмів та стратегій перекладацької роботи, при цьому основну увагу приділено вибору перекладачем способу перекладу.

Звичайно виокремлюють дві основні орієнтації перекладу. Перша – це збереження «формальної еквівалентності», за якої увагу концентрують на повідомленні – на його формі та змісті. За таких умов текст перекладу відповідає «різним елементам мови-джерела». Дослідники називають цей тип перекладу «перекладом-глосою» (*glosstranslation*), оскільки перекладач намагається відтворити оригінал близько до тексту, майже буквально, тому такий текст часто потребує додаткових пояснень.

Переклад-глоса використовують тоді, коли потрібно відтворити своєрідність оригінального тексту, коли перекладають твори, наповнені національним колоритом. Якщо говорити про еквівалентність перекладу, то тут йдеться про формальну еквівалентність. Цей тип перекладу актуальний для художнього літератури, насамперед історичної прози, фольклору тощо, тобто творів, для яких передавання національної своєрідності є важливим. Для реципієнта переклад-глоса не завжди зрозумілий, тому потребує додаткових коментарів і пояснень, оскільки цей різновид перекладу орієнтований на мову й культуру оригіналу, а не мову перекладу.

Друга орієнтація перекладу – це збереження «динамічної еквівалентності», що має на меті «повну природність способів вираження, при цьому отримувачу пропонують модус поведінки, релевантний контексту його власної культури; від нього не потрібно для сприйняття повідомлення, щоб він розумів контекст культури мови оригіналу» [14: 10]. У цьому разі йдеться про орієнтацію перекладу на реципієнта, адресата, при якому не потребується для розуміння тексту пояснень. Перекладач орієнтується не на мову оригінального твору, а на мову перекладу, на культурний рівень і комунікативну компетенцію адресата, тому цей спосіб перекладу використовують переважно для роботи з науковими та офіційно-діловими текстами.

Вибір одного з двох видів перекладу зумовлений обраною перекладацькою стратегією, що скерована на адекватне відтворення оригіналу в перекладі. Зважаючи на те, що певних втрат під час перекладу уникнути не можливо, пріоритет надають або змістовим характеристикам тексту, або формальним. Інший підхід до визначення видів перекладу представлений у Р. Якобсона, який розрізняє три різновиди перекладу:

1) внутрішньомовний переклад, або перейменування, – інтерпретація вербальних знаків тієї ж мови;

2) міжмовний переклад, або власне переклад, – інтерпретація вербальних знаків оригінального тексту за допомогою будь-якої іншої мови;

3) інтерсеміотичний переклад, або трансмутація, – інтерпретація вербальних знаків за допомогою невербальних систем [65: 33].

Такий глобальний підхід до визначення перекладу уможливило уналежнення всіх різновидів перекладацької діяльності в межах двох різних мов до одного типу – міжмовного перекладу.

Реальний процес відтворення концептів недоступний для безпосереднього дослідження. Він здійснюється у свідомості перекладача в момент перетворення змісту, вираженого в одній мовній формі, в той же зміст, матеріалізований в іншій мовній формі. Зважаючи на це, вивчення процесу перекладу проводиться непрямым шляхом за допомогою розробки різних теоретичних моделей (теорій), що з більшою або меншою наближеністю описують процес перекладу в цілому або будь-який його аспект.

Завдання моделі перекладу полягають у систематизації та описі послідовності дій, які здійснює перекладач у процесі перекладу з однієї природної мови на іншу, і в розробці теоретичних принципів, на основі яких перекладач міг би приймати оптимальні рішення для досягнення поставлених цілей. Проте більшість моделей перекладу обмежена за своєю пояснювальною силою, і на їх основі не гарантується реальний переклад будь-якого тексту з необхідним ступенем еквівалентності.

Дослідження показало, що серед усіх теорій найбільше підходить для відтворення концептів теорія рівнів еквівалентності, оскільки вона зберігає мету комунікації на всіх рівнях і враховує як лінгвістичні, так і екстралінгвістичні чинники.

Суть цієї теорії полягає в потенційному обмеженні можливості повного збереження змісту оригіналу в перекладі через відмінності в системах мови оригіналу та мови перекладу і особливостей створення текстів на кожній з цих мов. З огляду на це перекладацька еквівалентність може ґрунтуватися на збереженні (і відповідно - втраті) різних елементів змісту, що містяться в оригіналі. В. Комісаров виділяє 5 основних рівнів (типів) еквівалентних відношень між текстами оригіналу та перекладу для забезпечення

перекладацької еквівалентності: 1) рівень мети комунікації; 2) рівень опису ситуації; 3) рівень повідомлення; 4) рівень висловлення; 5) рівень мовних знаків (слово) [36: 338]. На будь-якому рівні еквівалентності переклад може забезпечувати міжмовну комунікацію, тобто зберігаються мета комунікації і спосіб її досягнення через ідентифікацію певної ситуації.

Перший тип (еквівалентність на рівні мети комунікації). Мета комунікації тут досягається повною мірою, хоч вжиті в перекладі мовні засоби вираження не відповідають одиницям оригіналу.

Другий тип (еквівалентність на рівні опису ситуації). Цей тип характеризується більшою спільністю змісту різномовних текстів [36: 339]. Спільна частина змісту обох текстів не тільки передає однакову мету комунікації, але і відображає одну й ту саму позамовну ситуацію, хоча використані в обох текстах мовні одиниці непорівнянні.

Третій тип (еквівалентність на рівні способу опису ситуації). При такому перекладі, крім збереження мети комунікації та спільності ситуації, зберігаються ще загальні поняття, за допомогою яких ця ситуація описана в початковому тексті, хоча ні синтаксична структура, ні використані в перекладі слова не відтворюють синтаксичної структури і значення концепту оригіналу.

Зважаючи на це, В. Комісаров розробив універсальну типологію семантичних станів, в яких може перебувати оригінальний текст щодо перекладеного [36]. Ця модель орієнтує перекладача, в яких межах і якою частиною змісту вихідного тексту він може або не може жертвувати. Після аналізу цієї теорії стає зрозумілим, що за жодних умов не можна жертвувати метою комунікації. Однак це не означає, що еквівалентність на рівні мети комунікації краще, ніж еквівалентність на рівні, наприклад, мовних знаків. Вибір відповідного типу еквівалентності для перекладу зумовлена ситуацією і характером змісту оригіналу. Загалом ця теорія дозволяє перекладачеві визначити, якого ступеня близькості до оригіналу він може досягти в кожному конкретному випадку.

Аналізуючи відтворення концептів у газетному дискурсі, їх порівнюють з публіцистичними за параметром впливу на читача, тому що «текст публіцистичної статті виконують основну функцію впливу, впливаючи на свідомість, переконання і поведінки отримувача тексту» [31: 145].

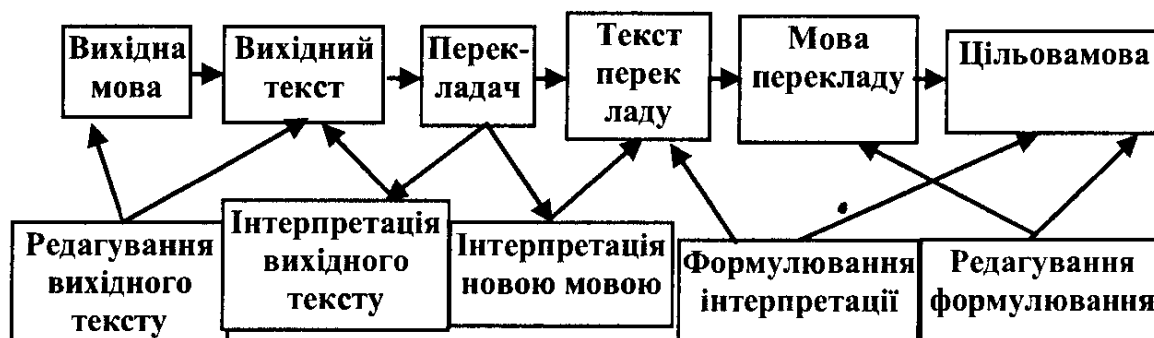
Якщо в газетному дискурсі домінує впливова функція та настанова на зміну поведінки реципієнта, саме прагматичний компонент виходить на перший план. Спираючись на загальні вимоги до перекладу, який повинен: «1) передавати зміст, 2) передавати дух і стиль оригіналу, 3) мати легкість та природність викладу, 4) викликати різнозначне враження».

Ми вважаємо, що для перекладу текстів з концептами потрібно враховувати насамперед прагматичний потенціал тексту, його впливовий ефект, тому «...створюючи текст перекладу, перекладач або намагається зберегти прагматичний потенціал оригіналу, або намагається досягти, щоб цей текст мав інший прагматичний потенціал, більш-менш незалежний від прагматики вихідного тексту. Зважаючи на це, перекладач по-різному бачить свою роль у міжмовній комунікації: в одному випадку він виконує роль посередника, чия праця оцінюється за ступенем відповідності перекладу оригіналу, а в іншому випадку він активно втручається в комунікативний процес» [36: 147].

Модель, запропонована англійсько-арабським перекладознавцем Омаром Шейхом Ал-Шабабом [207], який взяв за основу концептуальні поняття лінгвістичної теорії перекладу Дж. Кетфорда [219]: вихідна мова, вихідний текст, перекладач, текст перекладу, мова перекладу, цільова мова. Докладна схема моделі О. Ш. Ал-Шабаба така:

Схема 1.2

Процес відтворення концепту в перекладі

Такий процес відтворення концептів складається з п'яти етапів: редагування вихідного тексту, інтерпретація вихідного тексту, інтерпретація новою мовою, формулювання тексту перекладу, редагування сформульованого.

Відтворення концепту в перекладі – це точка перетину, у якій сходяться практично всі проблеми мови й мислення, мови і культури, національного й індивідуального в концептуальній та мовній картинах світу, проблеми жанру і стилю, виникнення і сприйняття тексту, проблеми тексту та інтертексту, первинності і вторинності текстової діяльності і самого тексту, проблеми творчого та стереотипного в мисленні і виникненні мовленнєвої діяльності. Очевидно, що це неповний перелік проблем, які можна побачити в феномені перекладу.

Як зазначає Л. В. Ковальова, «концепт вербалізується і стає частиною семантичного простору мови, використовуючи систему мовних знаків. Мова може репрезентувати всю інформацію, набуту людиною, і накопичений досвід соціуму» [27: 55]. Тому в теорії та практиці перекладу існує таке поняття як «когнітивна функція перекладу», що тісно пов'язана з його комунікативною функцією, адже мета цього виду комунікації полягає у передаванні інформації, а отже в інформаційному збагаченні й розширенні фонових знань отримувача. Етноспецифічні фрагменти концептуальної картини світу, які відбивають ментальну і культурну своєрідність нації, завдяки перекладам стають доступними для носіїв інших мов.

Перш ніж розпочати роботу над перекладом тексту, перекладач має дослідити культурні концепти соціуму, у якому створювався текст, з'ясувати, як вони віддзеркалені в тканині тексту й окреслити стратегій для відтворення мовних репрезентацій цих концептів у перекладі. Відповідно, аналіз концепту дозволяє виявити особливості мовної картини світу, у якій утілюється сприйняття людиною явищ реальної дійсності і яка є підґрунтям загальної духовної картини світу.

Задля достовірного відтворення концептів певної нації іншою мовою, потрібно спочатку розглянути їхню модель, структуру, після чого можна їх інтерпретувати. С. Г. Воркачов виокремлює дві взаємодоповнювані моделі для опису співвідношення «концепт vs його мовна репрезентація» – архетипову та інваріантну [38]. В архетиповій моделі концепт розглядається як дещо узагальнене, але почуттєво-образне, приховане в глибинах свідомості, що втілюється в редукованій формі в поняття, яке репрезентується в значенні слова. В інваріантній моделі концепт представлений як межа узагальнення плану змісту мовних одиниць, що репрезентують певну семантичну галузь [38]. Концепт тут сприймається не як вроджений, а як сформований у процесі засвоєння мови та позамовної дійсності суб'єктом.

Стилістична значущість концептів не вичерпується розмаїттям відчуттів у читача, реакцій та людських емоцій. Концепт приваблює письменника широкими можливостями його інтерпретації, різноманітністю традиційних і нових засобів семантичного наповнення. Виразні семантичні асоціації письменник формує засобами метафоричного вираження думки, адже у творенні справжнього шедедру митець одночасно є й філософом, а думка ототожнюється з образом. Однак не завжди всі мовні репрезентації концептів відтворюються в перекладах повноцінно.

1.3 Британський газетний дискурс як контекст актуалізації концепту ТЕРОРИЗМ

На сьогоднішній день поняття «дискурсу» є одним з основних понять лінгвістики, що досліджується у рамках прагмалінгвістики, когнітивної лінгвістики, лінгвістики тексту та ін. Більше того, термін «дискурс» можна назвати центральним у лінгвістиці, адже він не є тільки теоретичним. Це досить складне комунікативне явище, яке поєднує екстралінгвістичні фактори та елементи когніції. Завдяки зусиллям вчених різних областей теорія дискурсу оформлюється в даний час як самостійна міждисциплінарна область, що відображає загальну тенденцію до інтеграції в розвитку сучасної науки.

Термін «дискурс» (від лат. *Discursus* «бігання взад-вперед, рух; круговорот; бесіда, розмова») налічує більше десяти різних, часом суперечать один одному дефініцій. Цей термін є одним з найскладніших, так як він позначає вищу реальність мови – дискурсивну діяльність [10: 40]. Розмежовують формальний (структурно-орієнтований), функціональний і діяльнісний підходи до тлумачення дискурсу, які розрізняються насамперед розумінням поняття «контекст».

Термін “*discourse analysis*” вперше був введений основоположником трансформаційного і дистрибутивного аналізу Зеллігом Харрісом у 1952 році і розглядався як висловлювання, сверхфразова одиниця в контексті інших одиниць і пов'язаної з ними соціокультурної ситуації. Пізніше цей термін почали асоціювати з німецьким терміном “*Textlinguistik*”, а також із терміном “*linguistica del texto*” за Е. Косеріу [78: 46], тобто терміни «текст» та «дискурс» ототожнювались.

Розмежування цих термінів починається з кінця 70-х – початку 80-х років ХХ століття [59: 670]. Текст прирівнювався до формальної конструкції, а дискурс виступав актуалізацією цієї конструкції у зв'язку з екстралінгвістичними факторами дискурсу [71: 45]. Дискурс у цей час аналізували за допомогою лише експериментальних та описових методів.

В даний час дискурс є об'єктом досліджень різних дисциплін: комп'ютерної лінгвістики, психології, філософії, логіки, соціології, педагогіки, політології та багатьох інших. У лінгвістиці термін дискурс став активно

використовуватися в 70-і роки, коли інтерес до трансформаційної граматиці став згасати і дослідники звернулися дотеорії тексту, до вивчення природної людської мови в його комунікативної функції, до вивчення механізмів мови [8: 47].

В рамках комунікативно-мовленнєвого підходу дискурс характеризується як комунікативний процес, і його еквівалентами виступають такі поняття, як «мова», «мовна дія», «комунікативна ситуація» та ін. В основі даного розуміння дискурсу лежить поняття «мова» у всіх його значеннях: по-перше, як усна природна мова, протилежна письмовій формі мови; по-друге, як сам процес, або мовна діяльність, і її результат, тобто функціонування мови в процесі спілкування.

Слід зазначити, що співвідношення поняття «мова» і «мовна діяльність» варіюється у різних авторів. Наприклад, Ф. Соссюр під мовною діяльністю мав на увазі мову в поєднанні з мовною здатністю, а під мовою (*parole*)—індивідуальну частину мовної діяльності (*language*); в роботах Л. В. Щерби мовна діяльність об'єднує процеси говоріння і розуміння.

В нашій роботі ми використовуємо поняття «мова» і «мовна діяльність» як синоніми. Відповідно до цього, дискурс розглядають як «еквівалент поняття «мова» в соссюровському сенсі, тобто будь-яке конкретне висловлювання» [55: 26]. Дискурс розуміється широко, як процес використання мови в певних умовах, як мовне спілкування.

Н. Д. Арутюнова дає наступне визначення дискурсу: «Дискурс – це зв'язний текст в сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами, текст, взятий в понятійному аспекті; мова, розглянута як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і механізмах їх свідомості (когнітивних процесах). Дискурс – це мова, «занурена в життя» [4: 136—137].

Британський газетний дискурс неодноразово перебував у фокусі уваги лінгвістів як контекст актуалізації різних концептів [10; 23; 42]. Описані екзистенціальний, соціокультурний та психологічний контексти дискурсу,

врахування яких «дозволяє провести чітку межу між його продуктом текстом як суто лінгвальним феноменом і власне дискурсом як лінгвосоціокультурним феноменом, розгорнутим на підґрунті реальної ситуації соціокультурної дійсності Британського соціуму в усьому різноманітті її антропологічних, психологічних, прагматичних, етнокультурних, статусно-рольових і власне мовних складників» [10: 17—18].

Продуценти британського газетного дискурсу – журналісти – відіграють роль посередників між політичними, економічними, фінансовими, військовими, релігійними та іншими інституціями Великої Британії, які є суб'єктами влади й, відтак, визначають «санкціоновану» думку стосовно того чи іншого референта, тематизованого у дискурсі, та суспільством як об'єктом влади. Населення як масовий адресат газетного дискурсу є відірваним від подій у світі (люди не є свідками подій, що мають місце в іншій частині світу), тому саме журналісти виконують функцію формування думки суспільства [19: 43]. Результативність інформаційного впливу, що здійснюється за допомогою мас-медіа, пояснюється сильним психологічним ефектом причетності до подій, коли людина поринає у них «тут і зараз» [2: 62].

Розкриття явища «тероризм» британська преса реалізує «санкціоновану» владними структурами мету розкриття його антисоціальної природи, попередження населення про небезпеку, підвищення обережності населення, готовності розпізнати потенційну можливість терористичних актів запобігти їх реалізації.

З іншого боку, ефективність ЗМІ для здійснення впливу на великі маси людей дає привід розглядати їх як свого роду стратегічний інструмент тероризму. Це припущення базується на тому факті, що одним із першочергових стратегічних завдань тероризму є залякування суспільства і, завдяки появі нових інформаційних технологій, здатних миттєво, у режимі реального часу, довести до людства всі жахи терористичного акту, терористи отримують можливість реалізувати це завдання у планетарному масштабі.

Як правило, репортаж про той чи інший терористичний акт містить не лише фактичний матеріал, але й детальні коментарі з демонстрацією його наслідків, у результаті чого культивується і тиражується масовий синдром страху. Оскільки терористи не можуть безпосередньо розмістити інформацію про себе в мас-медійному просторі, вони зайняті створенням подій такого типу, від висвітлення яких не можуть відмовитися редактори ЗМІ [12: 10]. Терористи створюють події, про які неможливо мовчати, й у такий спосіб стають для ЗМІ постачальниками інформації, навіть якщо вони не дають інтерв'ю. Терористи є своєрідними «н'юзмейкерами», постачальниками свіжих, «гарячих» новин [17: 18], і найчастіше журналісти самі полюють за ними, щоб першими отримати інформацію, влаштовуючи прес-конференції з виконавцями терористичних актів.

Відтак, можна стверджувати, що специфіка сучасного тероризму полягає у досягненні великого соціально-психологічного резонансу в суспільстві шляхом багаторазового тиражування ЗМІ факту насильства чи погрози його здійснення [43: 132].

Явище тероризму увійшло в історію Великої Британії, починаючи з 1939-1940 років, коли в Лондоні, Бірмінгемі та інших містах країни пройшла низка вибухів, організованих Ірландською республіканською армією (*IRA*) й відомих під назвою *S-Plan*. Наймасштабнішим терористичним актом останніх років стали вибухи в годину пік у лондонському міському транспорті 7 липня 2005 року. У цій операції взяли участь чотири мусульманських терористів-самогубці, три з яких – вихідці з Пакистану, а один – з Ямайки. О 8.50 ранку в лондонському метрополітені пролунав перший вибух, а потім ще три, два з яких відбулися з інтервалом у 50 секунд кожний, а третій – о 9.47 в автобусі на площі Тавісток Сквер.

Терористи використовували саморобні пристрої, що були упаковані в рюкзаки та приведені в дію самими терористами-смертниками. У результаті цієї терористичної атаки було вбито 52 людини та поранено сотні. Другим за масштабом терористичним актом стала атака в аеропорті Глазго. 30 червня

2007 року о 15.11 джип «Черокі», в якому знаходилися бочки з пропаном, в'їхав на територію аеропорту і вибухнув. У цьому терористичному акті постраждало п'ять чоловік. Ця атака була реакцією на факт обрання Гордона Брауна прем'єр міністром Британії. З цього часу тероризм стає для британської спільноти фактом повсякденності.

Це відбивається в рекурентно повторюваному у сучасному британському дискурсі наборі типових референтних ситуацій, які тематизують різноманітні прояви тероризму. Зазначені обставини дозволяють віднести ТЕРОРИЗМ до базових концептів британського газетного дискурсу.

Таким чином, спираючись на діяльнісне розуміння дискурсу як інтерактивної мисленнєво-мовленнєвої взаємодії суб'єктів, спрямованої на взаєморегуляцію соціальної поведінки на підґрунті вироблення спільних смислів, британський газетний дискурс визначаємо як мисленнєво-мовленнєву взаємодію, що обмежується інституціональними рамками британських газетних друкованих та інтернет-видань, які формують тематичні та прагматичні засади продукту цього дискурсу – газетного тексту – й визначають його базові концепти, серед яких чільне місце посідає концепт ТЕРОРИЗМ.

Висновки до 1 розділу

1. Дослідження британського газетного дискурсу з позицій лінгвокогнітивного підходу дає можливість на підґрунті єдиної концептуальної бази ефективно об'єднувати як власне лінгвістичні, так і екстралінгвальні (фонові) знання про світ, а також різні комунікативні чинники, що реалізуються в британському газетному дискурсі.

2. Слід розмежовувати структуру і зміст концепту. У змістовому плані розглядатимемо концепт ТЕРОРИЗМ у його польовій організації (ядро, ближня та дальня периферії) з метою виокремлення центрального денотативного змісту з семантичним ядром і периферією. Аналіз поняттєвих, образних та ціннісних характеристик концепту уможливить моделювання структури концепту.

3. Питання вивчення газетного дискурсу є дуже актуальним на сьогоднішній день. Відзначається, що газета об'єднує статті, що розрізняються як за жанровими, так і за стильовими ознаками, що робить газетний дискурс складним явищем через неоднорідність його завдань і умов спілкування

4. В ході дослідження для перекладача невіддільною частиною дослідження газетного дискурсу є переосмислення культурних і позамовних чинників, що мають вплив на читача. Аналіз використання того чи іншого концепту в перекладі є трудомістким завданням, бо перекладач має звести місток між двома різними культурами та наблизити одну до одної.

РОЗДІЛ 2

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОЗНАКИ ТЕРОРИЗМУ: МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУ *ТЕРОРИЗМ* У СУЧАСНОМУ БРИТАНСЬКОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Інтроекспективно-лексикографічний аналіз феномену «тероризм»

Інтроекспективно-лексикографічний аналіз досліджень сприяє спостереженню процесу виникнення й розвитку концепту, оскільки первісні форми й значення слова, співвідносні з сучасним їх мовним утіленням, формують детальну картину буття, наповнену етнокультурними особливостями кожного етапу його становлення в національній свідомості.

Концепт *ТЕРОРИЗМ* значно розширює межі загальноприйнятого тлумачення: нині це суспільний і моральний принцип, що характеризує ставлення людей до своєї країни, виявляючись у способі дій та комплексі суспільних почуттів, обумовлених любов'ю до батьківщини.

В академічному середовищі інтенсивна робота щодо визначення сутності тероризму розпочалася з моменту заснування в 1972 році Генеральною Асамблеєю ООН спеціального комітету з міжнародного тероризму. Стосовно до цілей цього дослідження в інтроекспективно-лексикографічному аспекті вважаємо за доцільне зупинитися на відмінностях між поняттями *terror* і *terrorism*.

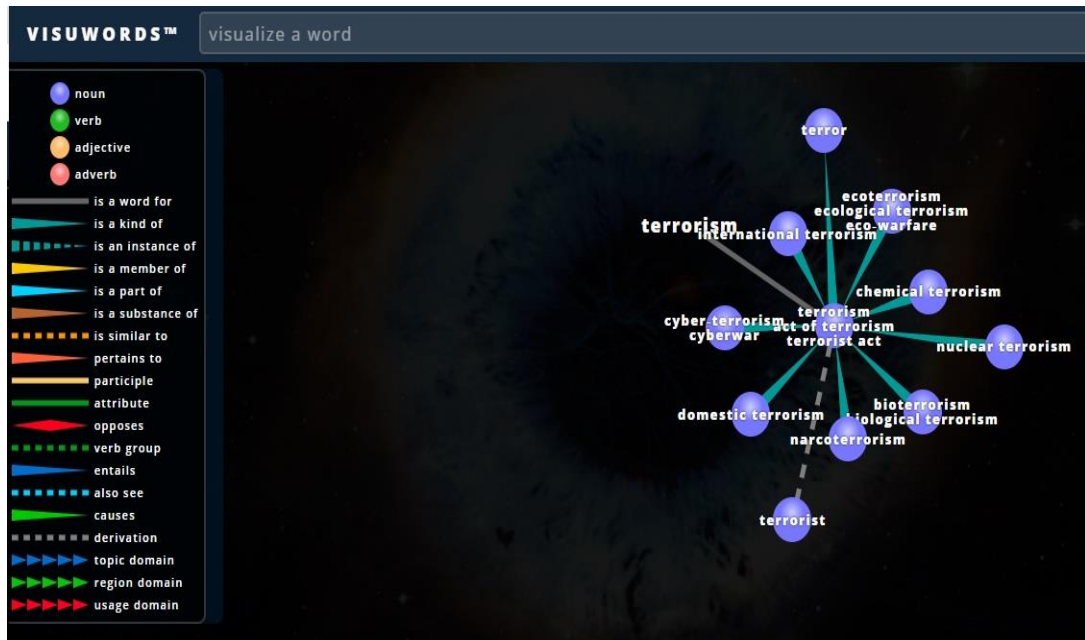
Сайт *visuwords.com*, графічно зображує тезаурус до будь-якому слову і зв'язку між поняттями, являє «тероризм» частиною «терору», що робить «терор» гіперонімом по відношенню до «тероризму». Однією з особливостей цього тезауруса є також те, що при наведенні курсору на будь-який з понять спливає визначення цього поняття.

«Терор» визначається цим тезаурусом як *the use of extreme fear in order to coerce people*; «Тероризм» ж - це *the calculated use of violence (or the threat of violence) against civilians in order to attain goals that are political or religious or ideological in nature; this is done through intimidation or coercion or instilling fear*.

- Примітно, що в поняття «терор» тезаурус включає три смислових групи:
- 1) *panic, terror, affright - an overwhelming feeling of fear and anxiety;*
 - 2) *terror, scourge, threat; brat - a person who inspires terror or dread; a troublesome child;*
 - 3) *the use of extreme fear to in order to coerce people.*

Рис. 1

Візуалізація лексеми “terrorism” на сайті Visuwords.com

На схемі видно ті сфери або поля, в яких існує сучасний тероризм. Це в першу чергу кібер-тероризм, ядерний, хімічний та біотероризм, а також наркота еко-тероризм. По суті, ці різновиди тероризму відображають різні його прояви, що мали місце в останні десятиліття. Поняття «міжнародний» (*international*) і «внутрішній» тероризм (*domestic terrorism*) маніфестують географічний вимір тероризму.

Останнім часом слово «тероризм» починає проникати в різноманітні контексти, значно розширюючи своє первісне значення. Воно вживається з різноманітними прикметниками, що відображає високу ступінь емоційної напруги, пов'язаного з даними явищами, що багато в чому розмиває точний зміст слова «тероризм». Серед недавно з'явилися колокацій подібного роду можна відзначити «расовий тероризм» (*“racial terrorism”*), «сексуальний

тероризм» (“*sexual terrorism*”), «економічний тероризм» (“*economic terrorism*”) тощо.

Аналіз актуалізації концепту ТЕРОРИЗМ у сучасному англomовному газетному дискурсі й виокремлення ознак повсякденного поняття здійснюються на підставі методики когнітивно-дискурсивної інтерпретації [18: 6]. Методика когнітивно-дискурсивної інтерпретації дозволяє виявити пресупозиції продуцента дискурсу, що лежать у підґрунті експлікатур та імплікатур дискурсу й спрямовують виведення інференцій інтерпретатора стосовно тих чи інших ознак концепту ТЕРОРИЗМ, а також оцінок цих ознак суб’єктами дискурсу.

Перевага методики когнітивно-дискурсивної інтерпретації полягає у тому, що вона включає в об’єкт аналізу як продуцента, так і інтерпретатора дискурсу, що дає можливість встановити не лише зміст логічного поняття, максимально абстрагованого і відстороненого від суб’єкта, його переживань і оцінок, але й індивідуальні уявлення суб’єкта про концептуалізовану сутність, оцінки і переживання цих оцінок.

Застосування методики когнітивно-дискурсивної інтерпретації продемонструємо на прикладах:

(102) *It was found that “terrorism” is pervasive around the world although maybe more concentrated in the Middle East at present. It is seen as annually increasing in number and severity of events. There were minor terrorist events in the USA in the 1990s, but the terrorist attacks of September 11, 2001 in New York forever changed the view of terrorism by US citizens* (DPM, URL).

У фрагменті експліцитно виражена інформація про те, що тероризм поширюється у всьому світі (*pervasive around the world*), але місцем концентрації суб’єктів тероризму є Близький Схід (*more concentrated in the Middle East*), об’єктом тероризму є громадяни США (*US citizens*), одним із місць терористичного акту – Нью Йорк (*New York*). Імпліцитно поданий спосіб здійснення терористичного акту – підриг веж близнюків: у пресупозиційному фонді продуцента й інтерпретаторів аналізованого дискурсу словосполучення

terrorist attacks of September 11, 2001 in New York (терористичні атаки 11 вересня 2001 року в Нью Йорку) актуалізує саме цю подію.

Цей терористичний акт символізує вияв планетарної терористичної загрози і викликає цілий ряд негативних емоційно-оцінних реакцій – страх, жаль, скорботу, ненависть, бажання помститися тощо. Лексема *severity* експліцитно характеризує терористичні акти як жорстокі й відповідно імплікує їх негативну етичну оцінку. На підставі цих експліцитно й імпліцитно виражених пресупозицій інтерпретатор дискурсу робить відповідні інференції про поняттєвий та ціннісний зміст концепту ТЕРОРИЗМ, відображений в аналізованому дискурсі, які стисло можна описати як уявлення про те, що тероризм є малефективним застосуванням сили (наведений контекст специфікує можливих суб'єктів, об'єктів, спосіб і місце малефективної дії), яке спричиняє негативний фізичний і психологічний вплив на членів сучасного західного соціуму.

(60) *And if the five students had acted as alleged a couple of months later, they could have been prosecuted under the Terrorism Act 2006 – the one that deals with “glorification of terrorism”* (DT, URL).

Контекст містить словосполучення *glorification of terrorism*, яке імплікує позитивну оцінку тероризму. Інформація, що міститься у фрагменті, відбиває пресупозицію, що суб'єктами цієї позитивної оцінки є п'ять студентів, які прославляли терористичну діяльність, і якби вони діяли подібним чином після прийняття у Великій Британії Антитерористичного Закону 2006 року, то були б притягнуті до кримінальної відповідальності (*prosecuted*). Виходячи з пресупозиції, що на теренах Великої Британії прославляння тероризму кваліфікується як злочин, інтерпретатор дискурсу змінює позитивний знак оцінки на негативний.

Структурація ознак повсякденного поняття ТЕРОРИЗМ відбувається на основі прототипного моделювання. Цей спосіб дає змогу визначити ядерний прототипний компонент концепту ТЕРОРИЗМ і з'ясувати усю складність його структури завдяки співвіднесенню між собою усіх його ознак, актуалізованих

дискурсивних контекстах, за ступенем типовості та розмежування їх на інтенціональні та імплікаціональні.

Структурація поняттєвої категорії ТЕРОРИЗМ здійснюється на основі логічного моделювання, що ґрунтується на ієрархічних (гіпер-гіпонімічних відношеннях). Для встановлення концептів-членів категорії ТЕРОРИЗМ здійснюється компонентний аналіз значення синонімів лексеми *terrorism* із визначенням спільних та диференційних сем, які мотивують ієрархію суперординатних та субординатних категорій.

Дані логічного моделювання співвідносяться між собою за польовим принципом ядра-периферії. Центральним вважається концепт, ім'я якого є найбільш частотним порівняно із синонімічними мовними виразами і який містить максимально повний набір ознак для розпізнавання категорії й репрезентує «інтуїтивно домінуюче значення» [30: 490-495]. Номінація *terrorism* повністю відповідає цим вимогам. Ближче до центру розміщуються концепти, іменаяких характеризуються повнотою набору їх категоріальних ознак. Периферійні члени категорії можуть не мати певних категоріальних ознак і включати додаткові диференційні ознаки.

Виходячи з нинішньої політичної ситуації, можна виділити такі основні номінації, які відображають повсякденне поняття концепту ТЕРОРИЗМ: *separatism* (сепаратизм), *alarm* (тривога), *fighter* (бойовик), *DNR* (ДНР — Донецька Народна Республіка), *LNR* (ЛНР — Луганська Народна Республіка), *ISIL* («Ісламська Держава»), *horror* (жах), *anarchy* (беззладдя), *rebel* (повстанець), *violence* (насилля), *dismay* (хвилювання), *sabotage* (диверсія), *menace* (небезпека), *shelling* (сильний артилерійський обстріл), *bombardment* (бамбардування, обстріл), *oppression* (тиранія), *threaten* (загрожувати), *dread* (ціпеніти від жаху).

Проаналізувавши поняття, за допомогою яких даний концепт вербалізується в британському газетному дискурсі, можна відзначити, що концепт ТЕРОРИЗМ відноситься до етнічних, соціально- та

політичнообумовлених концептів, і хоча він сформувався в межах політичного дискурсу, сьогодні регулярно відтворюється саме в газетному дискурсі.

Вважаємо, що застосування вищезазначених методик та процедур аналізу дозволяє виявити зміст і структуру концепту ТЕРОРИЗМ, актуалізованого у сучасному британському газетному дискурсі.

2.2 Внутрішня форма лексеми-номінанта концепту ТЕРОРИЗМ

Вихідною позицією аналізу концепту є визначення його внутрішньої форми, тобто йдеться про встановлення того внутрішнього складника, на якому сформоване слово, що номінує концепт. Виявлення внутрішньої форми концепту ТЕРОРИЗМ на базі етимологічного аналізу слів, що репрезентують досліджуваний концепт, є одним із способів різноаспектного осягнення його вербалізації.

«Тероризм» як лексема-номінатор досліджуваного концепту є вербалізатором одного з давніх понять в історії людської думки. Його засвоєння у свідомості змінювалося і трансформувалося у процесі вдосконалення самої свідомості. При з'ясуванні поняттєвого складника концепту ТЕРОРИЗМ важливим є дослідження етимології його ключового слова й базових вербалізаторів.

Уявлення про ТЕРОРИЗМ втілює індивідуальне знання про об'єкт в усій конкретиці його властивостей та ознак і тому включає оцінку й її емоційне переживання суб'єктом пізнання.

Ядром концепту ТЕРОРИЗМ треба визнати наглядно-чуттєвий образ; базові шари конститууюватимуть семантичні ознаки, що встановлюються на основі вивчення усіх можливих відтінків значення лексеми *terrorism*, які виявляються в результаті компонентного аналізу її значення, а також її синонімів, антонімів та їх вживання у тексті; інтерпретаційне поле концепту вміщуватиме оцінки та характеристики, що передаються різноманітними ціннісно навантаженими висловленнями стосовно тероризму.

Аналіз словникових дефініцій, виділених змістовний мінімум дозволяють представити внутрішню форму лексеми-номінанта концепту ТЕРОРИЗМ:

Таблиця 2.1

Внутрішня форма лексеми-номінанта концепту ТЕРОРИЗМ

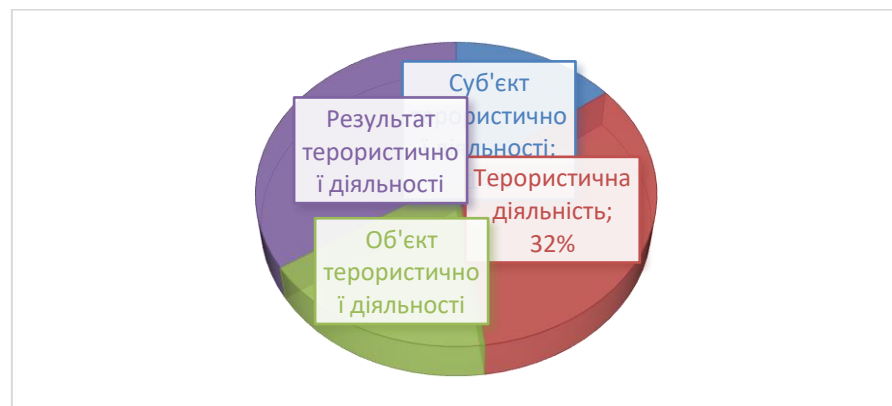
Суб'єкт терористичної діяльності (18 од. – 14%) <i>The subject of terrorist activity</i>	Об'єднання <i>Association</i> (9 од. - 50%)	
	Індивідуальні суб'єкти <i>Individual subjects</i> (9 од. - 50%)	
Терористична діяльність (36 од. – 32%) <i>Terrorist activity</i>	Причини <i>Reasons</i> (6 од.- 17%)	
	Цілі <i>Purposes</i> (7од.- 19%)	
	Види терористичної діяльності <i>Types of terrorist activity</i> (23 од.- 64%)	Фінансова та технічна підтримка <i>Financial and technical support</i> (8 од.) Терористичний акт <i>Terrorist act</i> (15 од.)
Об'єкт терористичної діяльності (19 од. – 17%) <i>The object of terrorist activity</i>	Людина <i>Human</i> (12 од.- 63%)	
	Неживі об'єкти <i>Inanimate objects</i> (7 од. – 37%)	
Результат терористичної діяльності (48 од. – 33%) <i>The result of terrorist activity</i>	Проміжний результат <i>Interim result</i> (37 од. - 77%)	Жертви <i>Victims</i> (16 од)
		Руйнування <i>Destruction</i> (14 од.)
	Остаточний результат <i>The final result</i> (11 од.- 33%)	Психологічний ефект <i>Psychological effect</i> (7 од.) Досягнення/недосягнення мети (11 од.)

Методом суцільної вибірки нами були відібрані лексеми, що репрезентують концепт ТЕРОРИЗМ в британському газетному дискурсі. Наступним кроком було структурування виявлених лексичних одиниць за типами значущих контекстів, в яких репрезентується лексема, що закріплена за тою чи іншою тематичною ситуацією.

Таким чином, внутрішня форма концепта ТЕРОРИЗМ має складну структуру, яка складається з чотирьох полів, які в свою чергу мають групи та підгрупи, в той же час, вона може розглядатись як система концептів з певною лексичною репрезентацією. Поля представлені концептами: Суб'єкт терористичної діяльності (*The subject of terrorist activity*) в який входить 18 конститuentів (14%), Терористична діяльність (*The subject of terrorist activity*) – 36 одиниць (32%), Об'єкт терористичної діяльності (*The object of terrorist activity*) який репрезентує 19 одиниць (17%), Результат терористичної діяльності (*The result of terrorist activity*) – 48 одиниць (33%). Кожен з виділених полів в свою чергу представлений системою груп. Групи зв'язані з функціональними взаємозв'язками із групами та підгрупами. Сукупність підгруп забезпечує деталізовану концептуальну та номінативну расшифровку групи.

Діаграма 2.1

Співвідношення полів концепта ТЕРОРИЗМ

Поле Суб'єкт терористичної діяльності (*The subject of terrorist activity*) представлений двома групами Об'єднання (*Association*) в яку входять 9 одиниць (50%). Індивідуальні суб'єкти (*Individual subjects*) в яку входять також 9 одиниць (50%). Структура Індивідуальних Суб'єктів представлена такими категоріями: вік, зовнішній вигляд, особисті характеристики, національність, терористична спеціалізація, належність до організації, соціальний статус.

(68) *The brother of the Manchester bomber denies conspiring to commit the terror attack* (TI, URL).

Ідентифікатором групи Організації виступають різні *terrorist organization*.

(46) *The CIA had reported to President Bill Clinton three years earlier that it suspected Al-Qaeda was preparing attacks in the US that might include hijacking aircraft* (M; URL).

Наприклад: *Al Qaeda, The Islamic State, Boko Haram, Luhansk People's Republic, Cumann na mBan, Continuity Irish Republican Army, United Kingdom Home Office*.

Тероризм як соціально-політичний феномен не зводиться до сукупності терористичних актів, а розуміється як організована діяльність, яка має свої причини, політичні цілі, для їх реалізації виконуються різні види діяльності. У зв'язку з цим поле **Терористична діяльність** (*Terrorist activity*) має свою складу структуру. Кожен із груп складається із ряду підгруп. Група Причини (*Reasons*) яку репрезентує 6 одиниць (17%) достатньо рідко зустрічається в газетному дискурсі, але зробивши висновки на виявлені приклади нами, групу Причини можливо структурувати слідуючим чином: Особисті причини та політико-ідеологічні причини.

(33) *Texas gunman was fired from job hours before killing 7 people in mass shooting* (TG, URL).

Виділенні нами різні види терористичної діяльності припускають постановку цілей різного порядку: кінцеві, стратегічні, тактичні.

(15) *The man was targeting Hispanics and immigrants, according to investigators who are treating it as a case of hate crime* (M, URL).

Група Види терористичної діяльності (*Types of terrorist activity*) є найбільш деталізованою (23 одиниці – 64%), вона розділена на 2 підгрупи: Фінансова та технічна підтримка, 8 одиниць (*Financial and technical support*), Терористичний акт (15 одиниць) (*Terrorist act*). Підгрупа Фінансова та

технічна підтримка прослідковується в помірній мірі, тому як до тероризму відносяться не тільки терористичні акти, а й підтримка в їх здійснюванні.

(31) *The Islamic State claimed responsibility on Saturday for the bombing of a minibus that killed 12 people near the entrance to a major Iraqi pilgrimage center* (TG, URL).

В структурі поля Терористична діяльність підгрупа Терорестичний акт займає головне місце, він складається з: видів терактів, засобів, часу та місця. Використання словосполучення *Terrorist act* характерно для виступів політиків, а також для офіційних заяв урядових організацій, які проводяться в газетному дискурсі.

(9) *Bush addressed the day's horrific events with a speech. He said: "Today, our fellow citizens, our way of life, our very freedom came under attack in a series of deliberate and deadly terrorist acts* (M, URL).

В залежності від об'єкта, на який направлений терористичний акт, Група Види терористичної діяльності можливо деталізувати наступним чином:

1) теракт, направлений проти людей (викрадення, взяття заручників, нанесення шкоди здоров'ю та вбивство)

(84) *The troubling details of a kidnapping that unfolded last week in the rural community of Dapchi in northern Nigeria after Boko Haram attacked a school and apparently made off with teenage hostages horrified the nation* (TI, URL).

2) теракт, направлений проти об'єктів (захват транспортного засобу, руйнування)

(65) *14 passengers were forced off the bus, they were lined up and killed by the terrorists* (TI, URL).

Тероризм як організована діяльність направлена проти країн та їх урядів. Але вплив на них опосередкований, прямим об'єктом тероризма є населення або об'єкти, які мають важливе економічне або символічне значення.

Поле **Об'єкт терористичної діяльності** складається з групи Неживі об'єкти (*Inanimate objects*), що репрезентована 7 одиницями (37%), які є мішенню терористів, наприклад: кафе (*cafes*), супермаркети (*supermarkets*), торгові центри (*shopping malls*), нічні клуби (*night clubs*), готелі (*hotels*) тощо

(71) *Eight explosions at hotels and churches leave at least 290 dead* (TI, URL).

Найбільш частин видом теракту є напад на мирне населення незалежно від роду діяльності чи статусу (12 одиниць, 63%). В цьому випадку інформація про особистість жертв можуть оне вказувати.

(74) *Three hours later a seventh explosion hit a hotel in Dehiwala, Colombo, near the national zoo. At least four people died, according to police* (TI, URL).

Поле **Результат терористичної діяльності** (*The result of terrorist activity*) представлений двома групами: Проміжний результат (*Interim result*), що репрезентований 37 одиницями (77%), Остаточний результат (11 одиниць – 33%) (*The final result*).

Група Проміжний результат (*Interim result*) представлена такими підгрупами: Жертви – 16 репрезентарієв (*Victims*), Руйнування – 14 одиниць (*Destruction*), Психологічний ефект – 7 одиниць (*Psychological effect*).

(78) *The attackers killed eight victims and injured 48 more in the rampage, which was the third terror attack to strike the UK* (TI, URL).

(73) *For months, the bodies have been piling up in eastern Aleppo as the buildings have come down, pulverized by Syrian and Russian jets, burying residents who could not flee in avalanches of bricks and mortar* (HD, URL).

В цілому, група Результат терористичної діяльності (*The result of terrorist activity*) не тільки активізує ознаки концепта ТЕРОРИЗМ, такі як залякування, насильство виконують прагматичну функцію створення неприйняття та відторгнення описуваного явища.

Слід відзначити, що моделювання концепту достатньо відносно, оскільки навіть при ретельному конструюванні щось залишається неврахованим. В даному випадку, внутрішня структура концепта ТЕРОРИЗМ,

побудована на основі словникових дефініцій слова-номінанта концепта, структурує найбільш типову інформацію про явище тероризм, тобто представляє концепт в загальному вигляді. Для того, щоб представити внутрішню форму в більш детальному вигляді, а також прослідкувати за лексичним наповненням груп, необхідно звернутись до газетного британського дискурсу, яке є основною сферою реалізації концепта ТЕРОРИЗМ.

2.3 Когнітивне наповнення інтерпретаційного поля концепту

ТЕРОРИЗМ

Для аналізу значення концепту ТЕРОРИЗМ в англійській мові ми звернулися до онлайн-словників.

У словнику *Oxford Online Dictionary* лексема *terrorism* визначається наступним чином: “*The unlawful use of violence and intimidation, especially against civilians, in the pursuit of political aims*” (OED; URL).

У словнику *Cambridge Online Dictionary* дається таке визначення досліджуваної лексеми: “*Threats of violent action for political purposes*” (CED; URL).

Онлайн-словник *Dictionary.com* визначає лексему *terrorism* наступним чином: “*The state of fear and submission produced by terrorism or terrorization*” (OD; URL), “*The use of violence such as bombing, shooting, or kidnapping to obtain political demands such as making a government do something*” (OD; URL).

Провівши аналіз словникових визначень, ми виділили лексеми, що відносяться до ядра концепту тероризм: *threat, violence, intimidation, fear, submission, bombing, shooting, kidnapping*.

Для того щоб проаналізувати структуру та виявити когнітивне наповнення інтерпретаційного поля концепту ТЕРОРИЗМ, що формуються засобами масової інформації, ми звернулися до текстів британських ЗМІ. Аналізуючи досліджувані тексти, ми проводили компонентний аналіз лексичних одиниць, з метою виявлення найбільш часто вживаних в контексті концепту ТЕРОРИЗМ.

(73) *Pulverization* – “For months, the bodies have been piling up in eastern Aleppo as the buildings have come down, **pulverized** by Syrian and Russian jets, burying residents who could not flee in avalanches of bricks and mortar” (HD, URL). В даному контексті автор статті використовує лексичну одиницю *pulverize*. У словнику *Cambridge Online Dictionary* дається наступне визначення даної лексеми: “To press or crush something until it becomes powder or a soft mass” (CED; URL). У словнику *Dictionary.com* представлені наступні визначення: “To reduce to dust or powder, as by pounding or grinding”, “To demolish or crush completely” (OD; URL).

Синоніми лексеми *pulverize* – *shatter, abrade, atomize, beat, bray, buck, crumble* (OD&Th; URL)

Аналізуючи вищенаведені визначення та синоніми лексеми *pulverize*, ми прийшли до висновку, що використовуючи дану лексему, автор статті хоче підкреслити всю жорстокість кровопролитних терористичних атак, дає читачеві зрозуміти, що терористи знищують всіх без розбору і перетворюють в попіл все, що трапляється на їхньому шляху .

(73) *Burial* – “For months, the bodies have been piling up in eastern Aleppo as the buildings have come down, pulverized by Syrian and Russian jets, **burying** residents who could not flee in avalanches of bricks and mortar” (HD, URL). Лексема *bury* має такі визначення: “To put a dead body into the ground” (CED; URL), “The action or practice of burying a dead body” (OED; URL), “To put in the ground and cover with earth” (OD; URL).

Синоніми досліджуваної лексичної одиниці – *funeral, interment, burying* (OD&Th; URL).

Дана лексична одиниця вживається автором, щоб показати обсяг трагедії, при якій люди гинули, будучи похованими під лавинами цегли і будівельного розчину.

Mortar – “For months, the bodies have been piling up in eastern Aleppo as the buildings have come down, pulverized by Syrian and Russian jets, burying residents who could not flee in avalanches of bricks and **mortar**” (HD, URL).

Лексема *mortar* має наступні словникові визначення: “*A mixture of sand, water, and cement or lime that is used to fix bricks or stones to each other when building walls*” “*A large gun with a short, wide barrel that fires bombs or other explosives very high into the air, or an explosive device shot from such a gun*”(CED; URL), “*A receptacle of hard material, having a bowl-shaped cavity in which substances are reduced to powder with a pestle*”, “*any of various mechanical appliances in which substances are pounded or ground*”, “*a cannon very short in proportion to its bore, for throwing shells at high angles*” (OED; URL).

Синоніми лексеми *mortar* – *adhesive, cement, glue, lime, mortar, stucco* (OD&Th; URL).

В даному контексті тероризм асоціюється з мінометним обстрілом, при якому у місцевих жителів не було жодної можливості втекти. Використання автором лексеми *mortar* підкреслює особливу жорстокість бойовиків, їх нетерпимість і повна відсутність милосердя.

Також в даному контексті автором знову підкреслюється, що бойовики безжально знищували місцевих жителів, перетворюючи їх на купу мінометного розчину.

(103) **Poison** – “*Syrian activists, rescuers and medics said Sunday that a poison gas attack on a rebel-held town near the capital has killed at least 40 people, allegations denied by the Syrian government*” (HD, URL). В даному контексті авторами статті використовується лексична одиниця *poison*, яка визначається в словниках як: “*A substance that can make people or animals ill or kill them if they eat or drink it*” (CED; URL), “*A substance that is capable of causing the illness or death of a living organism when introduced or absorbed*” (OED; URL), “*a substance with an inherent property that tends to destroy life or impair health*”, “*something harmful or pernicious, as to happiness or well-being*” (OD; URL).

Синоніми досліджуваної лексичної одиниці – *bacteria, contamination, germ, toxin, venom, virus* (OD&Th; URL).

Детально вивчивши визначення та синоніми лексеми *poison*, ми прийшли до висновку, що в ході терористичних дій бойовики часто

використовують хімічні, отруйні та отруйні елементи з метою винищення великої кількості людей. Так, в квітні 2018 року в ході хімічної атаки на утримуваний повстанцями сирійський місто Дума загинули понад 40 осіб.

(38) **Death** – “...last week by the devastating bomb causing more than 200 deaths at a Kabul wedding” (BBC, URL). В даному контексті вживається лексема *death*. У словниках даються такі визначення даної лексичної одиниці: “The end of life” (CED; URL), “The action or fact of dying or being killed; the end of the life of a person or organism”, “The personification of the power that destroys life, often represented in art and literature as a skeleton or an old man holding a scythe”, “a damaging or destructive state of affairs” (OED; URL), “The act of dying; the end of life; the total and permanent cessation of all the vital functions of an organism”, “Bloodshed or murder” (OD; URL).

Синоніми лексеми **death** – *afterlife, annihilation, bereavement, casualty, cessation, curtains, darkness, decease, demise, departure, destruction, dissolution, downfall, fatality, loss, mortality, oblivion, tomb* (OD&Th; URL).

Використання даної лексеми автором статті ототожнює тероризм зі смертю. Проаналізувавши визначення даної лексеми, ми прийшли до висновку, що смерть – це припинення життя, вбивство, кровопролиття. Терористи безжальні в своїх діях і знищують все, що трапляється на їхньому шляху.

(78) **Strike** – “The attackers killed eight victims and injured 48 more in the rampage, which was the third terror attack to **strike** the UK” (TI, URL). В даному контексті автор використовує лексичну одиницю *strike*, яка означає: “A sudden and powerful hit or attack” (CED; URL), “A sudden attack, typically a military one” (OED; URL), “A planned attack, especially by aircraft, on a target” (OD&Th; URL).

Синоніми лексичної одиниці **strike** – *beat, collide, crash, force, knock, pummel, punch, smack* (OD&Th; URL).

В даному контексті автор описує третю хвилю теракту у Великобританії. Зловмисники з регулярною періодичністю завдають ударів по місцях розміщення мирних жителів.

(7) **Crash** – *“Within hours of Mr Khater's Ford Fiesta crashing into barriers outside parliament, Donald Trump had tweeted: “Another terrorist attack in London. These animals are crazy and must be dealt with through toughness and strength”* (M, URL).

В даному контексті автор використовує лексичну одиницю *crash* для опису дій, що сталися в столиці Великобританії в серпні 2018 року. Досліджувана лексема визначається в словниках наступним чином: *“If a vehicle crashes or someone crashes it, it is involved in an accident, usually a serious one in which the vehicle is damaged and someone is hurt”* (CED; URL), *“Collide violently with an obstacle or another vehicle”* (OED&Th; URL), *“To collide, especially violently and noisily”, “to break or fall to pieces with noise”* (OD&Th; URL).

Синоніми лексеми **crash** – *blast, clash, boom* (OD&Th; URL). Проаналізувавши визначення та синоніми даної лексеми, ми прийшли до висновку, що терористичні дії – це не тільки вибухи і розстріли з мінометного зброї. Все частіше і частіше в засобах масової інформації з'являється інформація про теракти, в ході яких транспортний засіб вривається в будівлю або натовп.

Так, в грудні 2016 року в Німеччині вантажівка в'їхала в натовп мирних жителів, які перебувають на різдвяному базарі. В даному контексті автором описується ситуація біля будівлі Лондонського парламенту, в ході якої кілька людей були госпіталізовані з серйозними травмами. Британський Скотланд-Ярд кваліфікував цей інцидент як теракт.

(75) **Fight** – *“These vile attacks are a stark reminder of why the United States remains resolved in our **fight** to defeat terrorism,” he added”* (TI, URL). В даному контексті вживається лексема *fight*. У словниках подаються такі визначення даної лексеми: *“Take part in a violent struggle involving the exchange of physical*

blows or the use of weapons”, “*Engage in a war or battle*”, “*Quarrel or argue*”, “*Struggle to overcome, eliminate, or prevent*”, “*Attempt to repress*”, “*Move forward with difficulty, especially by pushing through a crowd*” (OED; URL), “*To use physical force to try to defeat another person or group of people*” (CED; URL), “*To engage in battle or in single combat; attempt to defend oneself against or to subdue, defeat, or destroy an adversary*”, “*To contend in any manner; strive vigorously for or against something*” (OD&Th; URL).

Синоніми даної лексеми – *battle, altercation, argument, bout, brawl, clash, combat, conflict, confrontation* (OD&Th; URL).

В даному контексті автор описує події, що відбулися на Великодень у Шрі-Ланці. Напади на невинних людей, які збираються в місцях поклоніння або насолоджуються святковою трапезою, є образою загальнолюдських цінностей і свобод. Таким чином, можна зробити висновок, що лексична одиниця *fight* володіє сильним негативним значенням, висловлює сутичку, протиборство, війну, зіткнення.

(84) **Hostage** – “*The troubling details of a kidnapping that unfolded last week in the rural community of Dapchi in northern Nigeria after Boko Haram attacked a school and apparently made off with teenage hostages horrified the nation*” (TL, URL). В даному контексті автори використовують лексему *hostage*, описуючи події лютого 2018 року, в ході яких з нігерійської школи були викрадені 110 дівчаток.

Дана лексична одиниця визначається в словниках наступним чином: “*Someone who is taken as a prisoner by an enemy in order to force the other people involved to do what the enemy wants*” (CED; URL), “*A person seized or held as security for the fulfillment of a condition*” (OED; URL), “*A person given or held as security for the fulfillment of certain conditions or terms*” (OD&Th; URL).

Синоніми лексеми **hostage** – *captive, prisoner, victim* (OD&Th; URL).

Таким чином, ми прийшли до висновку, що взяття заручників є одним з поширених дій бойовиків. Метою терористів, захоплюючих заручників є не

тільки виконання протилежною стороною їх умов і вимог, а й залякування населення, створення тривожної обстановки в суспільстві.

(4) **Violence** – *“When Islamist terrorists unleashed a wave of deadly attacks on European capitals in 2016, the UK’s police and intelligence services hoped they might be able to avoid similar **violence** on British streets”* (TG, URL). В даному контексті вживається лексема *violence*. Відповідно до словника *Cambridge Dictionary*, *“Violence is extreme force”* (CED; URL). Синоніми даної лексеми – *“assault, attack, bloodshed, brutality, clash, cruelty, disturbance, fighting, rampage, struggle, terrorism”* (OD&Th; URL).

Аналізуючи семантику даних лексичних одиниць, ми прийшли до висновку, що насильство, жорстокість і звірство є невід’ємними частинами тероризму.

(13) **Blast** – *“A woman who killed seven people in a horror suicide blast was blind and worked for the local government, it has been revealed”* (M, URL). В даному контексті автор статті використовує лексичну одиницю *blast* при описі теракту 24 липня. Дана лексема визначається в словниках наступним чином: *“An explosion”* (CED; URL), *«A destructive wave of highly compressed air spreading outwards from an explosion»* (OED; URL), *«a forceful or explosive throw, hit»* (OD&Th; URL).

Синоніми лексеми **blast** – *blow, burst, roar* (OD&Th; URL). Проаналізувавши визначення та синоніми досліджуваної лексичної одиниці, ми прийшли до висновку, що в більшості випадків терористичні атаки мають на увазі використання вибухових пристроїв. Найчастіше атаки відбуваються в громадських місцях і спрямовані на знищення великої кількості людей.

(14) **Horror** – *“Traumatized Skylin Jamrowski is struggling to understand the loss and **horror** of it all after her mum Jordan Anchondo and stepdad Andre Anchondo both died a hero in the mass shooting”* (M, URL). Лексема *horror* має наступні словникові визначення: *“An extremely strong feeling of fear and shock, or the frightening and shocking character of something”* (CED; URL), *“An intense feeling of fear, shock, or disgust”* (OED; URL), *“An overwhelming and painful*

feeling caused by something frightfully shocking, terrifying, or revolting; a shuddering fear” (OD&Th; URL).

Синоніми даної лексеми – *apprehension, awe, consternation, disgust, dismay, dread, fright, hatred, panic, terror* (OD&Th; URL).

Таким чином, можна зробити висновок, що, терористичні дії викликають у населення страх, шок і паніку

(52) **War** – “*In a lecture I gave three months ago, I expressed doubts about the efficacy of bombing as an instrument in the war against terrorism*” (ES, URL).

В даному контексті автор використовує лексичну одиницю *war*.

Кембриджський словник визначає дану лексему наступним чином: “*Armed fighting between two or more countries or groups, or a particular example of this*” (CED; URL). В Оксфордському словнику ми знаходимо таке визначення даної лексеми: “*A state of armed conflict between different countries or different groups within a country*” (OED; URL). “*A contest carried on by force of arms, as in a series of battles or campaigns*” (OD&Th; URL).

Синоніми даної лексичної одиниці – *battle, bloodshed, combat, conflict, fighting, hostility, strife, strike, struggle, warfare* (OD&Th; URL).

Таким чином, проаналізувавши визначення та синоніми досліджуваної лексеми, ми зробили висновок, що терористичні дії завжди включають в себе конфлікт, збройне протистояння, важкі і кровопролитні битви. В наші дні боротьба з тероризмом ведеться повсюдно, проте повністю викоринити тероризм не вдається донині.

(33) **Shooting** – “*Texas gunman was fired from job hours before killing 7 people in mass shooting*” (TG, URL). В данній статті автор використовує лексичну одиницю *shooting*. Словники інтерпретують дану лексему наступним чином: “*An occasion when someone is injured or killed by a bullet shot from a gun*” (CED; URL), “*The action or practice of shooting with a gun*” (OED; URL), “*The act of shooting with a bow, firearm*” (OD&Th; URL).

Синоніми лексичної одиниці **shooting** – *firing, gunfire* (OD&Th; URL).

Таким чином, можна зробити висновок, що розстріл населення також є одним із способів нападу терористів.

(65) **Kill** – “14 passengers were forced off the bus, they were lined up and killed by the terrorists” (TI, URL). Лексема *kill* має наступні словникові визначення: “To cause someone or something to die”, “To stop or destroy a relationship, activity, or experience” (CED; URL), “Cause the death of (a person, animal, or other living thing)”, “get rid of or destroy completely, especially in large numbers” (OED; URL), “To deprive of life in any manner; cause the death of; slay”, “To destroy; do away with; extinguish »,« To destroy or neutralize the active qualities of” (OD&Th; URL).

Синоніми лексеми **kill** – *assassinate, drown, execute, get, hit, massacre, murder, poison, slaughter, slay, wipe out, annihilate, asphyxiate, crucify, dispatch, dump, electrocute, eradicate, erase, exterminate* (OD&Th; URL).

На думку автора, безжальне знищення мирних жителів – одне з найгірших дій терористів. Терористи віднімають у людей головне право – право на життя.

(18) **Attack** – “The report said since September 2014 there had been seven terrorist attacks in Australia” (TG, URL). В даному контексті використовується лексична одиниця *attack*, яка має такі словникові визначення: “To try to hurt or defeat using violence”, “If something, such as a disease or a chemical, attacks something, it damages it” (CED; URL), “Take aggressive military action against (a place or enemy forces) with weapons or armed force” (OED; URL), “To set upon in a forceful, violent, hostile, or aggressive way, with or without a weapon; begin fighting with” (OD&Th; URL).

Синоніми лексеми **attack** – *aggression, barrage, charge, incursion, intervention, intrusion, invasion, offensive, onslaught, outbreak, raid, rape, skirmish, strike, violation* (OD&Th; URL).

Проаналізувавши визначення та синоніми досліджуваної лексичної одиниці, ми прийшли до висновку, що в ході терористичних дій атакують і руйнуються цілі поселення.

2.4 Концепт ТЕРОРИЗМ у мові газетного дискурсу: ядро номінативного поля, периферія

Лексичні одиниці, відображені у визначеннях досліджуваного поняття, і є частиною ядра концепту, також вживалися в досліджуваних текстах. Так, лексема *violence* використовувалася в текстах 18 разів. (1) “*The United Nations has warned that a recent pause in international terrorist violence may soon end, with a new wave of attacks possible before the end of the year*” (TG, URL). Лексема *violence* використовується автором при попередженні нової хвилі атак до кінця року.

Лексема *threat*, яка також є частиною понятійної боку ядра концепту, використовувалася в статтях 28 разів. Наприклад, одна зі статей “*The Guardian*”, присвячена статистиці роботи, яку проводить уряд, поліція, спецслужби, органи розвідки та місцева влада для зменшення загрози тероризму: (81) “*These statistics show just one part of the breadth of work undertaken by the government, police, security and intelligence agencies and local authorities to reduce the terrorist threat.*” (TI, URL).

Лексична одиниця *fear* зустрічалася в текстах 11 разів. Наприклад: (62) “*Because of fears that another atrocitiy was being planned for the Christmas period, the raids in Sheffield and Chesterfield happened*” (M, URL) Використання даної лексичної одиниці авторами статті показує страх жителів Шеффільді та Честерфілді теракту на Різдво

Лексична одиниця *bomb* зустрічалася в текстах 31 раз. Так, в статті видавництва “*The Independent*” ведеться мова про затримання двох бойовиків, які планували влаштувати терористичний акт в Великобританії. (101) “*Two men accused of terror plot tried to make bomb involving driverless car, court told*” (BBC, URL). Оскільки атаки терористів спрямовані на знищення великої кількості населення, використання вибухових пристроїв є поширеною практикою в терористичній середовищі.

Лексема *shoot* вживалася в текстах 23 рази. Так, автори статті “*The Guardian*” використовують дану лексичну одиницю при описі подробиць

вбивства 22 людей та поранення понад 100 людей на концерті «Аріани Гранде» у травні 2017 року. (11) “*He was accused of shooting the two men – one in the neck and the other in the chest – and setting fire to a car near the mosque before he fled in his own car. Police said he had admitted the crimes*” (M, URL).

Лексична одиниця *kidnapping* використовувалася в досліджуваних статтях 4 рази, що свідчить про те, що викрадення людей не так часто асоціюються в свідомості населення з терористичними діями, однак, має місце бути (102) “*He was also visited by representatives from SO15, the counterterrorism command of the British Metropolitan police, who were investigating the possible involvement of members of al-Shabaab in the abduction. Eventually, Ollie was able to arrange a proof-of-life telephone call with his mother. The kidnappers wanted a huge sum – around \$10m.*” (DPM, URL).

Лексеми *submission* та *intimidation*, які згадувались в словникових визначеннях поняття та знаходяться в ядрі концепції, в досліджуваних текстах не зустрічалися, що свідчать про те, що вони містять у собі певну концепцію, та не охарактеризуються в свідомості населення.

Окрім лексичних одиниць, використаних у визначених поняттях, в ядро концепту ми включили лексичні одиниці, які зустрічалися в досліджуваних текстах більше 35 раз. У приадресну зону концепту були включені ті компоненти, які зустрічаються в досліджуваних текстах від 20 до 35 раз. На ближчих периферіях концепту знаходяться концептуальні ознаки, що зустрічаються в досліджуваних текстах 10-20 раз, дальня периферія включає в себе константи які вживаються менше 10 разів.

Ми систематизували складові концепта ТЕРОРИЗМ у вигляді таблиці (Таблиця 1.1)

Таблиця 2.2

Структура концепту ТЕРОРИЗМ

Ядерна зона
Словникові визначення
<i>Threat, violence, intimidation, fear, submission, bombing, shooting, kidnapping</i>

Тексти газет
<i>Attack (62), war (49), ISIS (44), support (41), killing (37), force (35)</i>
Пріядерна зона
<i>Extremism (35), crime (34), death (34), fire (31), fight (29), injury (28), explosion (27), arms (26), guns (25) victim (25), weapons (24), plot (23), strike (21), crash; (20), anger (20)</i>
Ближня периферія
<i>Safety (19), radicalism (18), rebel (16), conflict (13), wound (13), tragedy (12), concern (12), atrocity (11), murder (11), hope (11), prison (11), vehicle (11), success (10), siege (10), assassination (10), blood (10)</i>
Дальня периферія
<i>Risk (9), knife (9), control (8), hostage (7), suffering (7), mourning (7), blast (7), defence (6), assault (6), massacre (5), casualty (5), battle (5), optimism (4), crush (3), pray (3), victory (3), chaos (2), panic (2), uprising (2), seizure (2), torture (2), crackdown (4), harm (4), condolence (3), mortar (1)</i>

Проаналізувавши отримані результати, ми зробили висновок, що в ядро концепту ТЕРОРИЗМ, входять, в основному, лексичні одиниці, що володіють негативною семантикою, проте, лексична одиниця *support*, навпаки, має позитивну конотацію і висловлює прагнення багатьох країн підтримувати один одного в боротьбі з загальнолюдською проблемою тероризму. Лексична одиниця *force* також є уособленням сили, протиборчої тероризму, і висловлює енергію і готовність світового співтовариства протистояти йому.

У пріядерній зоні концепту найбільш яскраво виражений концептуальна ознака *extremism*. Виразність даної ознаки обумовлюється тим, що будь-які терористичні дії є екстремістськими і суперечать здоровому глузду. Всі лексичні одиниці, що формують пріядерну зону концепту, володіють негативним значенням, а перераховані поняття є «супутниками» більшості терористичних атак.

На ближчій периферії концепта ТЕРОРИЗМ, крім інших, знаходиться концептуальний ознака *safety*, який висловлює стурбованість населення і уряду ситуацією, що склалася і прагнення до безпеки. Концептуальні ознаки *hope* і *success*, також знаходяться в зоні ближньої периферії, показують, що в

даний час багато спроб вчинення терористичних актів вдається запобігти, а надія на викорінення тероризму як і раніше існує.

Ознаки, що формують далеку периферію концепта ТЕРОРИЗМ, найбільш численні та мають різну семантикою. Серед усіх перерахованих лексичних одиниць можна виділити лексеми *optimism*, *pray* і *victory*. Незважаючи на те, що лексема *optimism* вживається в текстах 4 рази, використання даної лексеми авторами показує позитивний настрій частини населення і надію на припинення терористичних атак. Лексема *pray* висловлює звернення людей до вищих сил, віру в світле майбутнє, а лексична одиниця *victory* – перемоги в боротьбі зі знищенням терористичних угруповань в Сирії.

Висновки до 2 розділу

1. Структурно концепт ТЕРОРИЗМ є гештальтом взаємозв'язаних операційних модусів, що містять поняттєвий, образний та ціннісний зміст і втілюються у таких іпостасях концепту, як логічне поняття, повсякденне поняття і метафоричний образ.

2. Структура концепту ТЕРОРИЗМ моделюється за принципом ядра-периферії. Ядро концепту репрезентоване конститутивною ознакою малефактивне застосування сили, яка є спільною для логічного та повсякденного понять. Ця ознака є родовою стосовно ознак логічного поняття – онтологічних, інтенціональних й прагматичних.

3. Незважаючи на те, що в більшості випадків засоби масової інформації формують негативний образ концепту ТЕРОРИЗМ в свідомості населення англосовних країн, в структурі досліджуваного концепту знаходяться лексичні одиниці, що володіють позитивною семантикою.

4. Концепт ТЕРОРИЗМ являє собою динамічну ментальну одиницю індивідуальної свідомості, яка виникає у процесі інтерсуб'єктної дискурсивної взаємодії й відображає соціокультурні уявлення британців про явище тероризму, сформовані у процесі їх соціалізації. Таким чином, з точки зору

засобів масової інформації, боротьба з тероризмом і його тотальне викорінення представляються можливими.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ КОНЦЕПТУ *ТЕРОРИЗМ* У СУЧАСНОМУ БРИТАНСЬКОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ

3.1. Адаптивні стратегії і тактики. У процесі перекладу тексту різні типи інформації визначають алгоритм перекладацьких дій у виборі або на користь репродуктивного перекладу, або на користь адаптивного перекладу. Для репродуктивного перекладу домінантною є предметна інформація, виражена магістральністю інформативної (денотативної, когнітивної) функції для даного типу тексту. Перевага оцінних (конотативних) видів інформації неминуче спричиняє актуалізацію стилістичних функцій. А це означає, що під час репродуктивного перекладу дотримати сполучення домінантних функцій в умовах асиметрії мов і культур надзвичайно складно. Незбереження під час перекладу домінантних функцій спричиняє зсув як у межах типів текстів, так і в межах дискурсу.

Функціональне призначення тексту визначає набір перекладацьких стратегій і, таким чином, може обумовлювати комплементарність перекладацьких і адаптивних стратегій. Адаптивні стратегії перекладу передбачають: 1) використання мовних і культурних моделей реципієнта й 2) виразну прагматичну орієнтацію текстів перекладу на свою іншомовну й іншокультурну аудиторію. У такому розумінні можна говорити про те, що чим менше культурного компонента в тексті, тим більше необхідно стратегій репродуктивного перекладу й, відповідно, менше адаптивних стратегій і навпаки.

До таких стратегій і тактик належать експлікація, елімінація й ампліфікація.

Репродуктивний переклад демонструє площину перекладацьких проблем, які виникають під час перекладацької роботи з прагматичними текстами, доводить необхідність застосування тих перекладацьких та адаптивних моделей, котрі запропоновано в результаті проведеного

перекладацького крос-культурного аналізу текстів і дискурсів. Експериментальний репродуктивний переклад і перекладознавчий аналіз допомагають перекладачеві визначитися з вибором алгоритму перекладацьких стратегій чи то на користь власне перекладацьких, чи то – адаптивних, залежно від реакції аудиторії, на яку очікує перекладач.

3.2.1 Експлікація. Експлікація або описовий переклад – це лексико-граматична трансформація, за якої лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, що експлікує її значення, тобто тим, що дає більшменш повне пояснення або визначення цього значення мовою перекладу. За допомогою експлікації можна передати значення безеквівалентного слова в оригіналі.

Без експлікації читачу не зрозуміло, що мається на увазі, тому в таких випадках треба перекладати таким чином:

(15) *The man was targeting Hispanics and immigrants, according to investigators who are treating it as a hate crime* (M, URL). – Бандит був націлений на латиноамериканців та іммігрантів, за словами слідчих цей випадок можна трактувати, як злочин на ґрунті ненависті.

Застосовуємо прийом експлікації, оскільки в українській мові немає прямого відповідника, переклавши ‘*a case of hate crime*’ як «злочин на ґрунті ненависті». Отже, такий прийом точніше та доступніше розкриває зміст речення.

(34) *Claude Sinke has been charged with attempted murder, arson and gun violence but not terrorism offences* (TG, URL). – Клода Сінке звинувачують у замаху на вбивство, підпалі та насильстві, але не в терористичних злочинах.

(44) *Northern Ireland police chief seeks 800 more officers as terror threat grows* (TI, URL). – Начальник поліції Північної Ірландії шукає ще 800 офіцерів через зростання загрози терору. Недоліком описового перекладу є його громіздкість і багатослівність. Тому найбільш успішно цей спосіб перекладу застосовується у тих випадках, де можна обійтися порівняно коротким поясненням.

(117) *But they have been accused of using the Anti-terrorist, Crime and Security Bill to implement measures that have little to do with the "war on terrorism"* (DT, URL). – Але їх звинувачували в застосуванні законопроекту про боротьбу з тероризмом, злочинністю та безпекою для здійснення заходів, що мало стосуються «війни з тероризмом».

(6) *US unleash 40 tons of devastating explosives to bomb terror-infested island* (E, URL). – США випустили 40 тонн руйнівної вибухової речовини для бомбардування острова.

(12) *Super-sensitive security scanners have been developed to spot migrants hiding inside freight trucks, which could help border forces dealing with people smuggling, terrorism and organized crime* (M, URL). – Суперчутливі сканери безпеки були розроблені для того, щоб помітити мігрантів, які ховаються всередині вантажних автомобілів, що може допомогти прикордонним військам, які займаються питаннями контрабанди людей, тероризму та злочинів організованих злочинними групами.

(21) *Nine Catalan independence activists have been arrested in Barcelona and face charges of "rebellion, terrorism and possession of explosives", authorities have said* (TG, URL). – Дев'ять очільників каталонського руху за незалежність заарештували в Барселоні, їх звинувачують у «заколоті, тероризмі та незаконному володінні вибухівкою», заявили органи влади.

Для українського читача цей вираз не містить усієї повноти асоціацій, тому відтворюємо як «відбулось щось жахливе». В оригіналі йдеться про те, що люди впали на землю, як град перед великою грозою, ми відтворили так, що люди падають під градом куль. Це означає, що вони помирають від великої кількості пострілів.

(82) *Both pilots were ready to die if that's what it took in the suicide mission* (TI, URL). – Обидва пілоти були готові померти, якщо це було потрібно для місії «Камікадзе». Усі вищенаведені приклади показують, що відповідники мовою перекладу та мовою оригіналу не мають спільних семантичних

компонентів та мають різну внутрішню форму, проте передають однаковий зміст.

Метафора, яка створюється на асоціативно-образній основі, формується в мисленні і матеріалізується в мові, є важливою для правильного відтворення в перекладі, оскільки, проаналізувавши її, можна визначити ті аспекти картини світу, що безпосередньо проникають у структуру мовних одиниць.

Наслідки страшних терористичних актів, смерть, відчай преставлені у відтворенні концепту ТЕРОРИЗМ так, щоб читач зміг побачити та відчутти той страшний стан. Зіставивши оригінал і український переклад, можна побачити, як описовий переклад, за допомогою якого передається метафоричний вираз передає відчуття занепаду, трагізму і тривоги.

(78) *The attackers killed eight victims and injured 48 more in the rampage, which was the third terror attack to strike the UK* (TI, URL).

– Зловмисники вбили вісім людей та поранили ще 48 у бунті, що став третім терактом, який завдав удару по Великобританії. Відтворюємо слово ‘*to strike*’ метафорично «*завдав удару*».

Однак ми не використовуємо аналог, а вдаємось до смислового розвитку, застосовуючи образну метафору, яка посилює передачу вихідного тексту.

Прийом експлікації вживається в основному для уточнення змісту тексту та розкриття незрозумілих нюансів.

3.2.2 Елімінація. Наявність одиниці в тексті мовою оригіналу й відсутність її у тексті мовою перекладу свідчать про використання елімінації. При перекладі було еліміновано ще один важливий фрагмент:

(51) *The lives of many were torn apart by 82 seconds of terrible drama. Blood came out of their mouth.* (M, URL).

– Життя багатьох людей перервалися у тих 82 секундах жаху. З рота у них текла кров.

(94) *He was accused of shooting the two men – one in the neck and the other in the chest – and setting fire to a car near the mosque before he fled in his own car* (TI, URL). – Його звинуватили в розстрілі двох чоловіків – одного в шию, а

другого в груди – та підпали машини біля мечеті, перш ніж він втік у власній машині.

(58) *There was a blast, and I was knocked over. When I opened my eyes, everyone was down. Then the strained look went out of my eyes and they were aloof and indifferent like the eyes of a man looking at something a long way off, across the plain*” (TI, URL). – Стався вибух, і я відключився. Коли я розплющив очі, всі лежали непритомні. Я став навколішки. Хтось намагався щось сказати, та я нічого не зрозумів.

Таке випущення нівелює елемент, що має художньо-естетичне значення, чим і збіднює переклад.

3.2.3 Ампліфікація. Ампліфікація є протилежною елімінації та полягає у розширенні порівняння при перекладі додатковими лексичними елементами, відсутніми в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається, та/або дотримання мовленнєвих і мовних норм, що існують у культурі мови перекладу [33: 113].

Приєм цілісного перетворення, який виділяє О.А. Кибрик [33: 53], є певним різновидом смислового розвитку, проте, на відміну від смислового розвитку він є більш автономним і має менший логічний зв'язок між планами вираження вихідної мови та мови перекладу. Приєм цілісного перетворення можна коротко визначити як перетворення окремого слова, або навіть словосполучення чи речення. Причому перетворення відбувається не по елементам, а цілісно, таким чином, що видимий зв'язок між внутрішньою формою одиниць вихідної мови та мови перекладу не простежується. Саме тому, цей прийом відноситься до комплексних трансформацій. Це звісно не означає, що в прийомі цілісного перетворення немає логіко-семантичної основи, в протилежному випадку заміна внутрішньої форми в процесі перекладу призвела б до порушення адекватності. Цією основою слугує

співвіднесеність вихідної та перекладної одиниці до одного й того ж відрізка дійсності.

(49) *It sounded like a crash to me. It sounded like it was something big which is why we went back to take a look* (M, URL). – Доносились звуки ніби сталась аварія. Здавалося, відбулось щось жахливе, тому ми повернулися, щоб подивитися.

Ампліфікація є досить розповсюдженим засобом передачі при перекладі.

Порівняння *'like a crash'* і *'like it was something big'* перекладаємо «ніби сталась аварія» і «відбулось щось жахливе». Таким чином, важливим є те, щоб враження від газетної статті з концептом ТЕРОРИЗМ, у читачів було таким, як і в носіїв мови.

3.2 Відтворення концепту ТЕРОРИЗМ в британському газетному дискурсі

3.2.1 Лексичні трансформації. Прийом диференціації і конкретизації. Поширеність прийомів диференціації і конкретизації при перекладі з англійської мови на українську мову пояснюється великою кількістю в англійській мові слів з широкою семантикою, яким немає прямої відповідності в українській мові.

Йдеться про те, що одному слову в українській мові, що виражає ширше поняття, в англійській мові можуть відповідати два або декілька слів, кожне з яких виражає вужче, порівняно з українською мовою, поняття тобто відноситься до більш обмеженого класу денотатів [12: 16].

(84) *The troubling details of a kidnapping that unfolded last week in the rural community of Dapchi in northern Nigeria after Boko Haram attacked a school and apparently made off with teenage hostages horrified the nation.* (TI, URL) – Тривожні деталі викрадення, що розгорнулися минулого тижня в сільській громаді Дапчі на півночі Нігерії після того, як Боко Харам напав на школу і, очевидно, покінчив із заручниками підлітків, жахнув націю.

Ми переклали *'made off with'* як «*покінчити*», тому що це більш властиве українській мові. Тому така трансформація конкретизує значення.

(91) *My father told me later he heard series of screams. Then it sounded like a roller coaster. Then there was nothing.* (TI, URL) – Батько сказав мені, що почув крики. Спочатку я чув голоси як на американських гірках. Згодом була цілковита тиша.

У цьому реченні ми перекладаємо *'series of screams'* як «*крики*», конкретизуючи одним словом.

Контекстуальна конкретизація буває обумовлена факторами даного конкретного контексту, найчастіше, стилістичними міркуваннями, як, наприклад, необхідність завершеності фрази.

При перекладі найчастіше підлягають вилученню слова, які є семантично зайвими, а їхнє використання у перекладі становить собою порушення мовних норм.

(24) *Puigdemont accused Spain of "fabricating a terrorism case", adding: "Freedom is the way to respond to repression"* (TG, URL). – Карлес Пучдемон, іспанський політик та каталонський націоналіст, звинуватив Іспанію в «ініціативі тероризму», додавши: "Свобода – це спосіб реагувати на репресії". Зрозуміло, що йдеться про терористичний випадок, тому слово

'case' в перекладі опускається. Також у цьому прикладі словосполучення 'a terrorism case' конкретизується.

Як правило, це має місце у випадку перекладу словосполучень або фраз.

Часто вилучаються присвійні займенники, які в українській мові є зайвими:

(14) *Traumatised Skylin Jamrowski is struggling to understand their loss and horror of it all after her mum Jordan Anchondo and stepdad Andre Anchondo both died a hero in the mass shooting* (M, URL).

– Травмована Скайлін Джамровскі намагається зрозуміти втрату і жах всього цього після того, як її мама Джордан Анчондо та вітчим Андре Анчондо загинули героями у масових розстрілах.

Прийом генералізації

Генералізацією називається явище, зворотне конкретизації, - заміна одиниці похідної мови, що має більше вузьке значення, одиницею мови перекладу з ширшим значенням.

(32) *Weapons involved in plots included knives, explosives and firearms*.(TG, URL) – Зброя, яка була використана у вбивствах, включала ножі, вибухівку та вогнепальну зброю.

Ми переклали 'firearms' як «вогнепальну зброю», таким чином узагальнили її значення. Щоб передати зміст вихідного матеріалу, у нас виникла потреба застосувати додаткове слово.

Така генералізація, на наш погляд, досить виправдана, оскільки текст потребує певного уточнення та пояснення. Необхідність генералізації викликана через небезпеку спотворення сенсу при перекладі слова його словниковою відповідністю.

Через різні лексичні та граматичні особливості мов оригіналу та перекладу також розбіжності у мовленнєвих нормах перекладачу доводиться застосовувати трансформацію заміни частини мови, наприклад, іменник замінюється у перекладі на прикметник, а прикметник – на дієслово тощо. Така трансформація може застосовуватися до слів майже всіх частин мови,

проте найчастіше такий вид спостерігається у випадку таких частин мови, як дієслово, іменник, прислівник та прикметник:

У наведеному нижче прикладі при перекладі зникає займенник, виражений формальним підметом *it*. У перекладі конструкція не зберігається:

(70) *It is awful and heart-breakingly painful. The pain we felt and feel now cannot be expressed in words.* (TI, URL) – Жахливо і сердечно боляче. Біль, яку ми відчували і відчуваємо зараз, не можна описати ніякими словами.

Така трансформація у даному випадку є виправданою, завдяки її використанню вдається максимально увиразнити та підсилити значення того, про що йдеться у реченні.

(89) *The doctor has now released the photographs he took during the week he volunteered at the scene to demonstrate the kindness of strangers in such a heart-breaking time* (TI, URL). – Лікар опублікував фотографії, які він зробив протягом тижня, коли був добровольцем на місці подій, щоб продемонструвати ту надзвичайну доброту незнайомих у час розпачу.

Відбулось усунення в тексті перекладу певних лексичних елементів, які за нормами мови перекладу є частинами імпліцитного смислу тексту.

Смисловим розвитком називається така заміна слова або словосполучення мови оригіналу одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці. Сюди, зокрема, відносяться різні метафоричні та метонімічні заміни, створені на основі категорії перехрещування [18: 20].

Найбільш часто значення співвіднесених слів в оригіналі та перекладі виявляються при цьому пов'язаними причинно-наслідковими відносинами:

(74) *Three hours later a seventh explosion hit a hotel in Dehiwala, Colombo, near the national zoo. At least four people are dead now, according to police.* (TI, URL) – Через три години сьомий вибух стався у готелі у місті Дехівала, Коломбо, біля національного зоопарку. Четверо людей мертві, повідомляє поліція.

У прикладі даний прийом було використано для підсилення емоційності речення.

Модуляція

Враховуючи відсутність перекладних відповідників і національну варіативність переклад концепта тероризм викликає певні труднощі. Переклад повинен вірно передавати зміст оригіналу у формі, по можливості близькій до форми оригіналу. Відступи мають бути виправдані особливостями мови, вимогами стилю:

(34) “*Claude Sinke has been charged with attempted murder, arson and gun violence but not terrorism offences*” (TG, URL), у перекладі «Клода Сінке звинувачують у замаху на вбивство, підпалі та насильстві, але не в терористичних злочинах».

Справді описуючи терориста, використано повторення нейтрального, стилістично незабарвленого іменника ‘*A man*’, який перекладається як «бандит» за допомогою модуляції. Застосування модуляції є ефективним засобом уведення до тексту пояснень, спрощення сприйняття образу:

(15) *A man was targeting Hispanics and immigrants, according to investigators who are treating it as a case of hate crime* (M, URL). – Бандит був націлений на латиноамериканців та іммігрантів, за словами слідчих цей випадок можна трактувати, як злочин на ґрунті ненависті.

В наступному прикладі ми також відтворюємо оригінал, намагаючись донести до цільового читача експліцитно те, що в оригіналі імплікується. У розгляданому випадку бачимо лексичну трансформацію – прийом модуляції (смісловий розвиток). У такий спосіб ми замінюємо словниковий еквівалент контекстуальним, який є логічно пов’язаним із вихідним словом.

(55) *A thousand Islamic State members broke out of Kurdish prisons, sparking fears of an uprising and increasing terror fears across Britain and the rest of Europe* (M, URL). – На волю вирвалися тисячі бандитів однієї з курдських в’язниць, що посилювало повстання та побоювання терору по всій Британії та в інших частинах Європи.

Ми підсилюємо образ терористів, які в оригіналі зображені як *'members'*, а відтворюємо як «бандити» за допомогою модуляції.

(101) *Two men are precisely accused of terror plot tried to make bomb involving driverless car, court told (BBC, URL)*. – «Двоє чоловіків, неодноразово звинувачених у терористичному сюжеті, намагалися зробити бомбу з автомобілем без водія».

Тут бачимо прийом смислового розвитку. Для підсилення ефекту було використано даний прийом і слово *'precisely'* перекладено як неодноразово замість «точно, певно».

(7) *Within hours of Mr Khater's Ford Fiesta crashing into barriers outside parliament, Donald Trump had tweeted: "Another terrorist attack in London. These animals are crazy and must be dealt with through toughness and strength (M, URL)*. – Протягом кількох годин, коли Форд Фієста пана Хатера врізався в бар'єри поза парламентом, Дональд Трамп написав твіт: «Черговий теракт у Лондоні. Ці терористи божевільні і з ними треба боротися через міцність і силу».

Терористичні напади згубно впливають на емоційний стан людини, так під час відтворення словосполучення *'these animals'* ми підсилили його значення на «ці терористи». При перекладі у даному прикладі був використаний прийом модуляції або смислового розвитку – лексична трансформація.

Щоб вплинути на інокультурного реципієнта у наступному фрагменті, ми апелюємо до емоційного сприйняття, уживаючи в тексті-перекладу експресивну й стилістичну мовну одиницю, що вживається для передачі великого незадоволення й роздратування.

При роботі з текстом перекладачеві не раз доводиться зустрічатися з випадками, коли для того щоб правильно передати той чи інший образ або фразу в перекладі, їх потрібно повністю змінити. Використовувати контекстуальну заміну при перекладі доводиться у тих випадках, коли умови контексту не дозволяють використовувати словникові відповідники. Це відбувається тому, що або в мові перекладу немає необхідного словникового

відповідника, або з певних причин у перекладі не можна використовувати значення, наявне в оригіналі. І тому інколи необхідно перебудувати весь контекст: (48) *There was no time for him to be able to help her up because the driver and these animals were already running towards them* (M, URL). – Він не встиг допомогти їй, бо водій та кляті терористи вже бігли у їх сторону.

Відтворення кольору в перекладі – справжній виклик для перекладача; користуватися своїм індивідуальним трактуванням кольору не варто – потрібно враховувати специфіку кольоропозначень.

(9) *Bush addressed the day's black events with a speech. He said: "Today, our fellow citizens, our way of life, our very freedom came under attack in a series of deliberate and deadly terrorist acts* (M, URL). – Буш звернувся із промовою через жахливі події. Він сказав: «Сьогодні наші співгромадяни, наш спосіб життя, наша сама свобода потрапили під загрозу через навмисні та смертельні терористичні напади».

Відтак переклад *'black'* є нелегкою справою, оскільки його можна трактувати по-різному. Помилково вважати, що варіант перекладу *'black'* – є неправильним, але задля адекватності перекладу ми вирішили відтворити це слово як «жахливі» аби надати емоційного забарвлення цьому слову за допомогою модуляції та прийому смислового розвитку.

У наступному прикладі також вбачаємо яскравий приклад модуляції. (33) *Texas gunman was fired from job hours before killing 7 people in mass shooting* (TG, URL). – Техаського злочинця звільнили з роботи, перед тим як він вбив 7 людей у масовій стрілянні.

3.2.2. Граматичні трансформації. Термін «граматична трансформація» як перетворення англійського речення в процесі перекладу потрібно розуміти умовно. Англійське речення, звичайно, залишається самим собою, а у розумі перекладача відбувається певна операція перетворення тієї «фотографії» англійської конструкції, в якій англійські слова вже замінені українськими. По суті, відбувається перетворення дослівного перекладу, який є неминучим етапом в роботі перекладача-початківця [18: 22].

Приєм перестановки

Перестановка як вид перекладацької трансформації - це зміна розташування (порядку дотримання) мовних елементів в тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Елементами, що можуть піддаватися перестановці, є зазвичай слова, словосполучення, частини складної речення (клаузи) і самостійні речення в тексті [18: 25].

(11) *The New Order bassist's daughter Jessica, 20, was at an Ariana Grande concert when suicide terrorist Salman Ramadan Abedi blew up his rucksack, killing 22 people and injuring over 100 in May 2017.* (M, URL)

– У травні 2017 року Джессіка була на концерті «Аріани Гранде», коли терорист-самогубець Сальман Рамадан Абеді підірвав свій рюкзак, загинуло 22 людини, поранено понад 100 людей.

В наведеному випадку відбулась зміна порядку лігвістичних елементів.

Перестановки часто супроводжуються іншою граматичною трансформацією – заміною, внаслідок якої змінюються граматичні ознаки словоформ (наприклад, замість форми однини у перекладі вживається форма множини), частин мови (наприклад, інфінітив у перекладі трансформується в іменник), членів речення (наприклад, додаток перетворюється при перекладі в підмет) та речень (наприклад, просте речення перетворюється на складне або навпаки) [18: 25]:

(115) *The European Commission is rushing through a package of new plans today to combat terrorism and international crime, including an EU-wide system of arrest warrants and tough minimum sentences for terrorist offences.* (DT, URL) – Сьогодні Європейська Комісія намагається розробити пакет нових планів боротьби з тероризмом та міжнародною злочинністю, включаючи загальноєвропейську систему ордерів на арешт та жорсткі мінімальні покарання за терористичні злочини.

Зокрема словосполучення ‘*to combat the terrorism*’ було перекладено як «боротьби з тероризмом», в результаті чого у частині речення дієслово ‘*to combat*’ було перекладено іменником [18: 26].

(11) *The New Order bassist's daughter Jessica, 20, was at an Ariana Grande concert when suicide terrorist Salman Ramadan Abedi blew up his rucksack, killing 22 people and injuring over 100 in May 2017* (M, URL). – У травні 2017 року Джессіка була на концерті «Аріани Гранде», коли терорист-самогубець Сальман Рамадан Абеді підірвав свій рюкзак, загинуло 22 людини, поранено понад 100 людей.

(39)...*last week by the devastating bomb causing more than 200 deaths at a Kabul wedding* (TI, URL). – ...минулого тижня вибух на кабульському весіллі внаслідок вибуху загинуло понад 200 людей.

(54) *The intelligence agency has been releasing handpicked pictures daily in the days since the world marked the 18th anniversary of the September 11 terror attacks* (M, URL). – Розвідувальні органи щодня оприлюднюють знімки того дня, коли світ відзначав 18-ту річницю терактів 11 вересня.

(65) *14 passengers were forced off the bus, they were lined up and killed by the terrorists* (TI, URL). – Терористи вигнали 14 пасажирів з автобуса, вишикували та вбили.

(42) *Doctor begged to be let out of locked restaurant to help London Bridge terror victims* (TI, URL). – Доктор благав, щоб його випустили із замкнутого ресторану, щоб допомогти жертвам терору на Лондонського мосту.

(85) *Three people were stabbed and taken to hospital after the attack on Friday morning* (TI, URL). – Внаслідок нападу в п'ятницю вранці троє людей отримали ножові поранення та були доставлені у лікарню.

(28) *The figures show there have been 19 terrorist plots foiled in the UK by police and the UK intelligence community since June 2013* (TG, URL).

– Дані показують, що з червня 2013 року поліція Великобританії та розвідувальна служба Великобританії розкрили 19 затій тероризму.

(62) *Because of fears that another atrocity was being planned for the Christmas period, the raids in Sheffield and Chesterfield happened* (M, URL).

–Через побоювання, що на Різдво планується черговий теракт, в Шеффілді та Честерфілді відбулися рейди.

В кожному з наведених вище прикладів, речення закінчується фразами, які в тексті оригіналу були на початку або в середині.

Сутність трансформацій перестановки (її ще називають пермутацією) полягає в тому, що при перекладі лексичні елементи міняються місцями (тобто, змінюють позицію на протилежну), наприклад:

(2) *The UK's most senior counter-terrorism officer has revealed that the number of attacks has risen to 22* (TG, URL). – Старший офіцер з питань боротьби з тероризмом Великобританії заявив, що кількість нападів зросла до 22.

(36) *Last year alone we saw 50 terror-related deaths in the US* (TG, URL). – Тільки минулого року ми спостерігали в США 50 смертей, пов'язаних з терором.

Також застосовуємо описовий переклад в попередньому прикладі. Словосполучення замінюється в мові перекладу іншим словосполученням (або більшим за кількістю компонентів словосполученням), яке адекватно передає зміст цього слова або словосполучення.

(44) *Northern Ireland police chief seeks 800 more officers as terror threat grows* (TI, URL). – Начальник поліції Північної Ірландії шукає ще 800 офіцерів через зростання загрози терору.

Прийом додавання

Додавання припускають використання в перекладі додаткових слів, що не мають відповідностей в оригіналі. [18: 26]

(21) *Nine Catalan independence activists have been arrested in Barcelona and face charges of “rebellion, terrorism and possession of explosives”, authorities have said.* (TG, URL) – Дев'ять очільників каталонського руху за незалежність заарештували в Барселоні, їх звинувачують у «заколоті, тероризмі та незаконному володінні вибухівкою», заявили органи влади.

Прийом опущення

Упущення навпаки додаванню – припускають опущення в перекладі деяких слів, наприклад артиклю або допоміжних дієслів [18: 26].

(70) *It is awful and heartbreakingly painful. The pain we felt and feel now cannot be expressed in words.* (TI, URL) – Це жахливо і сердечно боляче. Біль, яку ми відчували і відчуваємо зараз, не можна описати ніякими словами.

Ми вдаємось до прийому упушення, так, як ми уникаємо артикль ‘The’ не відтворюючи його при перекладі.

(116) *Musharraf's response to his critics abroad is that these steps were necessary in order to fight the extremism that threatens Pakistan's democracy. So, to fight terrorism, he has terrorised an entire nation* (STel, URL) – Відповідь Мушаррафа критикам за кордоном полягає в тому, що ці кроки були необхідні для боротьби з екстремізмом, який загрожує демократії Пакистану. Отже, для боротьби з тероризмом він тероризує цілу націю.

Цей приклад також вдало демонструє прийом упушення, ми уникаємо допоміжне слово ‘has’ не змінюючи при цьому зміст речення.

(45) *‘Jihadi Jack’ claims he has ‘no intention of blowing up British people’ if he returns to UK* (TI, URL). – «Джихаді Джек» стверджує, що «не має наміру підірвати британців», якщо повернеться до Великобританії.

(24) *Puigdemont accused Spain of “fabricating a terrorism case”, adding: “Freedom is the way to respond to repression”* (TG, URL). – Карлес Пучдемон, іспанський політик та каталонський націоналіст, звинуватив Іспанію в «ініціативі тероризму», додавши: "Свобода – це спосіб реагувати на репресії".

Заміни загального типу

Інколи особливості сполучуваності слів в українській мові не дозволяють подавати дослівний переклад. Не завжди можна передати англійський іменник українським іменником, а прикметник – прикметником, тобто необхідно замінити частини мови.

Тероризм спричинив неабиякий вплив на свідомість і моральний стан громадян, однак адекватно відтворено за допомогою прийому заміни. В процесі перекладу заміни можуть піддаватися частини мови:

(96) “*The French president, Emmanuel Macron, described the mosque attack as “heinous”* (TI, URL). – «Президент Франції Еммануїл Макрон описав напад на мечеть сказавши, що це було «мерзенно». Також вдаємось до диференціації.

Інколи відповідний іменник в українській мові є, але його не можна використати у зв'язку з різним обсягом значень англійського і українського слова в даному контексті, і доводиться вдаватися до заміни частин мови:

(11) *The New Order bassist's daughter Jessica, 20, was at an Ariana Grande concert when suicide terrorist Salman Ramadan Abedi blew up his rucksack, killing 22 people and injuring over 100 in May 2017* (M, URL).

– У травні 2017 року Джессіка була на концерті «Аріани Гранде», коли терорист-самогубець Сальман Рамадан Абеді підірвав свій рюкзак, загинуло 22 людини, поранено понад 100 людей.

3.2.3 Лексико-граматичні трансформації. Серед лексико-граматичних перекладацьких трансформацій, що застосовуються при відтворенні концепту ТЕРОРИЗМ, виділяємо антонімічний переклад [18: 27].

Антонімічний переклад

Під цією назвою в перекладацькій літературі відома широко поширена комплексна лексико-граматична заміна, суть якої полягає в трансформації ствердної конструкції на негативну або, навпаки, негативної на ствердну, що супроводжується заміною одного із слів речення похідної мови, що перекладається, на його антонім в мові перекладу [18: 27].

Антонімічний переклад повністю ґрунтується на формально-логічній категорії контрадикторності.

(40) *My brother was killed in the 2002 Bali bombing...* (TI, URL) – Мій брат не врятувався під час бомбардувань на Балі у 2002 році.

Означена трансформація представлена негативацією (слово або словосполучення без формально вираженої суфіксом або часткою заперечувальної семи замінюється в перекладі на слово з префіксом не- або словосполученням з часткою не, отже ми переклали ‘*was killed*’ як «*не врятувався*».

Вміння та навички перекладацьких трансформацій становлять істотний компонент компетенції перекладача, і тому їх виробленню та правильному застосуванню слід надавати належну увагу. Застосування трансформацій у перекладі має спрямовуватися на адекватну передачу смислу оригіналу та враховувати норми мови перекладу. Обов'язково використовуються трансформації при перекладі відсутніх в українській мові граматичних явищ англійської мови.

Аналіз способів перекладу різних граматичних форм і конструкцій здійснюється у контексті речення, оскільки, з одного боку, саме речення є тим мовним об'єктом, який ще піддається систематичному розгляду, а, з другого боку, саме в ньому знаходить відображення абсолютна більшість граматичних явищ. Лише у тих випадках, де це необхідно, переклад розглядається на матеріалі сполучень речень.

Ємкість, лаконічність, інформативність перекладу ґрунтується на принциповій можливості заміни одних слів іншими, що більше підходять за змістом і більш властиві українській мові [18: 29].

Отже, усі три категорії перекладацьких трансформацій (лексичні, граматичні та лексико-граматичні) активно використовуються перекладачами під час відтворення англійських ФО українською мовою. Усі вони допомагають зробити переклад якісно і передати значення, характер та образність (якщо це необхідно). Варто зазначити, що найбільш уживаними в перекладі концепту ТЕРОРИЗМ виявилися лексичні та граматичні трансформації, а саме конкретизація, генералізація, прийом перестановки, додавання та упущення.

Висновки до розділу 3

1.3 метою створення адекватного перекладу перекладач змушений передати в перекладі всі наміри автора, тобто справити аналогічний ідейно-емоціональний вплив на читача, зберегти образність, ритм першотвору в перекладі. При цьому неминуче перекладачу доведеться вдатися до

прагматичної адаптації вихідного тексту, враховуючи специфічні для ареали мови перекладу історичні, соціально-культурні та психологічні фактори, що найчастіше істотно впливають на сприйняття перекладу.

2. У процесі аналізу матеріалу було визначено, що головне в будь-якому перекладі – це передача змістової інформації тексту. Всі інші її види й характеристики: функціональні, стилістичні (емоційні), стильові, соціолокальні та ін. не можна передати без відтворення змістової інформації, а саме: увесь інший зміст компонентів повідомлення нашаровується на змістову інформацію, впливає з неї, підказується нею, трансформується в образні асоціації тощо. З огляду на це, завдання перекладача полягає в максимально повній передачі змісту оригіналу. При цьому головною метою будь-якого перекладу – є досягнення адекватності.

3. Було визначено, що поняття адекватність поєднує у собі передачу стилістичних і експресивних відтінків оригіналу, а еквівалентність орієнтована на відповідність створюваного в результаті міжмовної комунікації тексту визначеним параметрам, що задаються оригіналам. Інакше кажучи, еквівалентність – це відношення результатів двох комунікативних актів-первинного і вторинного, вона передбачає вичерпну передачу змісту оригіналу на всіх семіотичних рівнях і в повному обсязі його функцій, чи стосовно до того чи іншого семіотичного рівня. Тобто вимога еквівалентності носить максимальний характер або стосовно тексту в цілому, або стосовно його окремих аспектів.

4. Периферія концепту ТЕРОРИЗМ представлена елементами асоціативного поля, до якого входять метафори, порівняння і фразеологічні одиниці. У такому ракурсі ми розглянули основні ознаки концепту, що імпліковано відображені в сучасному газетному дискурсі, а також їхнє адекватне відтворення українською мовою.

5. Для досягнення еквівалентності оригіналу та перекладу, за відсутності повних відповідників, перекладачеві необхідно вміло застосувати трансформації – перетворення, які здійснюються під час переходу від

оригінального тексту до перекладного. Для цього були використані як денотативні заміни, так і лексичні, граматичні, та лексико-граматичні трансформації.

6. Варто зазначити, що найбільш уживаними в перекладі концепту ТЕРОРИЗМ виявилися лексичні та граматичні трансформації, а саме конкретизація, генералізація, прийом перестановки, додавання та опущення. Аналіз трансформацій, які використовувалися при перекладі, дозволив зробити висновок, що найбільш поширеним при відтворенні концепту ТЕРОРИЗМ виявились конкретизація та генералізація, яке склало майже третину досліджуваних прикладів (35 %). Середню частотність продемонстрували комплексні трансформації (20 %), а також такі граматичні трансформації, як перестановки (17 %), опущення (8 %) та додавання (6 %). Найменш частотними виявились такі лексичні трансформації, як диференціація значення (5 %) та буквальне запозичення (по 1 %); та антонімічний переклад (3 %).

Адаптивні стратегії застосовані у 22% проаналізованих випадках, із значним переважанням експлікації (17%) та елімінації (5%), які дозволяють шляхом уведення в текст або опущення окремих мовних одиниць сконцентрувати увагу читача на образі, закладеному у поетичному тексті.

Саме такий складний комплексний характер перекладацьких трансформацій і робить переклад, а також його редакційне корегування складною та відповідальною справою.

ВИСНОВКИ

Газетний дискурс характеризується розривом у просторі й часі автора та читача. Тому, на відміну від звичайної комунікації, газетний текст стає розлогішим, він має викласти все до кінця, не спираючися на можливі запитання читача бо їх фізично не може бути. Газетний дискурс є публічним тому в нормованість його є дуже великою. Й тут, на відміну від теле- чи радіодискурсу, непідготовленість, невимушеність або неофіційність мовлення є можливою лише як виняток. Газетний текст перебуває в стихії писемної мови, й це відбирає в мовному арсеналі відповідні писемні конструкції. Це дискурс, де велика увага приділяється не лише змісту, а й формі його викладу.

1. В рамках даної роботи ми детально вивчили поняття і природу концепту, провели аналіз складових концепту ТЕРОРИЗМ в сучасному британському газетному дискурсі з метою виявлення структури концепту у свідомості англomовного населення. Одним із базових концептів сучасного британського газетного дискурсу є концепт ТЕРОРИЗМ, що становить операційну ментальну структуру, яка є продуктом інтерсуб'єктної дискурсивної взаємодії й відображає соціокультурні уявлення про явище тероризму, сформовані у процесі соціалізації у британському лінгвокультурному соціумі, крізь призму індивідуальної свідомості.

2. Структура концепту ТЕРОРИЗМ моделюється за принципом ядра-периферії. Ядро концепту репрезентоване конститутивною ознакою малефактивне застосування сили, яка є спільною для логічного та повсякденного понять. Ця ознака є родовою стосовно ознак логічного поняття – онтологічних(насильство, залякування), інтенціональних (страх, підкорення, присилування) й прагматичних (негативна етична оцінка). Оскільки функція ідентифікації передбачає також відмежування певної сутності від інших сутностей, образ-прототип служить точкою референції поняттєвої категорії, організованої концептом ТЕРОРИЗМ.

3. Поняттєва категорія *terrorism* будується за принципом ядро-периферія і має діяльнісний та інтенціонально-результативний виміри, які задаються відповідним слотами акціонального фрейму, що структурує логічне поняття тероризм: дія (спосіб дії) та мета / результат дії.

4. Виміри суперординатної категорії є вмістилищем субординатних категорій, організованих на підставі розширень, мотивованих концептами, до яких відсилають синоніми імені концепту ТЕРОРИЗМ, пов'язані з ним гіпер-гіпонімічними відношеннями.

Загалом серед труднощів перекладу концептів ТЕРОРИЗМ сучасного британського дискурсу українською мовою потрібно назвати наступні чинники:

- рухливість і мінливість асоціативного поля стимулів;
- багат шаровість функцій, закладених у концепті, та обов'язковість їх відтворення в перекладі;
- особливості актуалізації стилістичних засобів в мові перекладу.

Вибір варіанта перекладу повністю залежить від рівня комунікативної компетентності перекладача і його трансляційних уподобань.

5. Метафоричний образ служить для прояснення сутності тероризму шляхом уподібнення її іншим сутностям, відображуваним іншими концептами контексті сучасного британського газетного дискурсу, а також акцентуючи її окремі ознаки і їх оцінку. Метафоричні образи тероризму (онтологічні, структурні й орієнтаційні; орієнтаційні, як правило, взаємодіють з онтологічними, відображаючи просторові координати об'єктів) реалізуються у сучасному британському газетному дискурсі за допомогою вільних словосполучень переважно субстантивної та дієслівної частиномовної належності, компонентом яких є ім'я концепту ТЕРОРИЗМ або його синоніми. Підметом таких речень є ім'я концепту.

6. Здійснений у третьому розділі аналіз специфіки відтворення концепту ТЕРОРИЗМ українською мовою в англomовному газетному дискурсі, показав, що першочерговим завданням перекладу називають передачу індивідуальної

своєрідності першоджерела. Текст газетного дискурсу через свою специфіку не перекладається дослівно, бо втрачає мету та силу свого впливу. Тому переклад таких текстів вимагає від перекладача великого обсягу лінгвістичних та екстралінгвістичних знань, почуття стилю. Крім того, перш ніж перекласти фільм, варто дізнатися про усі культурні та ментальні особливості нації, для якої здійснюється переклад. Пошуки при перекладі прямих образних відповідників оригіналу є марними та нездійсненними або ж призводять до формалістського вирішення питання, при цьому в жодному разі не можна стверджувати, що завдання перекладу є нездійсненними. Ці завдання розв'язуються, як правило, набагато складнішим шляхом, а саме на основі передачі оригіналу як цілого, оскільки при перекладі художнього тексту завданням перекладача є не тільки найбільш повна та точна передача змісту тексту першоджерела, а й збереження його стилістичних та експресивних особливостей.

7. Особливим видом перифразування є перекладацькі трансформації. Було визначено, що у процесі перекладацької діяльності, спрямованої на переклад вербальних засобів вираження обсцінного компоненту в англійському кінодискурсі, найчастіше використовують трансформації змішаного типу. Як правило, різного роду трансформації здійснюються одночасно, тобто поєднуються один з одним – перестановка супроводжується заміною, граматичне перетворення супроводжується лексичним. Саме такий складний, комплексний характер перекладацьких трансформацій і робить переклад такою складною і важкою справою. Усі три категорії перекладацьких трансформацій (лексичні, граматичні та лексико-граматичні) активно використовуються перекладачами під час відтворення англійських ФО українською мовою. Усі вони допомагають зробити переклад якісно і передати значення, характер та образність (якщо це необхідно). Аналіз трансформацій, які використовувалися при перекладі, дозволив зробити висновок, що найбільш поширеним при відтворенні концепту ТЕРОРИЗМ виявились конкретизація та генералізація, яке склало майже третину досліджуваних

прикладів (29 %). Середню частотність продемонстрували комплексні трансформації (21 %), а також такі граматичні трансформації, як перестановки (17 %), опущення (15 %) та додавання (8 %). Найменш частотними виявилися такі лексичні трансформації, як диференціація значення (5 %) та буквально заповичення (по 1 %); та антонімічний переклад (3 %). Варто зазначити, що найбільш уживаними у відтворенні концепту ТЕРОРИЗМ виявилися лексичні та лексико-граматичні трансформації, а саме конкретизація, компенсація та цілісне перетворення.

Адаптивні стратегії застосовані у 22% проаналізованих випадках, із значним переважанням експлікації (17%) та елімінації (5%), які дозволяють шляхом уведення в текст або опущення окремих мовних одиниць сконцентрувати увагу читача на образі, закладеному у поетичному тексті.

8. Проблематика дослідження має суттєві перспективи, актуальне теоретичне та практичне значення для перекладознавства з огляду на постійно зростаючу популярність кіно в Україні та водночас відсутність теоретичних і практичних розвідок комплексного характеру у галузі газетного перекладу.

Перспективи дослідження пов'язуємо із застосуванням розробленої методики для виявлення особливостей актуалізації концепту ТЕРОРИЗМ в американському дискурсі, а також аналізу інших концептів у різних типах дискурсу; проведення міжкультурних досліджень концепту ТЕРОРИЗМ та зіставленні їх даних з отриманими результатами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абакумова О. Б. Пословичные концепты в паремическом дискурсе. Дисс. Орел, 2013. 375 с.
2. Алефиренко Н. Ф. Поэтическая энергия слова. Синергетика языка, сознания и культуры. Москва : Academia, 2002. 122 с.
3. Алефиренко Н. Ф. «Живое» слово: Проблемы лексикологии. Москва: Флитнта, 2009. 344 с.
4. Арутюнова Н. Д. Метафора и дискурс. *Теория метафоры*. Прогресс, 1990. С. 5-32.
5. Арутюнова Н. Д. Логический анализ языка: Культурные концепты. Москва : Наука, 1991. 204 с.
6. Аскольдов С. А. Концепт и слово. Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Под ред. В. П. Нерознака. Москва: Academia 1997, 609 с.
7. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической системе языка. Дисс. Воронеж, 1996. 104 с.
8. Балатова С. С. Сучасне розуміння концепту. *Актуальні проблеми германської філології в Україні та Болонський процес*: матеріали II міжнародної наукової конференції. Чернівці, 2007. С. 38—46.
9. Белявская Е. Г. Воспроизводимы ли результаты концептуализации? *Вопросы когнитивной лингвистики*. 2005. С. 515.
10. Бехта І. А. Оповідний дискурс в англomовній художній прозі: типологія та динаміка мовленнєвих форм. Дис. Київ, 2010. Автореферат. 36 с.
11. Болдырев Н. Н. Концептуальное пространство когнитивной лингвистики. *Вопросы когнитивной лингвистики*. 2004. С. 18—36.
12. Виноградов В. А. Культурный концепт и его лингвистические составляющие. Когнитивные исследования языка. *Исследование познавательных процессов в языке*. Ринц, Вак, 2009. С. 9—21.

13. Воркачев С. Г. Вариативные и ассоциативные свойства телеономных линвоконцептов : монография. Волгоград: Парадигма, 2005. 214 с.
14. Воркачев С. Г. Концепт как «зонтиковый термин». *Язык, сознание, коммуникация*. 2003. С. 4—12
15. Воробйова О. П. Концептологія в Україні : здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник КНЛУ. Сер. Філологія* 2011. Том 14, № 2 С. 53—64.
16. Дементьев В. В. Непрямая коммуникация: монография. 2006. 376 с.
17. Демьянков В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего похода. *Вопросы языкознания*. 1994. № 4 С. 17—33.
18. Дротянко Л. Г. Філософські проблеми мовознавства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Навчальна книга, 2002. 128 с.
19. Ельмслев Л. Прологомены к теории языка. Москва: КомКнига, 2006. 248 с.
20. Ермоленко Г. А. Метафора в языке философии. Онтология и теория познания. Дисс. Краснодар, 2001. Автореферат. 22 с.
21. Єфименко. О. Є. Концепт СТЕП в українській мові: словникова, текстова і психолінгвістична парадигма: Дис. Харків, 2005. Автореферат. 19 с.
22. Жаботинская С. А. Когнитивная лингвистика: принципы концептуального моделирования. *Лінгвістичні студії*. 1997. С. 3—11
23. Жулавська О. О. Конвенціональні метафори тероризму *Вісник Харківського національного університету*, 2010 № 8. С. 97—98.
24. Жулавська О. О. Метафора у структурі образного складника концепту ТЕРОРИЗМ *Вісник Харківського національного університету*, 2008. № 881. – С. 55—58.
25. Жулавська О. О. Метафорична персоніфікація концепту ТЕРОРИЗМ у сучасному англomовному газетному дискурсі *Нова філологія: зб. наук. пр.*, 2010. № 37. С. 30—35.

26. Жулавська О. О. Фреймове моделювання концепту тероризм terrorism. *Вісник Харківського національного університету*. 2010. Вип. 11. С. 197—201.
27. Заботкина В. И. Типы прагматических знаний. Когнитивные исследования языка. *Издательский дом ТГУ*. 2008. №2 С. 130—136.
28. Загнітко. А. П. Класифікаційні типології. *Лінгвістичні студії*. 2010. № 21 С. 12—21.
29. Залевская, А. А. Психолінгвістический подход к проблеме концепта. Методологические проблемы когнитивной лингвистики. *ВГУ*. 2001. С. 36—44.
30. Зыкова И. В. Роль концептосферы культуры в формировании фразеологизмов как культурно-языковых знаков. Дисс. Москва, 2014. 210 с.
31. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты. Волгоград: Перемена, 2004. 477 с.
32. Карасик. В. И., Слышкин. Г. Г. Лингвокультурный концепт как единица исследования. *ВГУ*. 2001. С. 75—80.
33. Кибрик О. А. Анализ дискурса в когнитивной перспективе. Дисс. Москва, 2003. 90 с.
34. Кликс Ф. Пробуждающееся мышление. У истоков человеческого интеллекта. Москва : Прогресс, 1983. 157 с.
35. Кононова И. В. Структура и языковая репрезентация британской национальной морально-этической концептосферы (в синхронии и диахронии). Дисс. Санкт-Петербург, 2010. 361 с.
36. Краснобаева-Чорна Ж. В. Термінополе КОНЦЕПТ. *Українська мова*. 2006. № 1 С. 67—79.
37. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение Москва.: ЭТС, 2004. 424 с.

38. Кубрякова Е. С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке. Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. Москва: Языки славянской культуры, 2004. 560 с.
39. Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка. *Макс Пресс* 1993. С. 3—9.
40. Ляпин С. Х. Концептология: к становлению. *Сборник научных трудов № 3* 1997. С. 11—35.
41. Макаров М. Л. Основы теории дискурса. Москва: Гнозис, 2003. 280 с.
42. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика. Минск: ТетраСистемс, 2004. 256 с.
43. Милевская Т. В. *О понятии «дискурс» в русле коммуникативного подхода.* Материалы международной научнопрактической конференции. Коммуникация. 2002. С. 188—190.
44. Новохачева Н. Ю. Стилистический прием литературной аллюзии в газетно-публицистическом дискурсе. Дисс. Ставрополь, 2005. 131 с.
45. Олешков М. Ю. Лингвоконцептуальный анализ дискурса (теоретический аспект). *НТГСПА*. 2009. С. 68—85.
46. Опарина Е. О. Концептуальная метафора. Метафора в языке и тексте. *Наука*, 1988. С. 65—77.
47. Павилёнис Р. И. Проблема смысла. Современный логикофилософский анализ языка. Москва: Мысль, 1983. 286 с.
48. Пименова М. В. Концептуальные исследования. Москва: Флинта, 2011. 176 с.
49. Пименова М. В. Типы концептов и этапы концептуального исследования. *Вестник КемГУ № 2*. 2013. С. 127—131.
50. Полюжин М. М. Типологія й аналіз концептів. *Іноземна філологія*. 2009. № 121. С. 80—89.
51. Попова З. Д., И. А. Стернин. Когнитивная лингвистика. Москва: Восток-Запад, 2007. 314 с.

52. Попова З. Д., Стернин И. А., Карасик В. И., Кретов А. А., Борискина О. О. Введение в когнитивную лингвистику. Кемерово: Кемеровский государственный университет, 2005. 220 с.
53. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации. *Ваклер*. 2002. С 14.
54. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля, 2008. 712 с.
55. Солганик Г. Я. Стилистика текста. Москва: Наука, 2002. 256 с.
56. Солганик Г. Я. Основы лингвистики речи. Москва: Издательство Московского университета, 2010. 128 с.
57. Степанов Ю. С. Методы и принципы современной лингвистики. Москва: Наука, 2005. 312 с.
58. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. Москва: Языки славянской культуры, 1997. 824 с.
59. Стернин И. А. Концепты и лакуны. *Вестник КРМСУ*. 1998. № 8. С. 55—67.
60. Токарев Г. В. Лингвокультурология: учебное пособие. 2009. 135 с.
61. Фесенко Т. А. Концептуальное моделирование как метод изучения ментальной реальности человека. *Диалог МГУ* 2000 № 12. С. 5—8.
62. Чернейко Л. О. Гештальтная структура абстрактного имени. *Филологические науки*. 1995. № 4 С. 73—83.
63. Шехтман Н. А. Понимание речевого произведения и гипертекст. Оренбург: ОГПУ, 2009. 159 с.
64. Штерн. І.Б. Вибрані топіки і лексикон сучасної лінгвістики. Київ: Артек, 1998. 336 с.
65. Якобсон Р. О. О лингвистических аспектах перевода. *Международные отношения*, 1978. С. 16—25.
66. Auwera J. van der. Pragmatic presupposition: shared beliefs in a theory of irrefutable meaning *Presuppositions*. 1979. № 11. P. 249—264.
67. Brugman C. What is the invariance hypothesis? *Cognitive linguistics*. 1990. № 1. P. 257—266.

68. Cienki A. STRAIGHT: An image schema and its metaphorical extensions. *Cognitive Linguistics*. 1998. № 9. P. 107—149.
69. Croft W. *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 356 p.
70. Denton, R. E. Jr. *Political Communication in America*. New York: Praeger, 1985. 366 p.
71. Dijk T. A. van. On Macrostructures, mental models, and other inventions: A Brief personal history of the Kintsch-van-Dijk theory. *University Amsterdam*. 1995. № 20 P. 383—410.
72. Dijk T. A. van. The Study of discourse. *Sage Publications*. 1997. № 1. P. 1—35.
73. Evans V. *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006. 830 p.
74. Freeman M. H. Cognitive mapping in literary. *Style*. 2002. № 36. P. 466—483.
75. Geis M. L. *The Language of Politics*. New York: Springer-Verlag, 1987. 189 p.
76. Graesser A. C. Inference generation and the construction of situation models. *Hillsdale*. 1995. P. 117—140.
77. Gregory M. Language and situation. *Languages and their social context*. London. 1978. 156 p.
78. Iser W. Interaction between Text and Reader. *Princeton Univ. Press*. 1980. P. 106—119.
79. Jakobson R. *Linguistics and Poetics*. The Belknap Press of Harvard Univ. Press. 1987. P. 62—94.
80. Johnson M. *The Body in the mind: The Bodily basis of meaning, imagination, and reason* Chicago : Un-ty of Chicago Press, 1987. 234 p.
81. Johnson M. *The Body in the Mind: The Bodily Basis of Meaning, Imagination*. Chicago: Chicago University Press, 1987. 227 p.

82. Karttunen L. Presupposition and linguistic context. *Theoretical Linguistics*. 1974. № 1. P. 181—194.
83. Kövecses Z. The Scope of Metaphor. Metaphor and Metonymy at the Crossroads. A Cognitive Perspective. *Mouton de Gruyter*. 2000. P. 79—93.
84. Kress G. Ideological structures in discourse. *Academic Press*. 1985. № 4. P. 27—41.
85. Langacker R. W. Concept, image, and symbol: The cognitive basis of grammar. Berlin, N.Y.: Mouton de Gruyter, 1991. 395 p.
86. Langacker R. W. Foundations of cognitive grammar. Theoretical prerequisites. Stanford: CA, 1987. 540 p.
87. Nimmo D., Combs J. Subliminal Politics: Myths and Mythmakers in America. New Jersey.: Prentice Hall, 1980. 256 p.
88. Schiffrin D. Approaches to discourse. Oxford : Blackwell, 1994. 470 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 89.(АРСПЛС) Англо-русский словарь по лингвистике и семиотике. Москва. : Азбуковник, 2001. 640 с.
90. (СУМ) – Словник української мови: в 11 тт. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1980.
91. (AMD) – The Allwords Multilingual Dictionary [Electronic resource]. Режим доступу : <http://www.allwords.com>.
92. (CED) – Cambridge Online English Dictionary [Electronic resource]. Режим доступу : <https://dictionary.cambridge.org/>
93. (EUD) – Англо-український словник [Під загальним керівництвом Є. І. Гороть]. Вінниця : Нова Книга, 2006. 1700 с.
94. (LDCE) – Longman Dictionary of Contemporary English. Pearson Education Limited, 2001. 1668 p.
95. (MED) – MacMillan English Dictionary (for advanced learners of American English). Ploomsbury Publishing Plc, 2002. 1658 p.

96. (OALD) – Oxford Advanced Learner’s Dictionary of Current English / [ed. by S. Wehmeier]. [Seventh Edition]. Oxford: Oxford Univ. Press, 2005. 1780p.
97. (OD) – Online Dictionary [Electronic resource].
Режим доступу : <https://www.dictionary.com/>
98. (OD&Th) – Oxford Dictionary & Thesaurus. [Second Edition]. Oxford: Oxford Univ. Press, 2007. 1204 p.
99. (OED) – Oxford Online English Dictionary [Electronic resource]. Режим доступу : <https://oed.com/>
100. (WEDT) – The Wordsmith English Dictionary-Thesaurus [Electronic resource]. Режим доступу : <http://www.wordsmith.net>.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

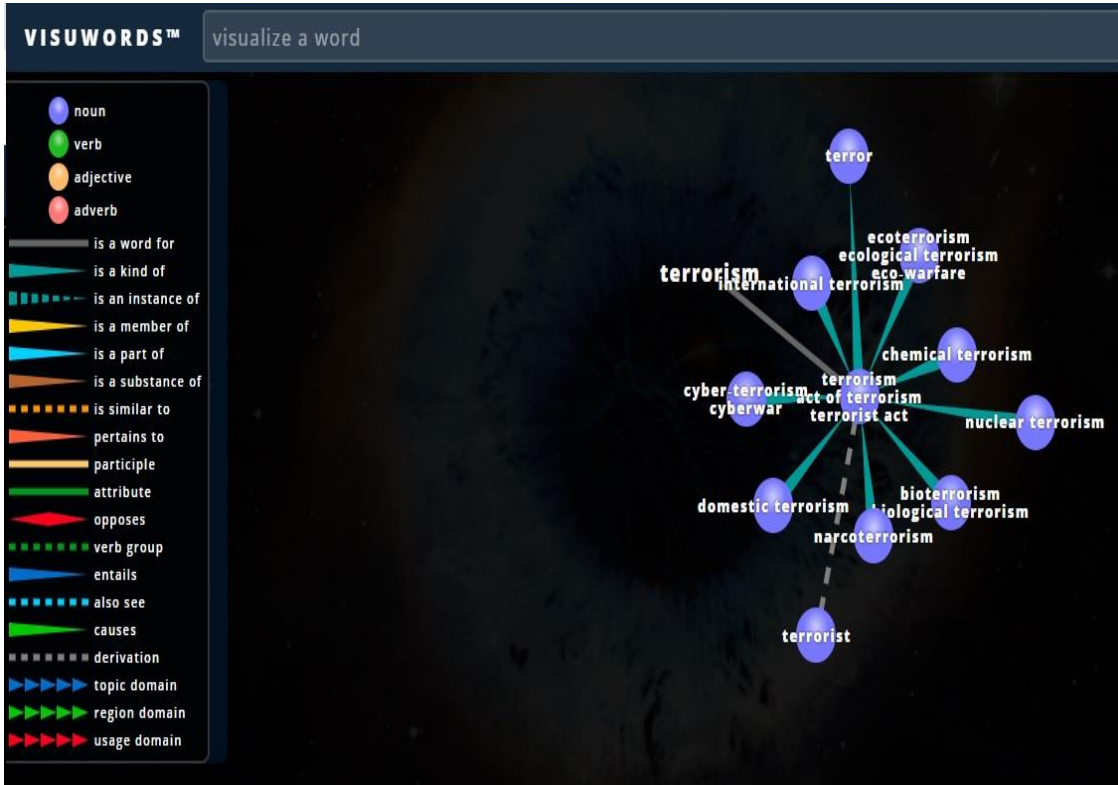
101. (BBC) – The BBC News [Electronic resource]. Режим доступу: <http://www.news.bbc.com>.
102. (DPM) – Disaster Prevention and Management [Electronic resource]. –
Режим доступу :
<http://www.emeraldinsight.com/products/journals/journals.htm?id=dpm>.
103. (DT) – Daily Telegraph [Electronic resource]. Режим доступу:
<http://www.telegraph.co.uk>.
104. (E) – The Express [Electronic resource]. Режим доступу:
<https://www.express.co.uk/>
105. (ES) – Evening Standard [Electronic resource]. Режим доступу:
<http://www.thisislondon.co.uk/standard>.
106. (HD) – The Hoover Digest [Electronic resource]. Режим доступу:
<http://www.hoover.org/publications/digest>.
107. (M) – The Mirror [Electronic resource]. Режим доступу:
<http://www.mirror.co.uk>.

108. (NL) – News Letter [Electronic resource]. Режим доступа:
<http://www.newsletter.co.uk/>
109. (STel) – Sunday Telegraph [Electronic resource]. Режим доступа:
<http://www.telegraph.co.uk/>
110. (TG) – The Guardian [Electronic resource]. Режим доступа:
<http://www.guardian.co.uk>.
111. (TI) – The Independent [Electronic resource]. Режим доступа:
<http://www.independent.co.uk>.
112. (TS) – The Times [Electronic resource]. Режим доступа:
<http://www.timesonline.co.uk>.

ДОДАТКИ

Додаток А

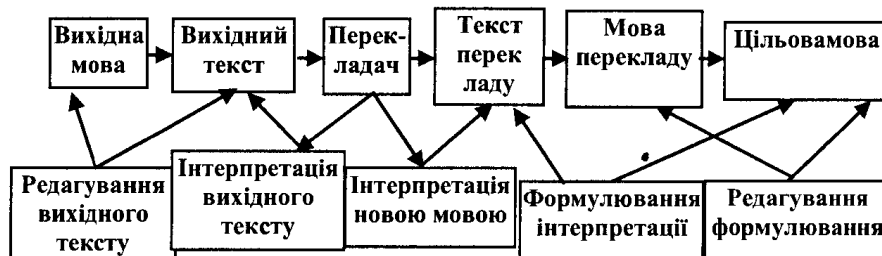
Рис. 1.1

Візуалізація лексеми “terrorism” на сайті Visuwords.com

Схема 1.2

Процес відтворення концепту в перекладі

Таблиця 2.1

Внутрішня форма лексеми-номінанта концепту ТЕРОРИЗМ

Суб'єкт терористичної діяльності	Об'єднання	
	Індивідуальні суб'єкти	
Терористична діяльність	Причини	
	Цілі	
	Види терористичної діяльності	Фінансова та технічна підтримка
		Пропаганда
		Рекрутинг
		Навчання
Терористичний акт		
Об'єкт терористичної діяльності	Людина	
	Неживі об'єкти	
Результат терористичної діяльності	Проміжний результат	Жертви
		Руйнування
		Психологічний ефект
	Остаточний результат	Досягнення/недосягнення мети

Діаграма 2.1

Співвідношення полів концепта ТЕРОРИЗМ

Таблиця 2.2

Структура концепту ТЕРОРИЗМ

Ядерна зона
Словникові визначення
<i>Threat, violence, intimidation, fear, submission, bombing, shooting, kidnapping</i>
Тексти газет
<i>Attack (62), war (49), ISIS (44), support (41), killing (37), force (35)</i>
Приядерна зона
<i>Extremism (35), crime (34), death (34), fire (31), fight (29), injury (28), explosion (27), arms (26), guns (25) victim (25), weapons (24), plot (23), strike (21), crash; (20), anger (20)</i>
Ближня периферія
<i>Safety (19), radicalism (18), rebel (16), conflict (13), wound (13), tragedy (12), concern (12), atrocity (11), murder (11), hope (11), prison (11), vehicle (11), success (10), siege (10), assassination (10), blood (10)</i>
Дальня периферія
<i>Risk (9), knife (9), control (8), hostage (7), suffering (7), mourning (7), blast (7), defence (6), assault (6), massacre (5), casualty (5), battle (5), optimism (4), crush (3), pray (3), victory (3), chaos (2), panic (2), uprising (2), seizure (2), torture (2), crackdown (4), harm (4), condolence (3), mortar (1)</i>

Лексико-фразеологічна репрезентація концепту ТЕРОРИЗМ у сучасному британському газетному дискурсі та особливості її відтворення українською мовою

	Текст оригіналу	Текст перекладу
1.	<i>The <u>United Nations</u> has warned that a recent pause in international <u>terrorist violence</u> may soon end, with a <u>new wave of attacks</u> possible before the end of the year (TG, URL).</i>	Організація Об'єднаних Націй попередила, що нещодавня пауза в міжнародному <u>тероризмі</u> може закінчитися, <u>нова хвиля атак</u> можлива до кінця року (переклад наш Сивун В.В.).
2.	<i>The UK's most senior counter-<u>terrorism</u> officer has revealed that <u>the number of attacks</u> has risen to 22 (TG, URL).</i>	Старший офіцер з питань боротьби з <u>тероризмом</u> Великобританії заявив, що <u>кількість нападів</u> зросла до 22.
3.	<i>She said: "<u>These crimes</u> must be dealt with the utmost severity!" (TG, URL).</i>	Вона сказала: «Ми маємо розібратись з <u>цими злочинами</u> з усією суворістю!».
4.	<i>When Islamist terrorists unleashed a <u>wave of deadly attacks</u> on European capitals in 2016, the UK's police and intelligence services hoped they might be able to avoid similar <u>violence</u> (TG, URL).</i>	Коли в 2016 році терористи-ісламісти розв'язали <u>хвилю смертоносних атак</u> на європейські столиці, поліція та спецслужби Великобританії сподівалися, що вони зможуть уникнути подібного <u>насилства</u> .

5.	<i>The very fact that we treat the <u>killing of a single terrorist like a national event reveals how our national security priorities are sometimes out of order</u> (TG, URL).</i>	Сам факт, що ми ставимося до <u>вбивства</u> одного <u>терориста</u> як до національної події, показує, як наші пріоритети національної безпеки іноді виходять з ладу.
6.	<i>US unleash 40 tons of <u>devastating explosives to bomb terror-infested island</u> (E, URL).</i>	США випустили 40 тонн <u>руйнівної вибухової речовини</u> для <u>бомбардування</u> острова.
7.	<i>Within hours of Mr Khater's Ford Fiesta <u>crashing into barriers outside parliament, Donald Trump had tweeted:</u>” <u>Another terrorist attack in London. These animals are crazy and must be dealt with through toughness and strength</u> (M, URL).</i>	Протягом кількох годин, коли Форд Фієста пана Хатера <u>врізався</u> в бар'єри поза парламентом, Дональд Трамп написав твіт: « <u>Черговий теракт</u> у Лондоні. Ці терористи <u>божевільні</u> і з ними треба боротися через міцність і силу».
8.	<i>However, by the time he was told about the second <u>attack</u> at 9.05am, he knew that America was under <u>attack</u>, calling it “<u>a national tragedy</u>” and “<u>an apparent terrorist attack on our country</u>”(M, URL).</i>	Однак, до того, як йому повідомили про другий <u>напад</u> о 9.05 ранку, він знав, що Америка зазнає <u>удару</u> , називаючи це « <u>національною трагедією</u> » та « <u>очевидним терактом</u> на нашу країну».
9.	<i>Bush addressed the day's <u>black events</u> with a speech. He said: “Today, our fellow citizens, our way of life, our very freedom came under <u>attack</u> in a</i>	Буш звернувся із промовою через <u>жахливі події</u> . Він сказав: «Сьогодні наші співгромадяни, наш спосіб життя, наша сама свобода потрапили під <u>загрозу</u> через <u>навмисні</u> та <u>смертельні терористичні напади</u> .

	<u>series of deliberate and deadly terrorist acts</u> (M, URL).	
10.	<i>Thousands of lives were suddenly ended by <u>evil, despicable acts of terror</u>. The pictures of airplanes flying into buildings, fires burning, huge structures collapsing, have filled us with <u>disbelief, terrible sadness and a quiet, unyielding anger</u> (M, URL).</i>	Тисячі життів раптово перервалися через <u>диявольські, мерзенні, терористичні напади</u> . Зображення літаків, що влітають у будівлі, пожежі, руйнуються величезні споруди, наповнили нас <u>невірою, страшним смутком і тихим нестримним гнівом</u> .
11.	<i>The New Order bassist's daughter Jessica, 20, was at an <u>Ariana Grande concert</u> when <u>suicide terrorist Salman Ramadan Abedi blew up his rucksack, killing 22 people and injuring over 100 in May 2017</u> (M, URL).</i>	У травні 2017 року Джессіка була на концерті «Аріани Гранде», коли <u>терорист-самогубець Сальман Рамадан Абеді підірвав свій рюкзак, загинуло 22 людини, поранено понад 100 людей</u> .
12.	<i>Super-sensitive security scanners have been developed to spot migrants hiding inside freight trucks, which could help border forces dealing with people smuggling, <u>terrorism</u> and <u>organized crime</u> (M, URL).</i>	Суперчутливі сканери безпеки були розроблені для того, щоб помітити мігрантів, які ховаються всередині вантажних автомобілів, що може допомогти прикордонним військам, які займаються питаннями контрабанди людей, <u>тероризму та злочинів організованих злочинними групами</u> .

13.	<i>A woman who killed seven people in <u>a horror suicide blast</u> was blind and worked for the local government, it has been revealed (M, URL).</i>	Як з'ясувалося, жінка, яка вбила семеро людей під час <u>жахливого самогубства</u> , була сліпою і працювала на місцеву владу.
14.	<i>Traumatised Skylin Jamrowski is struggling to understand <u>their loss</u> and <u>horror</u> of it all after her mum Jordan Anchondo and stepdad Andre Anchondo both <u>died</u> a hero in <u>the mass shooting</u> (M, URL).</i>	Травмована Скайлін Джамровські намагається зрозуміти <u>втрату</u> і <u>жах</u> всього цього після того, як її мама Джордан Анчондо та вітчим Андре Анчондо <u>загинули</u> героями у <u>масових розстрілах</u> .
15.	<i><u>The man</u> was targeting Hispanics and immigrants, according to investigators who are treating it as <u>a hate crime</u> (M, URL).</i>	<u>Бандит</u> був націлений на латиноамериканців та іммігрантів, за словами слідчих цей випадок можна трактувати, як <u>злочин на ґрунті ненависті</u> .
16.	<i>In April, Riyadh executed 37 nationals who were convicted on "<u>terrorism</u>" charges, including a young man who was convicted of <u>a crime</u> he allegedly committed when he was under 18 (M, URL).</i>	У квітні Ріяд стратив 37 громадян, засуджених за обвинуваченням у <u>«тероризмі»</u> , у тому числі молодого чоловіка, засудженого за <u>злочин</u> , який він нібито вчинив, коли він був неповнолітній.
17.	<i>The announcement also reinforced how the fear factor of <u>terrorism</u> can dominate US national security policy and how irresponsible politicians like Trump use that <u>fear</u> to pursue dangerous policies (TG, URL).</i>	Це повідомлення також підкреслило, як фактор страху <u>тероризму</u> може переважати в політиці національної безпеки США та як безвідповідальні політики, такі як Трамп,

		використовують цей <u>страх</u> для проведення небезпечної політики.
18.	<i>The report said since September 2014 there had been seven <u>terrorist attacks</u> in Australia (TG, URL).</i>	У звіті зазначається, що з вересня 2014 року в Австралії було проведено сім <u>терористичних операцій</u> .
19.	<i>For months of the 22 victims of the <u>Manchester Arena terrorist attack</u> who are applying for legal (TG, URL).</i>	Родичі 22 жертв <u>теракту</u> на Манчестер-Арені звертаються за юридичною допомогою.
20.	<i>I said: “Give me a phone, I want to call my family.” I called my mother, told her there had been <u>an explosion</u>, and then the connection went. I never had <u>nightmares</u>. But that day I did (TG, URL).</i>	Я сказав: «Дайте мені телефон, я хочу зателефонувати моїй сім'ї». Я подзвонив матері і сказав їй, що стався <u>вибух</u> , і тоді зв'язок перервався. У мене ніколи не було нічних <u>кошмарів</u> . Але того дня я дізнався що це.
21.	<i>Nine Catalan independence activists have been arrested in Barcelona and face charges of “<u>rebellion, terrorism</u> and <u>possession of explosives</u>”, authorities have said (TG, URL).</i>	Дев'ять очільників каталонського руху за незалежність заарештували в Барселоні, їх звинувачують у « <u>заколоті, тероризмі та незаконному володінні вибухівкою</u> », заявили органи влади.
22.	<i>Police said they confiscated material they alleged could be used in <u>bomb</u> making during <u>raids</u> (TG, URL).</i>	Поліція заявила, що конфісковано речовину, яка, на їхню думку, могла бути використана як <u>вибухівка</u> під час <u>рейдів</u> .

23.	Police said they believed the activists were planning to carry out <u>sabotage</u> and <u>violent attacks</u> on 1 October (TG, URL).	Поліція заявила, що активісти планували здійснити <u>диверсії</u> та <u>насильніцькі напади</u> 1 жовтня.
24.	<i>Puigdemont accused Spain of “<u>fabricating a terrorism case</u>”, adding: “Freedom is the way to respond to repression”</i> (TG, URL).	Карлес Пучдемон, іспанський політик та каталонський націоналіст, звинуватив Іспанію в « <u>ініціативі тероризму</u> », додавши: "Свобода – це спосіб реагувати на репресії".
25.	<i>It accepted that they prevented people re-entering Australia, meaning they were “unable to physically execute <u>an attack</u>”</i> (TG, URL).	Він визнав, що вони заважають людям повернутися в Австралію, тобто « <u>фізично не можливо здійснити напад</u> ».
26.	<i>Norway’s domestic security agency has warned about the possibility of <u>a terror attack</u> from rightwing extremists</i> (TG, URL).	Відомство внутрішньої безпеки Норвегії попередило про можливість <u>терористичного нападу</u> з боку правих екстремістів.
27.	<i>The Home Office said it was the highest number of <u>terrorist arrests</u> in a year since records began in 2001. They included 12 arrests linked to the <u>Westminster attack</u> in March, 23 connected with the <u>Manchester Arena bombing</u> in May, 21 arrests following the <u>London Bridge attack</u> in June and one in relation to the <u>Finsbury Park van attack</u> soon after</i> (TG, URL).	Міністерство внутрішніх справ заявило, що це найбільший показник арештів <u>терористів</u> за рік, починаючи з 2001 року. З них 12 арештів пов’язані із <u>нападом</u> у Вестмінстері, 23 — з <u>вибухом</u> на Манчестер-Арені у травні, 21 арештів після <u>нападу</u> на Лондонський міст у червні, а також у зв’язку з <u>нападом</u> на фургон Фінсбері Парк.

28.	<i>The figures show there have been 19 <u>terrorist plots</u> foiled in the UK by police and the UK intelligence community since June 2013 (TG, URL).</i>	Дані показують, що з червня 2013 року поліція Великобританії та розвідувальна служба Великобританії розкрили 19 <u>затій тероризму</u> .
29.	<i>Facebook came under fire for the spread of a live stream <u>video showing the New Zealand mosque shootings in March, which left 51 dead</u> (TG, URL).</i>	Фейсбук розкритикували через розповсюдження відео у прямому ефірі, на якому показані <u>розстріли новозеландської мечеті у березні</u> , внаслідок яких 51 чоловік загинуло.
30.	<i>A lawyer for two men who were injured in <u>an attack on a mosque in south-west France this week has said the case should be treated as terrorism</u> (TG, URL).</i>	Адвокат двох чоловіків, які були поранені під час <u>нападу на мечеть на південному заході Франції цього тижня</u> , заявив, що цей випадок слід розцінювати як <u>тероризм</u> .
31.	<i>The Islamic State claimed responsibility on Saturday for <u>the bombing of a minibus that killed 12 people near the entrance to a major Iraqi pilgrimage center</u> (TG, URL).</i>	Ісламська держава взяла на себе відповідальність за <u>вибух мікроавтобуса, що стався у суботу, в якому загинули 12 людей біля входу в великий іракський паломницький центр</u> .
32.	<i>Weapons involved in plots included <u>knives, explosives and firearms</u> (TG, URL).</i>	Зброя, яка була використана у <u>вбивствах, включала ножі, вибухівку та вогнепальну зброю</u> .
33.	<i>Texas <u>gunman</u> was fired from job hours before killing 7 people in <u>mass shooting</u> (TG, URL).</i>	Техаського <u>злочинця</u> звільнили з роботи, перед тим як він вбив 7 людей у <u>масовій стрілянині</u> .

34.	<i>Claude Sinke has been charged with <u>attempted murder, arson and gun violence but not terrorism offences</u> (TG, URL).</i>	Клода Сінке звинувачують у <u>замаху на вбивство, підпалі та насильстві</u> , але не в <u>терористичних злочинах</u> .
35.	<i>A man has appeared in court charged with <u>terrorism offences and possessing explosives</u> (BBC, URL).</i>	Чоловіка, який постав перед судом, звинувачують у <u>терористичних злочинах</u> та у <u>володінні вибухівкою</u> .
36.	<i>Last year alone we saw 50 <u>terror-related deaths in the US</u> (TG, URL).</i>	Тільки минулого року ми спостерігали в США 50 <u>смертей, пов'язаних з терором</u> .
37.	<i>A man has been arrested on suspicion of a <u>terror offence</u> (BBC, URL).</i>	Чоловіка заарештували за підозрою у скоєнні <u>терористичного злочину</u> .
38.	<i>“It’s not known what Van Allen’s motives for <u>having the gun</u> were. If not discovered by police, it could have been used in <u>crime</u> and seriously injured or potentially <u>killed</u> someone (BBC, URL).</i>	Невідомо, навіщо Ван Аллен <u>зберігав зброю</u> . Якщо його не зловить поліція, він може використати її у <u>злочині</u> та серйозно <u>поранити</u> чи навіть <u>вбити</u> когось.
39.	<i>...last week by the <u>devastating bomb</u> causing more than 200 <u>deaths</u> at a <u>Kabul wedding</u> (TI, URL).</i>	...минулого тижня <u>вибух</u> на кабульському весіллі внаслідок <u>вибуху загинуло</u> понад 200 людей.
40.	<i>My brother was <u>killed in the 2002 Bali bombing</u> (TI, URL).</i>	Мій брат не врятувався під час <u>бомбардувань</u> на Балі у 2002 році.

41.	<i>Terrorism is part of all our lives. We know much more about extremist violence than you (TI, URL).</i>	<u>Тероризм</u> є частиною всього нашого життя. Про екстремістське <u>наси́льство</u> ми знаємо набагато більше, ніж ви.
42.	<i>Doctor begged to be let out of locked restaurant to help London Bridge terror victims (TI, URL).</i>	Доктор благав, щоб його випустили із замкнутого ресторану, щоб допомогти жертвам <u>терору</u> на Лондонського мосту.
43.	<i>Republican suggests 'lack of thoughts and prayers' the biggest factor behind mass shootings (TI, URL).</i>	На думку республіканців «відсутність продуманих стратегій та молитов» є найбільшим фактором <u>масових розстрілів</u> .
44.	<i>Northern Ireland police chief seeks 800 more officers as terror threat grows (TI, URL).</i>	Начальник поліції Північної Ірландії шукає ще 800 офіцерів через зростання <u>загрози терору</u> .
45.	<i>'Jihadi Jack' claims he has 'no intention of blowing up British people' if he returns to UK (TI, URL).</i>	«Джихаді Джек» стверджує, що «не має <u>наміру підірвати британців</u> », якщо повернеться до Великобританії.
46.	<i>The CIA had reported to President Bill Clinton three years earlier that it suspected Al-Qaeda was preparing attacks in the US that might include hijacking aircraft (M, URL).</i>	Три роки тому ЦРУ повідомило президенту Біллу Клінтону, що підозрює, що «Аль-Каїда» готує <u>напади на США</u> , які можуть включати <u>викрадення літаків</u> .
47.	<i>London Bridge's youngest victim died when she slipped in high heels attempting to flee terrorist (M, URL).</i>	Наймолодша жертва Лондонського мосту загинула, коли вона посковзнулась на високих підборах, намагаючись втекти від <u>терористів</u> .

48.	<i>There was no time for him to be able to help her up because the driver and <u>these animals</u> were already running towards them (M, URL).</i>	Він не встиг допомогти їй, бо водій та <u>кляті терористи</u> вже бігли у їх сторону.
49.	<i>It sounded like <u>a crash</u> to me. It sounded like it was something big which is why we went back to take a look (M, URL).</i>	Доносились звуки ніби сталась <u>аварія</u> . Здавалося, відбулось щось жахливе, тому ми повернулися, щоб подивитися.
50.	<i>The Home Office is planning to buy up to 10 mobile neutron radiation detection systems to bolster its defences in <u>a terror attack</u> (M, URL).</i>	Міністерство внутрішніх справ планує придбати до 10 мобільних систем виявлення нейтронного випромінювання, щоб посилити захисні сили під час <u>терористичного нападу</u> .
51.	<i><u>The lives of many were torn apart by 82 seconds of terrible drama. Blood came out of their mouth.</u> (M, URL).</i>	<u>Життя багатьох людей перервалися</u> у тих 82 секундах <u>жаху</u> . <u>З рота у них текла кров</u> .
52.	<i>In a lecture I gave three months ago, I expressed doubts about the efficacy of <u>bombing as an instrument in “the war against terrorism”</u> (ES, URL).</i>	У лекції, яку я прочитав три місяці тому, я висловив сумнів у ефективності <u>бомбардувань</u> як інструменту <u>«війни проти тероризму»</u> .
53.	<i>All her dreams were shattered when she went on her final trip to England, London, and she suddenly became the victim of the <u>Westminster terror attacks</u> (M, URL).</i>	Усі її мрії були зруйновані, коли вона вирушила в останню поїздку до Англії і стала жертвою <u>Вестмінстерського терору</u> .
54.	<i>The intelligence agency has been releasing handpicked pictures daily in</i>	Розвідувальні органи щодня оприлюднюють знімки того дня, коли

	<i>the days since the world marked the 18th anniversary of the September 11 terror attacks</i> (M, URL).	світ відзначав 18-ту річницю <u>терактів</u> 11 вересня.
55.	<i>A thousand Islamic State members broke out of Kurdish prisons, sparking fears of an uprising and increasing <u>terror fears</u> across Britain and the rest of Europe</i> (M, URL).	На волю вирвалися тисячі бандитів однієї з курдських в'язниць, що посилює повстання та <u>побоювання терору</u> по всій Британії та в інших частинах Європи.
56.	<i>... Zak Ebrahim's path is completely different, now working with charity for children, which supports kids affected by <u>terrorism</u></i> (M, URL).	...шлях Зака Ебрагіма зовсім інший, зараз він працює з благодійній організації з дітьми, яка підтримує дітей, постраждалих від <u>тероризму</u> .
57.	<i>The day after <u>the attack</u> Nosair phoned Salameh who was driving the van loaded with <u>explosives</u></i> (M, URL).	На наступний день після <u>нападу</u> Носаїр подзвонив Саламею, який керував фургоном, завантаженим <u>вибухівкою</u> .
58.	<i>There was <u>a blast</u>, and I was knocked over. When I opened my eyes, everyone was down</i> (TI, URL). <i><u>Then the strained look went out of my eyes and they were aloof and indifferent like the eyes of a man looking at something a long way off, across the plain</u></i> "	Стався <u>вибух</u> , і я відключився. Коли я розплющив очі, всі лежали непритомні. Стався <u>вибух</u> , і я відключився. Коли я розплющив очі, всі лежали непритомні. <u>Я став навколішки. Хтось намагався щось сказати, та я нічого не зрозумів.</u>

59.	<i>Man who plotted <u>Christmas terror attack</u> using <u>bomb</u> in driverless car jailed for 15 years (M, URL).</i>	Чоловіка, який вчинив <u>терористичний акт</u> на Різдво ховаючи <u>вибухівку</u> у машині, відправили у в'язницю.
60.	<i>And if the five students had acted as alleged a couple of months later, they could have been prosecuted under the Terrorism Act 2006 – the one that deals with “<u>glorification of terrorism</u>” (DT, URL).</i>	І якби п'ять студентів через кілька місяців виступили нібито, вони могли б бути притягнутими до кримінальної відповідальності згідно із Законом про тероризм 2006 року – тим, що стосується <u>«прославлення тероризму»</u> .
61.	<i>He was convicted at Sheffield Crown Court earlier this month of preparing to commit <u>acts of terrorism</u> (M, URL).</i>	На початку цього місяця його визнали винним в суді Шеффілд-Корона через планування <u>терактів</u> .
62.	<i>Because of <u>fears</u> that another <u>atrocity</u> was being planned for the Christmas period, the raids in Sheffield and Chesterfield happened (M, URL).</i>	Через побоювання, що на Різдво планується черговий <u>теракт</u> , в Шеффілді та Честерфілді відбулися рейди.
63.	<i><u>Gunmen</u> <u>killed</u> 14 people after ambushing a passenger bus in southwestern Pakistan, local authorities have said (TI, URL).</i>	Місцеві органи влади заявили, що <u>бандит</u> <u>вбив</u> 14 людей після засідки пасажирського автобуса на південному заході Пакистану.
64.	<i>Prime minister Imran Khan condemned the attack, calling it “<u>an act of terror</u>”(TI, URL).</i>	<i>Прем'єр-міністр Імран Хан засудив напад, назвавши його “<u>актом терору</u>”.</i>
65.	<i>14 passengers were forced off the bus, they were lined up and <u>killed</u> by the <u>terrorists</u> (TI, URL).</i>	<u>Терористи</u> вигнали 14 пасажирів з автобуса, вишикували та <u>вбили</u> .

66.	<i>Police are checking vans and lorries and have been ordered to be vigilant after a tip off that vehicles carrying <u>explosives</u> (TI, URL).</i>	Поліція перевіряє фургони та вантажні автомобілі після того як отримала доручення бути пильними після повідомлення про те, що транспортні засоби, перевозять <u>вибухівку</u> .
67.	<i>Sri Lanka's health minister Rajitha Senaratne has claimed Sri Lankan authorities received warnings about a potential <u>terror attack</u> (TI, URL).</i>	Міністр охорони здоров'я Шрі-Ланки Раджита Сенаратн заявила, що влада Шрі-Ланки отримала попередження про потенційний <u>теракт</u> .
68.	<i>The brother of the Manchester <u>bomber</u> denies conspiring to commit the <u>terror attack</u> (TI, URL).</i>	Брат <u>бомбардувальника</u> в Манчестері заперечує змову <u>терористичної атаки</u> .
69.	<i>Prosecutor Kathryn Selby told the court that Abedi had been charged with <u>murder</u> and conspiring with his brother, Salman, to cause <u>an explosion</u> (TI, URL).</i>	Прокурор Кетрін Селбі заявила у суді, що Абеді звинувачують у <u>вбивстві</u> та змові зі своїм братом Салманом здійснити <u>теракт</u> .
70.	<i>It is awful and heartbreakingly painful. <u>The pain</u> we felt and feel now cannot be expressed in words (TI, URL).</i>	Жахливо і сердечно боляче. <u>Біль</u> , яку ми відчували і відчуваємо зараз, не можна описати ніякими словами.
71.	<i>Eight <u>explosions</u> at hotels and churches leave at least 290 <u>dead</u> (TI, URL).</i>	Понад 290 людей <u>загинуло</u> через <u>вибухи</u> в церквах та готелях Шрі-Ланки.
72.	<i>He was arrested on suspicion of the preparation and instigation of <u>acts of terrorism</u> (TI, URL).</i>	Його затримали за підозрою у підготовці та підбурюванні <u>терористичних дій</u> .

73.	<i>For months, the bodies have been piling up in eastern Aleppo as the buildings have come down, pulverized by Syrian and Russian jets, burying residents who could not flee in <u>avalanches of bricks and mortar</u> (HD, URL).</i>	Місяці тіла скупчувалися у східному Алеппо, коли будівлі падали, розсіпані сирійськими та російськими струменями, поховавши жителів, які не могли втекти в <u>лавини</u> з цегли та <u>мінометів</u> .
74.	<i>Three hours later a seventh <u>explosion</u> hit a hotel in Dehiwala, Colombo, near the national zoo. At least four people <u>fell like grain before a hailstorm</u>, according to police (TI, URL).</i>	Через три години сьомий <u>вибух</u> стався у готелі у місті Дехівала, Коломбо, біля національного зоопарку. Четверо людей <u>впали під градом куль</u> , повідомляє поліція.
75.	<i>“These <u>vile attacks</u> are a stark reminder of why the United States remains resolved in our fight to defeat <u>terrorism</u>,” he added (TI, URL).</i>	«Ці <u>мерзенні напади</u> є гострим нагадуванням про те, чому Сполучені Штати залишаються рішучими в нашій боротьбі проти <u>тероризму</u> », – додав він.
76.	<i>Westminster <u>crash</u>: Driver 'tried to <u>kill</u> as many people as possible' in <u>terror attack</u> (TI, URL).</i>	Вестмінстерська катастрофа: Водій «намагався вбити якомога більше людей» під час терористичної атаки.
77.	<i>They were deliberate and designed to cause maximum <u>death</u> and <u>injury</u> (TI, URL).</i>	Вони були навмисні і розроблені для того, щоб спричинити максимальну <u>смерть</u> та <u>травми</u> .
78.	<i>The attackers <u>killed</u> eight victims and <u>injured</u> 48 more in the rampage, which was <u>the third terror attack to strike</u> the UK (TI, URL).</i>	Зловмисники <u>вбили</u> вісім людей та <u>поранили</u> ще 48 у бунті, що став третім терактом, який завдав удару по Великобританії.

79.	<i>The threat from extreme rightwing terrorism in Australia has increased in recent years and will remain an “enduring threat”, according to Australia’s spy agency (TI, URL).</i>	Загроза, пов'язана з ультраправим <u>тероризмом</u> в Австралії, в останні роки зростає і залишатиметься <u>«постійною загрозою»</u> , повідомляє шпигунське агентство Австралії.
80.	<i>Thirty-three rightwing extremists were held under anti-terror laws (TI, URL).</i>	Тридцять три правих екстремісти позбавили волі за <u>антитерористичними</u> законами.
81.	<i>These statistics show just one part of the breadth of work undertaken by the government, police, security and intelligence agencies and local authorities to reduce the terrorist threat (TI, URL).</i>	Ця статистика показує лише одну частину роботи, яку проводить уряд, поліція, спецслужби, органи розвідки та місцева влада для зменшення <u>загрози тероризму</u> .
82.	<i>Both pilots were ready to die if that's what it took in the suicide mission (TI, URL).</i>	Обидва пілоти були готові померти, якщо це було потрібно для <u>місії «Камікадзе»</u> .
83.	<i>The interior minister, Christophe Castaner, said the assailant had “never shown any behavioural problems” and never aroused the “slightest reason for alarm” (TI, URL).</i>	Міністр внутрішніх справ Крістоф Кастанер заявив, що <u>нападник</u> «ніколи не проблем з поведінкою» і ніколи не викликав <u>«найменшої причини тривоги»</u> .
84.	<i>The troubling details of a kidnapping that unfolded last week in the rural community of Dapchi in northern</i>	Тривожні деталі викрадення, що розгорнулися минулого тижня в сільській громаді Дапчі на півночі

	<i>Nigeria after Boko Haram <u>attacked a school and apparently made off with teenage hostages</u> horrified the nation (TI, URL).</i>	Нігерії після того, як Бoko Харам <u>напав</u> на школу і, очевидно, <u>покінчив із заручниками</u> підлітків, жахнув націю.
85.	Three people were stabbed and taken to hospital after <u>the attack</u> on Friday morning (TI, URL).	Внаслідок <u>нападу</u> в п'ятницю вранці троє людей отримали ножові поранення та були доставлені у лікарню.
86.	Jackson said the man was initially arrested for <u>serious assault</u> and taken into custody (TI, URL).	Джексон заявив, що чоловіка заарештували за <u>серйозні напади</u> та взяли під варту.
87.	The investigation into <u>the attack</u> was focusing on whether the suspect was incited by Islamist propaganda and how big a part mental health issues may have the played (TI, URL).	Розслідування <u>нападу</u> було зосереджене на тому, чи підозрюваного спровокувала ісламістська пропаганда та наскільки велику роль можуть зіграти проблеми психічного здоров'я.
88.	Tens of thousands of Islamic State fighters under Kurdish guard could be set free, which will increase the risk of <u>terror attacks</u> in Western Europe (TI, URL).	Десятки тисяч бійців Ісламської держави під курдською охороною можуть бути звільнені, що збільшить ризик <u>терактів</u> у Західній Європі.
89.	The doctor has now released the photographs he took during the week he volunteered at the scene to demonstrate the kindness of strangers in such a <u>heart-breaking time</u> (TI, URL).	Лікар опублікував фотографії, які він зробив протягом тижня, коли був добровольцем на місці подій, щоб продемонструвати ту надзвичайну доброту незнайомців у <u>час розпачу</u> .

90.	<i><u>The bombings in Sri Lanka are bloody evidence of this</u> (TI, URL).</i>	<u>Вибухи в Шрі-Ланці – як криваві докази цього.</u>
91.	<i><u>My father told me later he heard series of screams. Then it sounded like a roller coaster. Then there was nothing</u> (TI, URL).</i>	Батько сказав мені, що почув <u>крики</u> . Спочатку я чув <u>крики як на американських гірках</u> . Згодом була цілковита тиша.
92.	<i><u>A hijacked truck rammed into cars and injured eight people in the German city of Limburg last night.</u></i> <i><u>Police are probing if the incident is linked to terrorism</u> (M, URL).</i>	У німецькому місті Лімбург минулої ночі викрадена вантажівка в'їхала у автомобіль та поранила вісім людей. Поліція розглядає цей випадок як прояв <u>тероризму</u> .
93.	<i><u>The man shouted "Allah!", German media has quoted witnesses as saying</u> (M, URL).</i>	Чоловік кричав « <u>Аллах!</u> », Німецькі ЗМІ цитують свідків.
94.	<i><u>He was accused of shooting the two men – one in the neck and the other in the chest – and setting fire to a car near the mosque before he fled in his own car</u> (TI, URL).</i>	Його звинуватили в <u>розстрілі</u> двох чоловіків – одного в шию, а другого в груди – та <u>підпалі машини</u> біля мечеті, перш ніж він втік у власній машині.
95.	<i><u>President Trump said: "The thug who tried so hard to intimidate others spent his last moments in utter fear, panic and dread"</u>(M, URL).</i>	Президент Трамп зазначив: “Злодій, який так наполегливо намагався залякати інших, останні свої хвилини провів у <u>страху, паніці та трепеті</u> ”.

96.	<i>The French president, Emmanuel Macron, described the mosque <u>attack</u> as “<u>heinous</u>” (TI, URL).</i>	Президент Франції Еммануїла Макрон описав <u>напад</u> на мечеть сказавши, що це було ” <u>мерзенно</u> ”.
97.	<i>It is vital that those who survived or lost loved ones in the Manchester Arena <u>attack</u> get the answers (M, URL).</i>	Надзвичайно важливо, щоб ті, хто вижив або втратили близьких в <u>нападі</u> на Манчестер Арени, отримали всі відповіді.
98.	<i>Two men aged 74 and 78 are in a serious but stable condition in hospital after <u>the incident</u> in Bayonne on Monday (TG, URL).</i>	Двоє чоловіків у віці 74 та 78 років перебувають у важкому, але стабільному стані в лікарні після <u>обставин</u> що сталися в Байонні в понеділок вдень.
99.	<i>On November 13, 2015 armed Islamists staged a <u>series of coordinated attacks</u> in the French capital with <u>guns</u> and <u>explosive vests</u>, <u>killing 130</u> and <u>wounding a further 350 people</u> (M, URL).</i>	13 листопада 2015 року озброєні ісламісти здійснили <u>серію скоординованих нападів</u> у столиці Франції з <u>гарматами</u> та <u>вибуховими жилетами</u> , <u>загинуло</u> 130 людей та <u>поранено</u> ще 350.
100.	<i>France’s interior minister, Christophe Castaner, offered his “support to the Muslim community” over <u>the attack</u> and said he felt their “<u>shock and fear</u>” (TG, URL).</i>	Міністр внутрішніх справ Франції Крістоф Кастанер запропонував свою «підтримку мусульманській громаді» внаслідок <u>нападу</u> і сказав, що відчуває їх « <u>шок і страх</u> ».
101	<i>Two men are <u>precisely accused of terror plot</u> tried to make <u>bomb involving driverless car</u>, court told (BBC, URL).</i>	«Двоє чоловіків, <u>неодноразово звинувачених у терористичному сюжеті</u> , намагалися зробити <u>бомбу</u> з автомобілем без водія».

102	<p><i>It was found that "terrorism" is pervasive around the world although maybe more concentrated in the Middle East at present. It is seen as annually increasing in number and severity of events. There were minor terrorist events in the USA in the 1990s, neither as the terrorist attacks of September 11, 2001 in New York forever changed the view of <u>terrorism</u> by US citizens (DPM, URL).</i></p>	<p>Було встановлено, що «тероризм» є поширеним у всьому світі, хоча, можливо, в даний час більш зосереджений на Близькому Сході. Це сприймається як щорічно збільшується кількість та тяжкість подій. У 1990-х роках у США були незначні терористичні події, але теракти 11 вересня 2001 року в Нью-Йорку назавжди змінили погляд на <u>тероризм</u> громадян США.</p>
103	<p><i>"Syrian activists, rescuers and medics said Sunday that a <u>poison gas attack</u> on a rebel-held town near the capital has killed at least 40 people, allegations denied by the Syrian government"(HD, URL).</i></p>	<p>«Сирійські активісти, рятувальники та медики заявили в неділю, що в результаті здійснення газової атаки місто, що перебуває поблизу столиці, загинуло щонайменше 40 людей, звинувачення сирійського уряду спростували.</p>
104	<p><i>When should journalists start calling <u>an incident an act of terror</u> (TG, URL)?</i></p>	<p>Коли журналісти повинні називати <u>інцидент терактом</u>?</p>
105	<p><i>Mr Miliband's message may be heard most keenly in China... In weak states, he says, "there are no military solutions to the insecurity and injustice that helps to <u>breed terrorism</u>, only political solutions" (TS, URL).</i></p>	<p>Повідомлення пана Мілібанда, можливо, найбільш чутно в Китаї ... У слабких державах він каже: «Немає військових рішень щодо незахищеності та несправедливості, які допомагають <u>розповсюджувати тероризм</u>, лише політичні рішення».</p>

106	<i>Trump: “Stop <u>terrorism</u> by 'whatever means' necessary”(BBC, URL).</i>	Трамп: «Зупиніть <u>тероризм</u> «будь-якими засобами»
107	<i>We have no evidence to back up this demand but without the new power <u>terrorism will flourish</u> (TS, URL).</i>	У нас немає доказів, які б підтверджували цю вимогу, але без нової влади <u>тероризм</u> <u>буде процвітати</u> .
108	<i>Was there <u>a danger</u> that, in the face of terrorism, literature would become something we no longer had faith in (BBC, URL)?</i>	Чи існувала <u>небезпека</u> , що в умовах тероризму література стане тим, у що ми більше не віримо?
109	<i>For many years Northern Ireland suffered <u>at the hands of terrorism</u> with a number of significant attacks taking place that caused devastation both to members of the public and security forces who lost their lives and the business community who had their properties <u>damaged</u> (NL, URL).</i>	Протягом багатьох років Північна Ірландія <u>знавала тероризму</u> через низку значних нападів, що спричинили спустошення як представників громадськості, так і силових структур, які втратили життя, та ділової спільноти, яка <u>пошкодила</u> їхню власність.
110	<i>Fifteen hundred people have been moved to safe houses in the past three years as part of a national service to protect witnesses facing <u>intimidation</u>, according to latest government figures (TS, URL).</i>	П'ятнадцять сотень людей були переміщені в безпечні будинки протягом останніх трьох років у рамках національної служби захисту свідків, які загрожують <u>залякуванням</u> .

111	<i>A Home Office spokesman confirmed that most of the Europol findings tallied with official figures, and underlined the Government's consistent warnings about the scale of the terror threat facing the nation (TI, URL).</i>	Спікер Міністерства внутрішніх справ підтвердив, що більшість висновків Європолу співпадає з офіційними даними, і підкреслив послідовні попередження уряду про <u>масштаби терористичної загрози</u> , що стоїть перед нацією
112	<i>The policy makers were meeting against the backdrop of markets gripped by <u>panic</u>, but had no idea that the anonymous French bank's actions were fuelling nervous traders' fears (TS, URL).</i>	Політики збиралися на тлі ринків, охоплених <u>панікою</u> , але не мали уявлення, що дії анонімного французького банку підживлюють побоювання нервових трейдерів.
113	<i>Simon Keeler and Abu Izzadeen, whose real name is Trevor Brooks, were found guilty of <u>inciting terrorism</u> (DT, URL).</i>	Саймон Кілер та Абу Ізадіден, справжнє ім'я яких Тревор Брукс, визнали винними у <u>розпалюванні тероризму</u>
114	<i>Today, the biggest <u>threat to Indonesia's democracy</u> comes from America, even though most Americans want Indonesia's democracy to succeed (TG, URL).</i>	Сьогодні найбільша <u>загроза демократії</u> Індонезії йде з Америки, хоча більшість американців хочуть, щоб демократія Індонезії була успішною.
115	<i>The European Commission is rushing through a package of new plans today to <u>combat terrorism and international crime</u>, including an EU-wide system of arrest warrants and tough</i>	Сьогодні Європейська Комісія намагається розробити пакет нових планів <u>боротьби з тероризмом</u> та міжнародною <u>злочинністю</u> , включаючи загальноєвропейську систему ордерів на арешт та жорсткі

	<i>minimum sentences for <u>terrorist offences</u> (DT, URL).</i>	мінімальні покарання за <u>терористичні злочини</u> .
116	<i>Musharraf's response to his critics abroad is that these steps were necessary in order to fight the extremism that threatens Pakistan's democracy. So, to fight <u>terrorism</u>, he has <u>terrorised an entire nation</u> (STel, URL).</i>	Відповідь Мушаррафа критикам за кордоном полягає в тому, що ці кроки були необхідні для боротьби з екстремізмом, який загрожує демократії Пакистану. Отже, для боротьби з <u>тероризмом</u> він <u>тероризує</u> цілу націю.
117	<i>But they have been accused of using the <u>Anti-terrorist, Crime and Security Bill</u> to implement measures that have little to do with the "war on terrorism" (DT, URL).</i>	Але їх звинувачували в застосуванні законопроекту <u>про боротьбу з тероризмом</u> , злочинністю та безпекою для здійснення заходів, що мало стосуються «війни з тероризмом».
118	<i>It was a part of the <u>rebellion</u> against his father, whom he accused of neglecting him as a child (TG, URL).</i>	Це було частиною <u>заколоту</u> проти батька, якого він звинувачував у недогляді за ним, як за дитиною.
119	<i>Before 1998, Gerry Adams had realized that the IRA <u>would not achieve its goals through terrorism</u> (TS, URL).</i>	До 1998 року Джеррі Адамс усвідомив, що Ірландська Визвольна Армія <u>не досягне своїх цілей за допомогою тероризму</u>

120	<i>The injustice will continue to be the cause of Middle East instability and a <u>volatile fuel for terrorism</u> until it is understood both by Israel and the US (TS, URL).</i>	Несправедливість і надалі стане причиною нестабільності на Близькому Сході та <u>мінливим паливом для тероризму</u> , поки його не зрозуміють і Ізраїль, і США.
-----	--	---

SUMMARY

The Master's qualification work 114 pages, 112 sources, 2 applications.

This thesis presents a cognitive-discursive approach to exposing the specificity of the TERRORISM concept as updated in modern British newspaper discourse.

The concept is viewed as a dynamic mental structure, which is a product of interaction and reflects the understanding of the phenomenon of terrorism by representatives of the British linguoculture.

The relevance of the topic of the study is due to the fact that the concept of TERRORISM has not yet been the subject of a comprehensive linguistic study from the standpoint of an active cognitive-discursive approach. An active methodological platform, enriched with discursive methods of analysis, opens new possibilities for the study of concepts, allowing to establish not only social knowledge about the relevant phenomenon, represented by the concept-meta-construct, but also individual knowledge, formed by the producer and discourse interpreter in the situation.

The purpose of the work is to establish the specificity of the actualization of the concept of TERRORISM in contemporary British newspaper discourse.

Object of the work: implementation of the concept of TERRORISM in contemporary British newspaper discourse.

The subject of the work is the linguistic and cultural features of the TERRORISM concept in contemporary British newspaper discourse.

The scientific news explores the fact that you have, for the first time, installed specific up-to-date TERRORISM concepts in contemporary British newspaper discourse; took into account the change and structure of the logical and everyday concept of TERRORISM; the structure of the concept of TERRORISM is presented; the metaphorical images that clarify the change in the concept of TERRORISM are distinguished; linguocultural specificity of conceptual-value and figurative-value content of the concept of TERRORISM is revealed; the method of modular modeling

of concepts and methods of translation of the concept of **TERRORISM** has been improved.

The theoretical significance of the work lies in the systematic approach to the study of the concept, a detailed examination of the structure of the concept and the method of its description, as well as in the consideration of features of implementation of concepts in the media.

The material of the research is 120 discursive contexts of actualization of the concept of **TERRORISM**, isolated from modern British newspaper and internet publications and translated into Ukrainian by us.

Keywords: *TERRORISM* concept, *modus of a concept*, *evaluation*, *British linguoculture*, *British newspaper discourse*